

Slivno

LIST ŽUPE PRESVETOG TROJSTVA

40

GODINA ŽUPNOG LISTA SLIVNO

GOD. 40. BOŽIĆ, 2025. BR. 1. (58)

Slivno, list župe Presvetog Trojstva,

Godina 40.

Božić, 2025, br. 1. (58)

U prošlom broju župnog lista pogrešno je navedeno godište. Točno godište glasi „Godina 38–39“.

Nakladnik:

Župni ured Slivno

Slivno 309

HR-21272 Slivno

Tel.: +385 (0)21 855 100

Mob.: +385 99 834 8193

Email: zupaslivnoimotsko@gmail.com

Web: www.slivno.net

Glavni i odgovorni urednik:

fra Jerko Kolovrat

Grafičko oblikovanje:

dip. graf. ing. Anja Kovačić

Tisak:

Tiskara Kovačić

Fotografije:

Arhiv župe Presvetog Trojstva, fra Jerko Kolovrat, Boško Ćosić, Dragica Zeljko Selak

Naslovnica:

Panorama Slivna i logotip koji je izradio fra Ante Branko Periša

List izlazi povremeno.

Uzdržava se isključivo dobrovoljnim prilozima.

ISSN: 1330-2795

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	3
LIST <i>SLIVNO</i> : ČUVAR USPOMENA KROZ ČETIRI DESETLJEĆA	4
Kulturološke teme u župskom listu Slivno	6
Javne manifestacije HSS-a u Slivnu 1935. godine	14
More i brodovi iz daleke 1744.	19
Župnici Slivna: kronološki popis	22
Župni list Slivno danas: oblik, sadržaj i identitet	24
RAZGOVORI S BIVŠIM SLIVANJSKIM ŽUPNICIMA	26
Vrijeme osnutka župnog lista Slivno i početak turbulentnih godina	28
Vrijeme Domovinskog rata i poraća	34
Vrijeme duhovne obnove i svakodnevnih izazova	38
Nakon smrti fra Željka Tolića: razdoblje žalosti i duhovne obnove	41
JUBILEJI I OBLJETNICE	44
Jubilarno hodočašće u Asiz, Rim i Loreto	46
800. obljetnica nastanka Pjesme stvorova (1225. - 2025.)	50
1700. obljetnica ekumenskog koncila u Niceji (325. - 2025.)	52
1100. obljetnica Hrvatskoga Kraljevstva (925. - 2025.)	54
IZ ŽIVOTA ŽUPE	56
Gostovanje Župnog zbora iz Šibenika (Meterize)	58
Posjet franjevačkih bogoslova župi Slivno	59
Korizmeni koncert Crkvenih kantača iz Kaštel Kambelovca	60
Procesija na Veliki petak	61
Proslava sakramenta potvrde	62
Proslava svetkovine Presvetog Trojstva	64
Susret hodočasnika u Slivnu	66
Izlet u Omiš i Pučišća	67
Proslava svetkovine sv. Ivana Pavla II.	68
Hodočašće u Ramu	70
Franjevački novaci posjetili Slivno	71
Hodočašće u svetišta Južne Italije	72
RAZNO	78
Iva Nogalo osvojila srebrnu medalju	80
Slivanjcu Nikoli Prgometu uručena nagrada za najboljeg kadeta	81
Slivanjski Mačkari (2. ožujka 2025.) – Fotogalerija	82
Održan okrugli stol: „Manje pure, više fiskulture“	84
Održan 23. Gangafest Slivno	86
Naši Slivanjci u „Olujj“	88
Bože, ova pečenica lipa, ista moja!	89
IZ ŽUPNE KRONIKE	92
PJESNIČKI KUTAK	106
IN MEMORIAM	110
ŽUPNA STATISTIKA	120
DONACIJE	121
RASPORED SVETIH MISA U BOŽIČNOM VREMENU	127
RASPORED BLAGOSLOVA OBITELJI	127

Uvodna riječ

Dragi Slivanjke i dragi Slivanjci, u domovini i diljem svijeta, pred vama je novi broj našega župnog lista *Slivno* - u godini u kojoj s ponosom obilježavamo 40 godina njegova izlaženja (1985. - 2025.). Četiri desetljeća našeg lista svjedoče o trajnoj brizi za vjeru, zajedništvo i baštinu Slivna. Kroz sve te godine, list *Slivno* je pratio živote svoje zajednice, čuvao sjećanja, okupljao raseljene i podsjećao nas tko smo i odakle dolazimo.

U ovoj jubilarnoj godini nade s dubokim poštovanjem čuvamo uspomenu na preminule urednike fra Rafaela Begića i fra Željka Tolića, koji su svojom zauzetošću, pastirskom brigom i ljubavlju prema pisanoj riječi ugradili sebe u identitet našega lista. Njihov se doprinos i danas osjeća u svakom broju.

S ponosom u ovom izdanju donosimo članak našega Slivanjca Mira Radačja, objavljen u zborniku *Kačić*, o kulturološkom značenju župnog lista *Slivno*. Djelomično ga ovdje prenosimo kao znak zahvalnosti za njegov vrijedan rad kojim je naše župno glasilo smjestio i u širi kulturni okvir. Uz ovaj prilog, broj je obogaćen tekstovima fra Joze Grbavca, fra Ivana Vuletića, fra Anđelka Domazeta, Dragice Zeljko Selak i drugih autora, koji se svaki na svoj način dotiču naše vjere, povijesti i zajedničkog identiteta.

Posebno mjesto u ovom broju zauzimaju razgovori s bivšim slivanjskim župnicima: fra Antom Jurićem Talajom, fra Stjepanom Matićem, fra Zoranom Jonjićem i fra Zoranom Kutlešom. Njihova svjedočanstva donose duhovnu dubinu, sjećanja na

izazove i radosti pastoralnog života te iskrenu ljubav prema Slivnu i njegovim ljudima.

Ovaj novi broj dolazi u trenutku kada završavamo jubilejsku godinu nade, u kojoj nas je Crkva pozivala i poziva obnoviti povjerenje u Božju blizinu i u njegovu Providnost u vremenu punom nemira. Dok ulazimo u godinu 2026., pred nama stoji još jedan veliki duhovni događaj - 800. obljetnica smrti sv. Franje Asiškoga. Ta obljetnica poziva nas da se ponovno nadahnemo njegovim evanđeoskim životom, jednostavnošću, bratstvom i ljubavlju prema svakom stvorenju. Neka nas primjer sv. Franje ohrabri da budemo ljudi mira i graditelji zajedništva, u našim obiteljima, župi i šire.

Dragi Slivanjci, ma gdje bili - u rodnom kraju ili u tuđini - neka vas ovaj broj podsjeti da ste dio iste priče, istoga korijena i iste vjere. Neka Slivno i u svojoj četrdesetoj godini ostane važan čimbenik zajedništva, duhovnog rasta i čuvar naše identitetske baštine.

U ozračju Božićnog vremena, želim vam svima blagoslovljen Božić i sretnu novu 2026. godinu. Neka vam novorođeni Krist daruje mir, snagu i nadu, a sv. Franjo neka nas sve zagovara pred Gospodinom na putu prema boljemu, svetijemu i složnijemu životu.

Mir i dobro!

fra Jerko Kolovrat, župnik

LIST SLIVNO:
ČUVAR USPOMENA
KROZ ČETIRI
DESETLJEĆA

Kulturološke teme u župskom listu *Slivno*

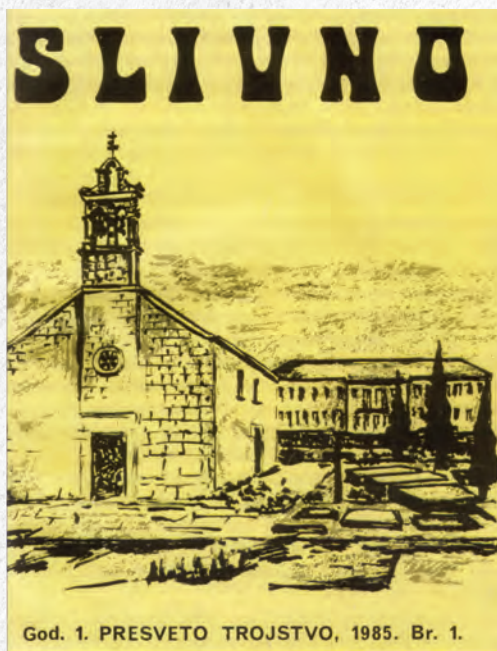
Članak je izvorno objavljen u zborniku „Kačić“.¹ Autor je dr. sc. Miro Radalj. Ovdje donosimo samo jedan dio članka. Cjeloviti tekst nalazi se u spomenutom zborniku.

Prve godine

Prvi broj župnog lista *Slivno* potpisao je fra Ante Jurić Talaja, župnik Slivna i njegov pokretač te prvi glavni i odgovorni urednik, a objavljen je uoči župnog blagdana Presvetog Trojstva 1985. godine. List je objavljivao dvaput godišnje (uvijek za Presveto Trojstvo i Božić) otada pa sve vrijeme svojeg župnikovanja koje je trajalo do potkraj 1991. godine. Dotada je objavljeno prvih 13 brojeva lista na ukupno 714 stranica, prosječno 55 stranica po broju. Zbog nedostatka sredstava i skupog tiska u to vrijeme, list je tiskan sukladno tadašnjim standardima: u jednoj boji (osim korice koja je tiskana u dvjema bojama) s dosta oskudnom grafičkom opremom, malim, loše obrađenim i nekvalitetno otisnutim fotografijama. Taj standard zadržan je do 12. broja. Tada list postaje opremljeniji: kvalitetniji papir, četverbojna korica, veći broj stranica, bogatiji sadržaj i oprema tekstova. To nije slučajno jer je to 1991. godina, kad su i sloboda tiska a i financijska sredstva bila dostupnija, pa se sve to ogledalo u optimizmu koji se prepoznavao i sadržajno i estetski na svakoj stranici lista. O motivima pokretanja lista fra Ante je napisao:

„U povijesnom trajanju događaja na ovim prostorima, posebno na području Slivna,

¹V. Miro Radalj, *Kulturološke teme u župskom listu "Slivno"*, u: fra Gabrijel Jurišić (ur.), *Kačić*, Split, 2016., 191-212.

Naslovna stranica prvog broja lista

slabo se brinulo o etnokulturi i njezinim sadržajima. (...) Da bi Slivanjcima svijest o sebi bila potpuna, a zaborav donekle otklonjen, prišlo se pokretanju lista sa zamisli da on mora biti zajedničko kulturno dobro svih Slivanjaca...²

Kako je *Slivno*, jednako kao većina drugih sela Imotske krajine, raseljeno, jedan od važnih ciljeva pokretanja lista bilo je i povezivanje Slivanjaca diljem svijeta o čemu fra Ante nastavlja: „Svrha lista je povezati razasute Slivanjce širom tudine i domovine s njihovim rodnim mjestom.“³

² Ante Jurić Talaja, Dvadeseta obljetnica lista *Slivno*, *Slivno, zbornik radova u prigodi 250. obljetnice crkve Presvetog Trojstva*, Slivno, 2004., 311.

³ Isto.

Ime lista jednostavno je obrazložio: „Zašto smo listu dali baš ime „Slivno“? Upravo zato jer Slivanjac ljubi svoje Slivno. I kada je daleko. Poput magnetske sile vuče ga ono k sebi u svoj zagrljaj.“⁴

Fra Ante je prije dolaska u Slivno bio dušobrižnik u Limburgu am Lahm u Njemačkoj te mu je bio poznat život naših iseljenika i znao je da bi im župni list došao kao „melem na ranu“.⁵

Tijekom tih prvih sedam godina u *impressumu* nisu bili potpisivani članovi uredništva već samo glavni i odgovorni urednik. Razlog tomu je i opravdani strah suradnika od komunističke represije te su se neki od njih potpisivali inicijalima ili pseudonimima. O tome je u svojem kratkom tekstu, spominjući suradnike, ponešto natuknuo i fra Ante:

„U onom vremenu i u onim prilikama nije bilo ni lako pokrenuti ni tiskati župni list. Ali imajući na umu što je ovaj List mnogima značio, ustrajalo se. Vrijedno je spomenuti i povjesnika Milana Glibotu, koji je uložio veliki rad i trud prikupljajući povijesne isprave bez kojih bi list bio siromašniji. Treba spomenuti i nekolicinu drugih suradnika koji su pisali onda kada su se drugi bojali.“⁶

Osvrćući se na tada najavljene ciljeve lista, prvi urednik piše:

„Život lista od dvadeset godina kazuje da je nakana bila sasvim ispravna jer život lista opravdava viziju njegova pokretača. List izlazi u 1000 primjeraka, redovito se podijeli u cijelosti, a brojna pisma njegovih čitatelja svjedoče koliko je ovaj list postao drago štivo slivanjskih domova u domovini i tudini.“⁷

⁴ Isto.

⁵ Usp. Isto, 312.

⁶ Isto.

⁷ Isto, 313.

Rekapitulirajući prvih dvadeset godina lista od kojih je sedam bilo za njegova urednikovanja fra Ante piše:

„U listu surađuju pretežno Slivanjci, ali ima i drugih suradnika. Tijekom vremena list je dobivao svoje stalne rubrike. Nakon uvodnika, koji je redovito povezan s dotičnim blagdanom, slijedilo je izvješće o važnim blagdanima, crkvenim događanjima, potom povijesni članci, Ljetopis župe koji donosi rad, život i događaje u župi.“⁸

Kulturološko-povijesne teme koje sežu do početka 20. stoljeća

Prvi tekst u prvom broju *Slivna*, odmah nakon uvodnika, tekst je „Naša crkva“, rad glasovitog Slivanjca dr. fra Ivana Glibotića po kojem danas nosi ime glazbena škola u Imotskom. U prvim brojevima temeljito su obrađene povijesno-kulturološke teme iz pera spomenutog fra Ivana Glibotića te fra Vjeko Vrčića, fra Vjenceslava Glibotića i Milana Glibote.

Taj prvi tekst fra Ivana Glibotića donosi najznačajnije podatke o početku i trajanju gradnje crkve, ali kroz povijest župne crkve govori o povijesno-kulturološkim okolnostima tog vremena u Slivnu:

„Na gornjem pragu glavnih vrata stoji uklesan natpis: *NEKA SE ZNADE KADA POČESMO CARUVU GRADIT 1734. BI PROKARATUR MATE LOZE. 1753. ŠĆEMERISMO I ZVONO I KAMPANEO UČINISMO. BI PROKARATUR JAKOV PRGOMET I MIJO MRKONJIĆ*. Crkva se dakle gradila 19 godina. Razlog je tome, što je vladalo veliko siromaštvo i bilo je malo pučanstva.“⁹

Crkvu je prema fra Ivanu dogradio njegov imenjak i prezimenjak s dodatkom „stariji“.

⁸ Isto.

⁹ Fra Ivan Glibotić, *Naša Crkva*, *Slivno*, 1985., 1. 2.

Oltarna pala u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu (Filip Naldi, 1769.)

a najveće unutarnje intervencije napravio je župnik fra Bone Donelli, uključujući sve oltare koji se i danas nalaze u crkvi.

Najznačajnije likovno djelo u crkvi, Slivnu a i šire, oltarna je pala o kojoj fra Ivan piše:

„Kada se dođe u našu crkvu, upadne odmah u oči velika slika Presvetog Trojstva u slavi sviju Svetih. Na donjem desnom uglu slike piše bosančicom i ovo: *Neka se zauvik znade da ovi seljani od ove crkve učiniše svojom lemozinom i trudom ovu figuru. Impengaje FILIP NALDI NA 1769.*“¹⁰

U tekstu „Jankov put“ fra Vjeko Vrčić donosi zanimljivu povijesnu pripovijest o prolasku žedne vojske vojvode Janka kroz Slivno i susretu s Marom Čalinom, majkom kojoj su sinovi prethodno otišli s turskim neprijateljem Matom Kojkalom:

„Zašto plačeš? - pita Janko - Nismo neprijatelji! Darovat će te moja vojska za svaki litar po jedno janje, za stolitar po vola! - Plače majka za svojim sinovima koji odoše za Kojkalom. Tvoja vojska podsjeti me na njih, na njihove jade, na njihov glas i njihovu žed! Ima Janko vode u Slivnu, zdrave vode Đumbusulje zvane. Povest će te jedna majka, koja kuka za dječicom svojom, da se do mile volje napiješ ti i vojska tvoja. Pije Janko hladnu vodu, pije vojska, piju konji i silna stoka. Osta Janko pri svojoj besjedi, te nagradi selo Slivno. Darova im polovinu blaga što ga ote begovima i agama. Ode vojska svojim putem, ni kapljice vode ne osta u Đumbusulji kod Čala. Zato osta stotinu grla sitne i krupne stoke u selu Slivnu. U jadu i nevolji, silnome gladu u tom kršu i planini, bila je to velika pomoć. Slivno se okopertalo od svoje bijede koju prouzrokovala nesmiljeni Turci,

bezdušni primorci i Uskoci. Dobročinstvo Jankovo nije se moglo zaboraviti. Do dana današnjega sjećaju se junačine Janka, put koji ide kroz selo nazivaju Jankov put.“¹¹

Isti autor u svom pitkom prozno pripovjedačkom stilu protkanom povijesnim činjenicama u drugom broju donosi tekst o fra Ivanu Gliboti starijem, koji je značajno nadgradio župnu crkvu 1861. godine pa na jednom mjestu govori i o stećcima koji su korišteni kao građevni materijal kod zidanja crkve:

„Gleda fra Ivan oko sebe, pogled vraća k debelim zidovima. Zaustavlja se na velikim kamenim blokovima. - Stećci! - govori on na glas. - Znači, nazad pet stotina godina ovdje je bilo groblje. Nekadašnji stanovnici ovjekovječiše ga stećcima koje, eto, naši stari u strahu Božjem uzidaše u temelje crkve. Nisu ni pogriješili. Njihove su duše povezali uz hram Božji, a uspomenu ovjekovječili za sva vremena!“¹²

Zanimljiv zapis o starim slivanjskim prosidbenim običajima u četvrtom broju lista bilježi fra Vjenceslav Glibotić prema kazivanju svojeg oca Ivana. Nije datirano razdoblje na koje se točno odnosi, ali preračunavajući godinu rođenja fra Vjenceslava, to bi moglo biti krajem devetnaestog stoljeća:

„Bio je u Slivnu stari običaj, da muškarci nose perčin (pletenicu). Zadnju je nosio u Slivnu Žensko Lozina. Muškarci su nosili spleteni perčin, ali kad se tilo doznat, da li te nika cura oće ili neće, mora si rasplest perčin, sidnit isprid kreveta di sidi cura, i čekat oće li ti ona ponovo splest perčin. Ako ti ga je splela, bio si siguran da te ona voli i da te oće.“¹³

¹¹ Fra Vjeko Vrčić, Jankov put, *Slivno*, 1985., 1. 9.

¹² Fra Vjeko Vrčić, Poštovani fra Ivan Glibota (stariji), *Slivno*, 1985., 2. 19.

¹³ Fra Vjenceslav Glibotić, Hvala ti, Bože! Moja je!, *Slivno*, 1986., 4. 5.

U petom broju lista po prvi se put pojavljuje i autor potpisan M.G.Z.¹⁴, koji će u kasnijim brojevima urednika fra Ante Jurića Talaje imati vrijedne povijesno-kulturološke tekstove. Njegovi tekstovi „Slivno - fizičko geografske osobine“, „Jedan dopis iz Slivna u *Pučkom listu* 1899. godine“, „Velimski kovači u pjesničkom djelu hrvatskog pjesnika Petra Gudelja“ i „Iz *narodnog blaga* Slivna“ najavljuju iznimno plodnog i vrijednog suradnika širokih kompetencija koji će obilježiti list *Slivno* do 13. broja. U tekstu koji govori o nazdravicama donosi jednu nazdravicu, ali i zanimljivu bilješku:

„Zdrav brate iz ove čaše! Bog te sačuvao tisna klanca, bisna vranca, dugačke luke, motike tupe, duga dana, zla gospodara, duboke zdile, kratke žlice, vruća škroba, krastavih usta, krnjasta lonca, čorove planine, vrbova mosta, sramotna gosta, kratkih gaća, debelih dupa, kiše lapavice, duboka vira, ljutita Turčina, mutapa ogrnjača, opanaka pričalina. Zdrav mi bio i veselio se. Ova nazdravica tiskana je u *Pučkom listu* br. 15/1895. g. Ispod nje je naznačeno: *Iz Slivna Imotskoga, 22. srpnja 1895. Priopćio Bone Donelić.*“¹⁵

U osmom broju slijede njegovi prilozima „Slivno u starijim turskim dokumentima“ u kojima donosi najstarije podatke o stanovništvu Slivna koje pružaju turski popisi poreznih obveznika, tzv. defteri, a potom i tekst „Slivno u Kandijskom i Morejskom ratu“ u kojima piše o Slivnu u dvama velikim protuturskim ratovima kojima je u 18. stoljeću bio glavni cilj oslobađanje kršćanskih krajeva od turskog ropstva.

¹⁴ Riječ je o povjesničaru Milanu Gliboti Zvoninu koji se zbog ranije spomenutih okolnosti potpisuje inicijalima M.G.Z. Već u sljedećem broju potpisuje se punim imenom.

¹⁵ M.G.Z., Iz narodnog blaga „Slivna“, *Slivno*, 1987., 5. 22.

U istom broju isti autor donosi i tekst „Don Nikola Glibota-Balaic” o svećeniku glagoljašu, začetniku izgradnje crkve u Slivnu, kao i tekst „Mihovil Pavlinović i Slivno” objavljen prigodom stote obljetnice Pavlinovićeve smrti u kojem tematizira povezanost Mihovila Pavlinovića s pojedinim Slivanjcima i njegov odnos prema Slivnu.

U sljedećim brojevima značajni su njegovi tekstovi „Iz života i običaja Slivna iz prve polovice 17. stoljeća”, u kojem donosi izvješće fra Pavla Pellizcra iz 1640. godine kada je kao vizitator Franjevačke provincije Bosne Srebrne obilazio Dalmaciju i Bosnu i tekst „Prilike u Slivnu početkom druge polovine 19. stoljeća” napisan temeljem dokumenta koji je sastavljen od odgovora na pitanja koja je provincijal upućivao župnicima, po svoj prilici radi izrade shematizma.

Milan Glibota u 11. broju iz 1990. godine donosi tekst „Jedan folklorni zapis iz Slivna” u kojem govori o običaju zamotavanja lica mladenke koja dolazi na vjenčanje, a koje bi otkrivala tek po dolasku u mladoženjinu kuću. Običaj je nastao u vrijeme turske vlasti radi zaštite od otmica i nasilnih krađa djevojaka.

U istom broju je i niz za Slivno važnih tekstova istog autora: „Stanovništvo Slivna na početku 19. stoljeća”, „Korespondencija fra Ivana Glibote i biskupa Paškala Vujčića”, „Zapis vizitacije makarskog pomoćnog biskupa o Slivnu 1888. godine”. Ovaj vrijedni autor u 12. broju objavljuje tekst „Nekadašnji Božićni običaji u Slivnu” u kojem donosi zapise s kraja 19. stoljeća iz pera Ivana Ujevića, oca slavnog Tina Ujevića. U tom je tekstu zabilježena i jedna zanimljiva nazdravica:

„U dobar čas i u ime Isusovo! Bože blagoslovi naša polja, vrtle, vinograde,

marvu i sve leteće, a nami daj da se za dugo sastajali u bratskom miru i ljubavi! Neka nas poživi Bog u dugu vijeku i malu grijehu.”¹⁶

U istom broju je i tekst istog autora „Fra Andrija Kačić-Miošić i Slivno”, napisan prigodom 230. obljetnice njegove smrti.

U tekstu „Iz Spisa procesa hajduku Andriji Šimiću” piše o sudskom procesu na kojem je uz Šimića osuđeno 18 hajduka, među kojima je bio i jedan Slivanjac: Ante Radalj Petrov s nadimkom Pako. Osuđen je na 14 godina zatvora zbog nekoliko zločina razbojstava.

Zadnji broj koji uređuje fra Ante Jurić Talaja objavljen je za blagdan Trojstva 1991. godine. Prebogat je vrijednim kulturno-povijesnim priložima koji se odnose na vremenski period do početka 20. stoljeća. I tu su nosivi tekstovi Milana Glibote “Biskupske vizitacije Slivna u 18. i 19. stoljeću”, „Stećci u Slivnu”, „Zapisnik o imovnom stanju župe Slivno 1886. godine”, „Popis dužnika za travarinu sela Slivna iz 1783. godine”.

Svi tekstovi toga autora temeljito su potkrijepljeni faksimilima citiranih dokumenata i povijesnim kartama Slivna toga vremena. Stoga njegovi tekstovi spadaju u uvjerljivo najvrjednije tekstove koji su objavljeni o Slivnu u *Slivnu*. To su temeljni tekstovi lista *Slivno* prvih 13 brojeva, ali po svemu sudeći i svih ostalih brojeva lista.

Kulturološke teme 20. stoljeća

Uz tekstove četvorice autora o kojima je pisano u prethodnom poglavlju, a koji su se bavili kulturološko-povijesnim temama do 20. stoljeća, nema tako vrijednih i značajnih tekstova ni autora koji pišu o

¹⁶ Milan Glibota, Nekadašnji Božićni običaji u Slivnu, *Slivno*, 1990., 12, 17.

kulturološkim temama u 20. stoljeću u prvih 13 brojeva lista *Slivno*. Ako je i riječ o mladim autorima koji su kasnije, u drugim formama ili listovima dali svoj vrijedan doprinos, oni u prvih 13 brojeva lista *Slivno* nisu publicirali uspješnije radove. No, neke od njih je, uz već obrađene autore, ipak vrijedno zabilježiti.

U tekstu „Uz 60. obljetnicu misništva fra Ivana Glibotića”, fra Vjenceslav Glibotić navodi i ovo: „Fra Ivan se rodio u Slivnu 16. lipnja 1901. Tada su se u Slivnu mogli nabrojiti na prste jedne ruke ljudi koji su znali čitati i pisati.”¹⁷

Isti autor u tekstu o uspomenu uz blagdan Presvetog Trojstva, prisjećajući se odbrojavanja vremena, čuvanja svakog dinara za kupovinu o derneku, piše i ovo:

„Vridni zvonar Vlade već nekoliko dana slavi i na podne i navečer prid samo Trojstvo. Kad bi dulje slavilo, nego bi obično Vlade slavio, mi smo svi znali da je došao Gajtan i da je on preuzeo komandu. Vi, mladi, ne znate koje bio Gajtan?! To je bio neizostavan dio svakoga derneka u Imotskoj krajini. Nosio je filanačku kapu i filanačku robu, a imao je i njiove cipele, samo što su bile tri-četiri broja veće i obilatije. Gajtan je to vrlo zgodno skratio: dokle su mu dopirali prsti, tu bi zabio brokvu, koju je ozdal opet zavrnio. A nosio je i gamaše (to su dokoljenice od kože - da i mladi znadu što su gamaše).”¹⁸

Uz desetke pjesama koje su objavljivane u svakom broju za urednikovanja fra Ante Jurića Talaje, a čiji umjetnički dosezi nisu visoki, kod onih koje su imale pretenziju biti tek pučka poezija, ne donose se neki zanimljivi niti originalni etnografski momenti.

¹⁷ Fra Vjenceslav Glibotić, Uz 60. obljetnicu misništva fra Ivana Glibotića, *Slivno*, 1985., 3, 3.

¹⁸ Fra Vjenceslav Glibotić, Blagdan Presvetoga Trojstva – sjećanje iz djetinjstva, *Slivno*, 1986. 3, 3.

Iznimka je tek Ivna Talaja, čiji rani stihovi, ali i prozna ostvarenja u obliku kraćih priča objavljivanih u listu *Slivno* već tada daju naslutiti da je riječ o darovitom peru koje je naknadno dobilo afirmaciju u obliku nekoliko zapaženih knjiga poezije i čiji su radovi uvrštavani u brojne antologije duhovne poezije. U *Slivnu* se javlja u 5. broju objavljenom 1987. godine kraćim proznim tekstom „Ipak”, otkrivajući pripovjedački dar koji nakon toga očito nije nastavila njegovati, usmjerivši se prema poetskom, lirskom izrazu u kojem je dosegla zavidnu razinu.

U 7. broju iz 1988. godine objavljena je vijest o smrti fra Ivana Glibotića, a odmah iza toga i tekst novog autora Ante Glibotića „Moj stric dr. fra Ivan Glibotić”, koji je pisan u obliku malo opširnijeg nekrologa, iz kojeg će se u sljedećim godinama razviti vrijedan serijal pod istim naslovom, dosegnuvši veliki broj nastavaka. U njima, uz sjećanja na fra Ivana, istovremeno se donose i zanimljive i vrijedne uspomene na Slivno i Slivanjce.

U istom broju započinje se objavljivati i prvi od prozних pokušaja pod nazivom „Žega”, koji je potpisan pseudonimom *Slivanjka*, a pod istim naslovom bit će objavljeno više nastavaka.

Kad je pak riječ o prokušanom autoru kao što je fra Vjenceslav Glibotić, šteta je što nije pisao i više o Slivnu i Slivanjcima, pa i onda kad piše o svadama, tzv. pravdanju:

„Mulad su tvoja dica, a moja nisu, vala Bogu. I moje dite nije nikad pristupilo tvome žitu. I koliko su moje ovce pojile vlati tvoga žita, niko ja godina bolovala. Jesi se imala koga večeras uvatit nego mene, dabogda se o sebi zabavila.”¹⁹

Zato nam već u sljedećem broju isti

¹⁹ Fra Vjenceslav Glibotić, Sve mu izgorilo osim klačine, *Slivno*, 1989., 9, 25.

autor kao opravdanje zbog izbora teme u prethodnom broju u svojem serijalu o slivanjskim običajima, pišući sad o blagoslovima i preporukama, bilježi i ovo:

„Od svih blagoslova najdirljiviji su bili oni na smrtnom krevetu. Djeca bi se skupila oko svog oca ili majke, i onda bi redovito sa suzama u očima govorili: *Dico moja, slažite se! Poštujte Boga! Meni je doša i zadnji čas, pa vas želim blagosloviti. Dico moja, jedino blago moje, neka vas blagoslovi Prisveto Trojstvo: Otac, Sin i Duh Sveti. Nanosili se godina! Kud god krenuli, srića vas pratila! Skladujte! Bog vam bio u pomoći i po danu i po noći. Srića vam cvala na svakom koraku!* Majka bi na umoru dodala i ovo: *Dico moja, s blagoslovom vam bila svaka kap mlika materina. Dico, s Bogom!*“²⁰

Već spomenuti Ante Glibotić pored serijala o fra Ivanu Glibotiću odvažio se i mimo toga u nekoliko brojeva napisati i vrijedne uspomene na neke Slivanjce. Jedan je takav o njegovu prijatelju Peri Ikinu, gdje donosi dirljive rečenice o Slivnu koje bi svaki Slivanjac potpisao:

„Kad smo stigli na Stražbenicu, vikne Pere: *Stani! Stadoše kobilu i mazga, a Pere se okrene prema selu i poče: Bože moj, kako je lipo naše selo! Jest sirotinja, ali srića se ne može kupit novcem. Vidiš kako već svitluca na Radovanu, a misec tone za Biokovu. Ma pogledaj naše komšiluke! Sve zeleno! Bog da ove godine kišu baš kad je tribalo. Godina će bit beričetna. Kad ovako sad dođem u vinograd, kao da se loze smiju i raduju našoj zimi, kad će biti sve na okupu i sve u veselju. Kad u nas rodi grožđe, nema u nas tuge do Uskrsa. Zato ti ja ne želim ić odavle. Ako digdi i odem na radu, sve me nešto steže oko srca. Jedva čekam kad ću opet ugledat ovo naše selo. Ovdje živiš sirotinjski ali živiš kao čovjek. Ima nas*

svugdje, ali ja dobro znam kako ljudi tamo vani trpe i pate što su daleko od kuće i familije. Rekao sam ja svojoj Mari, da ja neću daleko ni dugo od kuće. Nećemo bit bogati ali nećemo biti ni gladni.“²¹

Zadnji tekst koji se nikako ne smije preskočiti kad se piše o prvih trinaest brojeva lista Slivno svakako je onaj iz pera fra Ivana Glibotića „Naše ojkanje i ganganje“ u kojem je autor na svojem terenu te vrlo kompetentno, ali istovremeno jasno i slikovito piše najprije o ojkanju:

„Ojkanje je bilo pjevanje ozbiljnih ljudi. Oni nikad nisu pjevali gangu. To je bila pjesma mladarije. Ojkanje je svečana pjesma, skoro ritualna na pirovima i svečanim gozbama prigodom krštenja i sl. Lijepo je bilo vidjeti naše stare ljude s crvenim peškirim na glavi i s bukarom u ruci na pirovima. Bile su i crvene kabanice od čoje. Izrađivale se u Mostaru. Čuvale se samo za pirove i posuđivale. Mogli su ih nabaviti samo moćniji seljaci. U Slivnu ih je bilo oko dvadeset. Nije se nijedna sačuvala. Ja se sjećam tih kabanica na svatovima kad bi na konjima dolazili po mladu i dovodili je. Naše bake, kad im se spomene ovo o ojkanju, pirovima, kabanicama i konjima, uzdahnu i kažu: E, LALE MOJA! - i suze im dođu na oči.“²²

Zanimljiv je i njegov osvrt u istom tekstu na, kako ga on naziva, „ružni završetak“ u ganganju, a o njemu piše ovako:

“Prije je dvopjev završavao disonancom sekunde, kao u ojkanju. I prije nego se uvelo ganganje - i kasnije. Međutim, najedanput se počelo završavati ovako: posljednji slog bi skliznuo za nekoliko tonova i momci bi, kao čovjek kad se napije dobra vina pa se otrese, izgovorili

²¹ Ante Glibotić, Put u mlinicu, *Slivno*, 1990., 12. 87.

²² Fra Ivan Glibotić, Naše ojkanje i ganganje, *Slivno*, 1991., 13. 41.

Perivoj sv. Ivana Pavla II. ispred župne kuće u Slivnu

kreštavim glasom taj slog u glisandu ili portamentu, kako bi se izrazilo glazbenim rječnikom. To su uveli bijesni momci u picu i tako ostalo. Na žalost! Da je tomu tako, dokaz je žensko pjevanje. Ženske ne prave te ružne kadence, nego završavaju u čistoj i lijepoj sekundi, kako su prije činili svi. Stoga je daleko ljepše žensko ganganje od muškog.“²³

Zaključak

Za bilo kakvo istraživanje župnih listova vrlo je teško doći do cjelovite građe jer najčešće nisu katalogizirani niti na bilo koji način evidentirani, a još rjeđe sačuvani u knjižnicama gdje bi takva građa mogla biti dostupna. O eventualnoj digitalizaciji

teško bi bilo i razmišljati kada znamo da jedina mogućnost uvida u takvu građu ostaje u arhivima župnih ureda koja je rijetko cjelovita i potpuna. Pa iako je riječ o relativno svježoj povijesti, prikupljanje svih brojeva lista *Slivno* bio je vrlo zahtjevan posao - tek ljubaznošću župnika i nekoliko zaljubljenika u list koji su sačuvali poneke brojeve, ovaj je rad ipak napravljen na osnovi uvida u sve brojeve - cjelovite građe povezane s ovom temom. (...) list *Slivno* pomogao je u očuvanju kulturno-povijesne baštine, ali i samosvijesti Slivanjaca te je kao kohezivni element bio katalizator povezivanja davno prekinutih veza između Slivanjaca i njihove nematerijalne baštine.

²⁰ Isti, Blagoslovi i preporuke, *Slivno*, 1989., 10. 16.

²³ Isto, 42.

Javne manifestacije HSS-a u Slivnu 1935. godine

U međuraću Hrvatska je bila u sastavu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca / Jugoslavije. Radilo se o nestabilnoj državi čiju politiku uglavnom obilježavaju represija i neriješena "nacionalna pitanja". Središte otpora tom represivnom režimu postala je u ranim 1920-ima Hrvatska seljačka stranka (HSS), iako nije bila isključiva nacionalna stranka. Od 1935. do 1941. godine na hrvatskom području dobivala je i preko 90% glasova, a bila je i na čelu oporbe u cijeloj Kraljevini Jugoslaviji. Štoviše, predsjednik HSS-a Vladko Maček bio je nositelj oporbene liste na obama parlamentarnim izborima, 1935. i 1938. godine.

Budući da je Hrvatska seljačka stranka gotovo cijelo međuraće bila u oporbi, suočila se s velikim ograničenjima u izboru teme koju se moglo slaviti kao nacionalni dan. Zato je stranka u obnovi svoga političkog i uopće javnog djelovanja 1935. godine počela redovito i javno svake godine poslije Petosvibanjskih izbora 1935. godine obilježavati njoj bitne obljetnice iz vlastitog stranačkog kalendara i povijesti te aktualne događaje od javnog značaja i interesa. Na taj je način, namećući se kao glavni organizator istih, predvodila sve značajnije političke, kulturne, gospodarske, sportske i zabavne manifestacije. Budući da se nije moglo slaviti ništa vezano uz hrvatsku državnost, izabrali su slavne osobe, koje su stvarale i vodile HSS i širok "hrvatski seljački pokret". Za glavne proslave izabrali su *rođendan braće Antuna i Stjepana Radića* (11. lipnja), koji su se posebno značajno obilježavali unutar Seljačke sloge, i *rođendan i imendan predsjednika stranke Vladka Mačeka* (20.

srpnja), mise zadušnice za Stjepana Radića i druge ubijene u političkim progonima. Uz te proslave HSS je podržavao sjećanja na nacionalne heroje iz starije građanske ideologije (*dan Zrinskog i Frankopana*), kao i raznovrsne nacionalne obljetnice, poput proslave *1000-godišnjice prvog hrvatskog kralja Tomislava* (1925.), *100-godišnjice nastanka hrvatske himne Lijepa naša* (1935.). Upravo su te proslave postale najvećim javnim manifestacijama kasnih 1930-ih, a olakšale su, barem privremeno, stvaranje jedinstvenog pokreta iz raznih političkih i socijalnih skupina u Hrvatskoj. Slavilo ih se svega nekoliko godina, od završetka šestosiječanjske diktature pa do početka Drugoga svjetskog rata (točnije 1936.-1940.), okupljale su stotine tisuća ljudi, budile snažne emocije i pokazivale zajedništvo nacije i političkog pokreta.

Jedna od ključnih manifestacija bio je rođendan i imendan predsjednika HSS-a Vladka Mačeka (19. i 20. srpnja) koji se od 1935. godine svečano obilježavao i u Dalmaciji. U manjim mjestima po cijeloj Dalmaciji slavilo se po uzoru na velike gradove. Detaljno su organizirane višednevne proslave po cijeloj Dalmaciji s razrađenim programom koji se u svim mjestima više-manje ponavljao. Taj se dan obilježavao kao najveći blagdan sa svetim misama, skupovima, plesovima i zabavama. Ta proslava je poslije 1935. godine uzimala toliko maha da je nadmašila bilo koji drugi službeni državni praznik. Budući se radilo o ljetnom vremenu, obilježavanje Mačekova rođendana i imendana moglo se odvijati na otvorenom prostoru što je organizatorima pružalo veće mogućnosti.

Skupština prestavljača (šk. djece) u Slivnu 1929.

Na političkoj razini proslave Mačekova rođendana i imendana poslužile su kao sredstvo okupljanja širih narodnih slojeva i njihovog povezivanja na zajedničkoj seljačkoj i HSS-ovoj političkoj platformi; poslužile su u izgrađivanju svojevrstog kulta vođe u liku i djelu Vladka Mačeka što je doprinosilo jačanju političke hijerarhije kojoj je na čelu bio sam Maček, a čije su se odluke bespogovorno izvršavale; poslužile su kao poruka političkim protivnicima o organiziranosti, spremnosti i brojnosti pristaša HSS-a i *Hrvatskog seljačkog pokreta*.

U svim selima Imotske krajine slavilo se po uzoru na veće gradove, pa tako i u Slivnu. Proslave su bile brižno isplanirane i ujednačene, nije ih sponzorirala država, a o provedbi su vodili računa organizacijski odbori na svim razinama, čime se učvršćivao osjećaj pripadnosti ne samo naciji, nego u ovom slučaju i jednoj

političkoj opciji. Tisuće ljudi nije samo hodalo u povorkama, iza njih je stajala podrška masovno mobiliziranog "hrvatskog seljačkog pokreta" koji ih je organizirao, priredio program i govore, izradio ukrase, prikupljao drva i po brdima palio krijesove.

Donosimo dva izvještaja iz ondašnjih novina o *Mačekovu rođendanu i imendanu i misi zadušnici za Stjepana Radića u Slivnu 1935. godine*.

Zadušnice za Stjepana Radića u Slivnu kod Imotskog

U četvrtak (15. kolovoza 1935.) u 11.30 sati održane su svečane zadušnice za neumrlog Učitelja svih Hrvata blagopok. Stjepana Radića. Zadušnicama prisustvovalo je oko 6000 naroda iz sela: Poljica Imot., Podbablje, Zmijavci, Runovići, Podosoje, Zagvozd, Rašćane, Župa Biokovska, Krstatice, Vrg. Poljica i Slivno.

Župna crkva u Slivnu 1930-ih

Kad su svi očekivani došli, formirala se je najprije žalobna povorka kroz mjesto, koju su predvodili konjanici iz Poljica Imotskih sa zastavom.

Za njima je stupalo 300 dječaka sa svojim zastavom. Sad je nošena velika crna zastava, koju prati počasna straža. Za njom su omladinci nosili sliku blagopok. Stjepana Radića, ovijenu zastavom i crnim florum. Iza slike nošena je ogromna zastava na pola stijega i crnim florum, koju je pratila počasna straža. Iza zastave išli su g. Josip Gjurgjić, općinski načelnik u Imotskom sa upravom i vijećnicima, veleč. don Jozo Brajenović¹, župnik župe Biokovske,

Bronić fra Ivo, župnik mjesta, te delegati iz Imotskog. Sada se redalo selo za selom sa svojim zastavama. U povorci klicalo se: Slava Stjepanu Radići i lipanjskim žrtvama. Povorka je tekla u uzornom redu. Svako selo imalo je svoje redatelje, koji su – osim što su bili odjeveni u lijepu imotsku narodnu nošnju – imali na lijevoj ruci zastavicu s crnim florum. Nakon povorke, održao je zadušnice velečasni župnik fra Ivo, uz asistenciju.

Na sredini crkve podignut je bio katafalk, ukrašen cvijećem i zastavama. Ispred katafalka postavljena je slika blpk. Stjepana Radića, a ispod nje je napisano: Slava Mučeniku! - crkva je bila dupkom puna, a i sav prostor oko nje. Nakon zadušnica, pošlo se do pred čatrnju, sa koje je velečasni župnik fra Ivo održao lijepi komemorativni govor, u kome je istaknuo velike zasluge blpk. Stjepana Radića za hrvatski narod.

¹ Bra(j)enović don Jozo je rođen 1902. u Potomju na Pelješcu. Mučili su ga, zaklali i masakrirali četnici pod zaštitom talijanske vojske u Rašćanima 29. kolovoza 1942. Kada je tadašnji rašćanski župnik don Ivan Čondić vidio što se događa, preklinjaše Talijane da zaustave četničko klanje, međutim oni ga predaše tim zločincima koji ga, zajedno s trideset i sedmero njegovih vjernika, zaklaše i zajedno s propećem baciše u bunar.

Stjepan Radić drži govor s balkona kuće Zane Vučemilovića, Imotski, 7. veljače 1926.

Govor je prekidan često poklikom: Slava Stjepanu Radiću! Svoj govor završio je veleč. Župnik sa poklikom. Slava Stjepanu Radiću!, a narod bi odgovorio: Slava mu! Slava mu! Slava mu! Nakon toga otpjevalo se: „Ljepa naša domovina“, a kroz to vrijeme sve su zastave držane na pozdrav. Poslije ovoga narod se mirno razišao svojim kućama.²

Obilježavanje rođendana i imendana predsjednika i vođe Vladka Mačeka 1935. i 1936. godine

Veličanstvena povorka u Slivnu kod Imotskog

Naše selo doživjelo je događaj, koji će za dugi niz godina ostati neizbrisiv. Iako su paljene vatre i zastave vijale po kućama, ipak se narod time nije zadovoljio, već

je htio prirediti povorku, da bolje dade oduška svojim osjećajima

U 3 sata popodne prvi su stigli Podosojani i Runovičani, preko Stinica, predvođeni konjanicima sa zastavama. Zatim stigoše Krstatičani u velikom broju, jednako predvođeni konjanicima, a odmah za njima stigli su i seljaci iz ostalih sela. Cijelo Slivno bilo je već pred župskim stanom. Sada su se svi uputili prema granici Vrgoračkih Poljica, da tu dočekaju veleč. fra Ivo Bronića, župnika sela Slivna, koji dolazi s velikom grupom Poljičana pod zastavama. Nakon što su svi na granici pozdravili veleč. fra Ivo, formirala se je veličanstvena povorka, u kojoj je bilo nekoliko hiljada naroda.

Na čelu povorke išli su konjanici sa zastavama, odjeveni u narodne nošnje. Među konjanicima divno je bilo gledati sijede starce od 80 i 90 godina, pune

² Jadranski dnevnik, br. 191, petak 16. kolovoza 1935., str. 4.

Komemoracija Stjepanu Radiću 1935. u Slivnu

mladenačkog poleta. Za njima nošene su 3 velike zastave, iza kojih je išao veleč. fra Ivo, u pratnji predstavnika pojedinih sela. Za ovima bili su pjevači sela Slivna, a onda ostali narod, koji se svrstao u četverored.

Nošeno je mnoštvo zastava. Osobitu pažnju posvećivali su starci i starice, sa zastavama na prsim, a staračkim simpatičnim osmjesima nalicu. Neprestano se klicalo dr. Mačeku, dr. Trumbiću, dr. Vukoviću, narodnom zastupniku kotara makarskog Matijeviću i mjesnom župniku fra Ivi, kog su za vrijeme povorke djevojke i djeca posipali cvijećem. Povorka je bila duga oko 2 km. Mnoštvo naroda zapažalo se po okolišnim brdima, koji su promatrali veličanstvenu povorku, kličući dr. Mačeku. Po brdima grurali su mužari.

Kad se ova ogromna masa naroda slila pred čatrnju, kod župskog stana, tada

je župnik fra Ivo pozdravio sve prisutne i zahvalio im što su došli u velikom broju da iskažu počast dr. Vlatku Mačeku.

Govor župnika bio je često prekidan burnim aplauzom. Kulminacija aplauza nastala je u času kad ih je župnik pozvao da ostanu vjerni, kao što su bili na 5. svibnja tek. godine. Sada su od zanosa crvenkape letjele po zraku. Za ovim otpjevalo se je: „Još hrvatska ni propala“ i „Oj, Hrvati“, a nakon toga, prije nego je zaorilo: živio dr. Vlatko Maček, župnik je zamolio narod da se mirno razide svojim kućama, što je i učinjeno. Od početka do kraja sve je proteklo u najboljem redu.³

fra Jozo Grbavac

³ *Jadranski dnevnik*, br. 172, četvrtak 25. srpnja 1935., str. 5.

More i brodovi iz daleke 1744.

Svaki svjetionik ima svoju promatračnicu, prostor odmah ispod svjetla kojeg šalje svjetionik. U toj prostoriji, nekakvog kružnog oblika, boravi službenik-čuvar kojemu je uz kontrolu baterija, solarnih sistema ili pak vjetrogeneratora, između ostalog, jedan od važnijih zadataka osigurati jasnoću svjetla. Čuvar-svjetioničar boravi dakle u kružnom prostoru, koji nema nekih posebnih otvora. Pretpostaviti nam je da je za svojim stolom, u manje više udobnoj sjedalici te da su pred njim nekakvi papiri, nekakav dnevnik rada u kojem pažljivo zapisuje svoja opažanja. Tu, dan po dan, te iz noći u noć, ovaj čuvar bilježi, skuplja i razvija znanje o onom što vidi.

Metaforu svjetioničara kojom smo se poslužili primijenio je na zanimanje odnosno na rad povjesničara, poznati francuski povjesničar François Hartog.¹ Povjesničar je sličan ovom svjetioničaru. I on iz svog «ureda», između polica svoje knjižnice ili arhiva proučava te se poput svjetioničara hrva između onoga što vidi, što mu izmiče i onoga što ne vidi.

U svojoj maloj sobi bez prozora, ni on nema izravan pogled na ono cjelokupno more prošlih događaja, uzroka, posljedica, vrijednosti, mentaliteta... I on poput svjetioničara nema izravan pogled ni na brodove-ljude iz prošlosti koji plovo tim morem života. Poput svjetioničara, nema izravan pogled na „prošlost“. On ne vidi prošlost, već ako je častan, uviđa da je riječ o njegovim opažanjima, a kompleksna

¹ Usp. François Hartog, *La chambre de veille. Entretiens avec Felipe Brandi et Thomas Hirsh*, Paris, Flammarion, 2013.

prošlost sa svojim morem i brodovima ga nadilazi.

Njegovi opisi događaja i osoba iz prošlosti zapravo su proizvod njegovog kuta gledanja starih dokumenata. Svjestan je da postoje i drugi i drugačiji kutovi gledanja na ovo more, valove i brodove, opisi koji su možda polemičniji i nasilniji od njegovog opisa.

Poput svjetioničara i on je osamljen. Društvo mu prave jedino stari dnevnički, kronike, prašnjavi papiri i knjige preko kojih dolazi do znanja. Svjestan je da mu je puno važnije od njegova znanja o prošlosti biti svjestan zanimljive istine «kako je on to i preko čega» došao do onog što sada naziva «vlastito znanje o prošlosti».

Svjestan je da ne vidi ljude od jučer, te čudesne brodove u daljini, kao što ne vidi niti ono more-svijet kojim su oni plovili. Svjestan je da more kojim su oni plovili nije ono more kojim on danas plovi. Svjestan je da ga malo toga, ili gotovo ništa spaja s tim brodovima iz prošlosti. Svjestan je da su mu brodovi i more iz prošlosti više različiti negoli bliski.

No, njegova je dužnost održavati svjetlo upaljenim, ono svjetlo koje može obasjati druge. Pokreće ga odgovornost da to svjetlo svjetionika održava upaljenim. On ne vidi ni svo more ni brodove, ali dopušta drugima da vide.

U nastavku donosimo malo svjetlo koje će možda više vama pomoći da vidite. Oko vam promatra zapis fra Mihovila Ravlića iz 1744.: popis obitelji koje žive u Slivnu s preciznim bojem članova. Ne budimo

brzopleti i ne zavaravajmo se. Potrebno je ne upasti u zamku lažne familijarnosti i bliskosti s ovim imenima. Riječ je o «mnoštvu brodova» iz prošlosti koji su od nas daleko kao i njihovo more i valovi koji se razbijaju od naš mali svjetionik, naše promatračko oko te nas izazivaju.

Status animarum villae Slivno²

1744.

f. 359 r.:	
In domo Matthei Losinovich habitant	n. 14
In domo Marci Losinovich	n. 14
In domo Matthei Radagl	n. 7
In domo Marie Agnich	n. 3
In domo Marci Jelascevic	n. 3
In domo Nicolai Simunovich	n. 5
In domo Gregorii Glavascevic	n. 8
In domo Laurentii Glavascevic	n. 4
In domo Nicolai Balaich	n. 5
In domo Iacobi Balaich	n. 4
In domo Magdalene Balaich	n. 6
In domo Ioannis Piroscich	n. 5
In domo Nicolai Balaich	n. 3
In domo Thome Balaich	n. 5
In domo Glorie Pargomet	n. 10
In domo Ioannis Pargomet	n. 7
In domo Thome Glavascevic	n. 11
In domo Nicolai Marinich	n. 7
In domo Simeonis Marinich	n. 7
In domo Gregorii Opasconich	n. 3
In domo Stanislai Luccachich	n. 5
In domo Petri Juchich	n. 10
In domo Ioannis Jacovinovic	n. 2

² Ovom prilikom iskreno zahvaljujemo osoblju arhiva Splitsko-makarske nadbiskupije na stručnoj pomoći i susretljivosti. Pred čitatelja donosimo vlastiti prijepis dokumenta koji se čuva u: ANSM, M67, Libro O, ff. 359r - 360v. U svom prijepisu nastojali smo biti vjerni originalnu ne ispravljajući, manje ili više očite pogreške pisara fra Mije/Mihovila Ravlića. Svjesni smo također kako se je vjerojatno i našem promatračkom oku potkrala koja pogreška u očitavanju ponekih podataka te se unaprijed ispričavamo.

In domo Andreae Jacovinovich	n. 3
In domo Georgii Jacovinovich	n. 3
In domo Georgei Barich	n. 11
In domo Micaelis Vodanovich	n. 13
In domo Thomae Marcognich	n. 7
In domo Micaelis Marcognich	n. 9
In domo Domnii Parlecanich	n. 4
f. 359 v.:	
In domo Ioanne Parlecanich	n. 6
In domo Thome Custurich	n. 6
In domo Georgei Custurich	n. 4
In domo Antonii Marinovich	n. 8
In domo Matthei Marinovich	n. 3
In domo Marci Ianovich	n. 3
In domo Michaelis Iuannovich	n. 5
In domo Ph(ili)ppi Iuannovich	n. 4
In domo Antonii Iuanovich	n. 7
In domo Micaelis Varilovich	n. 2
In domo Stephani Iuanovich	n. 5
In domo Ioannis Lisgnich	n. 5
In domo Matthei Vuletich	n. 5
In domo Giorgi Vuletich	n. 5
In domo Hieroniimi Lisatovich	n. 14
In domo Matthei Regenich	n. 6
In domo Iacobi Regenich	n. 7
In domo Simeonis Regenich	n. 2
In domo Hieroniimi Regenich	n. 8
In domo Iacobi Dragoevich	n. 5?
In domo Marci Gudeglich	n. 5
In domo Nicolai Jurich	n. 12 ?
In domo Matthei Pavicich	n. 5
In domo Petri Pavicich	n. 5
In domo Ioannis Budalich	n. 6
In domo Blasii Pribisaglich	n. 6
In domo Ioannis Pribisaglich	n. 7
In domo Caroli Gudeglich	n. 3
In domo Andreae Gudeglich	n. 2
f. 360 r.:	
In domo Antonii Gudeglich	n. 7
In domo Mihaelis Puglisovich	n. 5
In domo Marci Puglisovich	n. 6

In domo Vili Puglisovich	n. 8
In domo Gregorii Puglisovich	n. 5
In domo Francisci Protarchich	n. 4
In domo Gregorii Bargnich	n. 5
In domo Ioannis Bargnich	n. 11
In domo Gregorii Dev/r/ich	n. 3
In domo Iacobi Dragoevich	n. 11
In domo Pauli Grepich	n. 2
In domo Matthei Micrutich	n. 6
In domo Petri Vardogliacovich	n. 14
In domo Gregorii Galich	n. 6
	73 452

[Slijedi inventar crkve Pres. Trojstva: kaleži, patene, misnice svih liturgijskih boja, alba, oltarnici i dva antependija, relikvijar, kadionik, mjedeni i drveni križ, misal rimski i glagoljski, piksida te četiri slike: Gospe, Presvetog Trojstva, apostola Petra te sv. Roka]

Inventario delle S. Supelletili nella Chiesa della SS.ma Trinità di Slivno, come segue

Un calice nuovo senza patena; ed un vecchio colla sua patena.

Uno pianeta di tutti colori; ed un camice nuovo.

Tre tovaglie dell'altare e due antependium

Tre tavolette di cornicij

Una pietra sacra.

Un turibolo vecchio.

Due croci, una d'ottone?, e l'altra d'legno

Un missale usato ed un schiavetto

Una pisside piccola

f. 360 v.:

4 immagini, una della Madonna, una della SS.ma Trinità, una di S. Pietro Apostolo et una di s. Rocco

Die 26 Iunii 1744 - In actu viicaris Eccle. Sme. Trinitatis Ville Slivno

R. D. F. Michael Ravlich

fra Ivan Vuletić

Zapis fra Mihovila Ravlića iz 1744. popis obitelji koje žive u Slivnu s preciznim bojem članova (Arhiv Splitsko-makarske nadbiskupije)

Župnici Slivna: kronološki popis

1.	1592.	fra Mate Seočanin
2.	1599. – 1601.	fra Mate Matic
3.	1616. i 1626.	fra Frano Dešković
4.	1671.	fra Bono Kunić
5.	1700. i 1706.	fra Grgo Stipić
6.	1701.	fra Petar Ravlić
7.	1702. i 1705.	fra Petar Mijić (Michaeli)
8.	1707.	fra Ante Šarić
9.	1729. i 1733.-34.	don Nikola Balaic Glibota
10.	1732.	fra Frano Dorotić
11.	1733.	fra Mijo Rudanović
12.	1738. – 1742.	Fra Šimun Loze
13.	1744. – 1746.	fra Mihovil Ravlić
14.	1746.	fra Frano Parun
15.	1747.	fra Frano Dorotić ¹
16.	1747. – 1751.	don Mijo Balaic Glibota
17.	1751. – 1757.	fra Šimun Gudelj
18.	1764.-67. i 1770.	fra Ante Loze
19.	1768.	fra Josip Kovačević Bašić
20.	1769. – 1770.	fra Grgo Kotromanović Petković
21.	1770.-75. i 1777.-81.	fra Josip Dragoević
22.	1775. – 1776.	fra Ante Milošević
23.	1781. – 1785.	fra Ante Majić
24.	1785. – 1792.	fra Lovre Radojković
25.	1792. – 1796.	fra Josip Zelić
26.	1798. – 1799.	fra Martin Šutić
27.	1799. – 1804.	fra Bartul Antunović
28.	1805. – 1810.	fra Ante Loze
29.	1810. – 1814.	fra Ante Levro
30.	1814. – 1816.	fra Andrija Šabić
31.	1816. – 1821.	fra Ante Šoić
32.	1821. – 1822.	fra Bonaventura Borić
33.	1822. – 1842.	fra Andeo Jakić Bošnjak
34.	1942. – 1948.	fra Lovre Lučić

¹ Slivno je postalo samostalnom župom 1747. godine. Do tada je pripadalo župi Vr'dol, a župnik je stanovao u Župi. U tursko doba u Slivnu su dušobrižnici bili franjevci iz Makarske, a tako je ostalo sve dok župnik nije stalno boravio u župi.

35.	1848. – 1852.	fra Mijo Zloković ²
36.	1857. – 1862.	fra Ivan Glibota
37.	1862. –1868.	fra Jakov Lovrić
38.	1868. – 1870.	fra Žarko Borić
39.	1870. – 1874.	fra Rajmund Rudež
40.	1874. – 1876.	fra Ivan Tonković
41.	1876. – 1877.	fra Nikola Bilić
42.	1877.-84. i 1886.-91.	fra Mate Gnječ
43.	1884. – 1886.	fra Šimun Bušelić
44.	1891. – 1895.	fra Ignacije Olujic
45.	1895. – 1900.	fra Bonaventura Donelli
46.	1900. – 1901.	fra Petar Čulić
47.	1901.-03. i 1909.-10.	fra Marko Balić
48.	1903. – 1908.	fra Petar Gnječ
49.	1908.	don Frane Vrčić
50.	1908. – 1909.	fra Andrija Matutinović
51.	1910.	fra Petar Glavaš
52.	1910. – 1914.	fra Vatroslav Malić
53.	1914. – 1917.	fra Ivan Kačić Peko
54.	1917. – 1920.	fra Ivan Ivandić
55.	1920. – 1921.	fra Alojzije Donelli
56.	1921. – 1924.	fra Šimun Dubravčić
57.	1924. – 1929.	fra Jerko Matic
58.	1929. – 1931.	fra Ante Radić
59.	1931. – 1942.	fra Ivan Bronić
60.	1942.	fra Kruno Vukušić
61.	1943. – 1951.	fra Pavao Glibotić
62.	1951. – 1956.	don Mate Katavić
63.	1956. – 1963.	fra Petar Sikavica
64.	1963. – 1978.	fra Bernardin Kamber
65.	1978. – 1982.	fra Branko Mijić
66.	1982. – 1984.	fra Dane Milas
67.	1984.	fra Josip Božić Stanić
68.	1984. – 1991.	fra Ante Jurić Talaja
69.	1991. – 2000.	fra Stjepan Matic
70.	2000. – 2011.	fra Rafael Begić
71.	2011. – 2015.	fra Zoran Jonjić
72.	2015. – 2022.	fra Željko Tolić
73.	2022. – 2023.	fra Zoran Kutleša
74.	2023. –	fra Jerko Kolovrat

² Nakon fra Mije Zlokovića jedno vrijeme Slivno nema stalnog župnika nego su dušobrižnici župnici okolnih župa: don Luka Luetić, don Kleme Pavlinović, don Jure Pavlinović i don Jure Radelja.

Župni list *Slivno* danas: oblik, sadržaj i identitet

Povratak izvornom formatu

Četrdeset godina nakon svojega prvog izlaska, župni list *Slivno* i dalje ostaje prepoznatljivo glasilo župe, a ujedno i važan dokument koji prati život vjernika i cijele zajednice. Tijekom proteklih desetljeća mijenjao je svoje tehničke i grafičke karakteristike, eksperimentirao s modernijim i praktičnijim rješenjima, no posljednjih godina ponovno se vraća prepoznatljivom izvornom formatu. Upravo taj format najviše odgovara njegovu identitetu: jednostavan, pregledan i blizak čitateljima, a ipak dovoljno reprezentativan da ostavi dojam ozbiljnosti i trajnosti.

Vizualna kvaliteta i tehnička izvedba

Današnji župni list *Slivno* izlazi u punoj boji, što omogućuje bogatiji vizualni doživljaj sadržaja — od fotografija i arhivskih dokumenata do ilustracija koje prate pojedine članke. Za tisak se koristi kvalitetni, masni papir, ugodan za čitanje i dugotrajan, dok je svaki primjerak pažljivo i čvrsto ukoričen, čime list dobiva i dokumentarnu vrijednost. Mnoga kućanstva čuvaju godišta lista godinama, pa čak i desetljećima, a ovakav način izrade omogućuje da publikacija trajno ostane dio obiteljskih arhiva.

Naklada i način financiranja

Župni list danas izlazi u nakladi od otprilike 500 primjeraka, što je dostatno za sve obitelji u župi, kao i za brojne prijatelje i iseljenike koji rado prate vijesti iz svoga kraja. Kao i tijekom protekla četiri desetljeća, list se financira isključivo dobrovoljnim

prilozima župljana i dobročinitelja. Ta činjenica potvrđuje da je župni list *Slivno* doista plod zajedničkog duha, spremnosti na dar i osjećaja pripadnosti Crkvi te baštini Slivna.

Tematski raspon i misija lista

Od samih početaka pa sve do danas župni list *Slivno* nastoji držati korak s potrebama župne zajednice i sveopće Crkve. U njemu se obrađuju aktualna pitanja iz života Crkve i društva, ali i brojne teme koje se tiču župnog identiteta, povijesti, kulture i svakodnevce. Misija lista ostala je ista kroz sve godine: biti glas župe, svjedočanstvo vjere, ali i vrijedna kronika vremena.

Razgovori, povijesni zapisi i duhovna razmišljanja

Jedan od prepoznatljivih elemenata župnog lista danas su intervjui s raznim sugovornicima — od svećenika i pastoralnih djelatnika do župljana, stručnjaka i svjedoka vremena. List redovito donosi i povijesne zapise, osvrte na stare običaje, seoske tradicije, povijesne događaje i ljude koji su obilježili *Slivno*. Neizostavni su i tekstovi duhovnog karaktera koji čitatelje potiču na rast u vjeri i svakodnevnom življenju Evandjelja.

Zavičajna poezija, uspomene i svjedočanstva

Župni list njeguje i književni izraz svojih čitatelja. U svakom broju mogu se pronaći pjesme, priče, autobiografske crtice i svjedočanstva, a osobito su vrijedne uspomene na pokojne, koje čuvaju živu vezu s naraštajima koji su stvarali našu

župu. Ovi tekstovi imaju i pastoralnu i emocionalnu vrijednost jer podsjećaju na ljude koji su zadužili zajednicu svojom vjerom, radom i jednostavnošću života.

Statistike, kronika i pregled događaja

Važan dio svakog broja zauzima župna kronika, koja bilježi sve značajne događaje tijekom godine: sakramente, posjete, pastoralne aktivnosti, radove u župi, hodočašća, susrete i proslave. Statistički prikazi sakramenata (krštenja, vjenčanja, prvih pričesti, krizmi, sprovoda) čine župni list i dokumentom trajne povijesne vrijednosti.

Župni list kao zajednički projekt i čuvar identiteta

Kroz sve ove elemente jasno se očituje da župni list *Slivno* nije tek bilten ili informativni letak, nego zajednički projekt župe, u kojem se spajaju prošlost i sadašnjost, vjera i kultura, osobne priče i zajednički identitet. On čuva ono što se u svakodnevici lako zaboravi, bilježi ono što je važno i donosi ono što povezuje. Danas, nakon četrdeset godina, župni list *Slivno* stoji kao dokaz trajnosti zajedništva, ali i kao poziv da se to zajedništvo nastavi njegovati u godinama koje dolaze. Njegova snaga leži u tome što u sebi nosi glas cijele zajednice – ponos, zahvalnost, sjećanje i vjeru.

fra Jerko Kolovrat

Božićni broj iz 2024.

RAZGOVORI S
BIVŠIM SLIVANJSKIM
ŽUPNICIMA

Vrijeme osnutka župnog lista *Slivno* i početak turbulentnih godina

Razgovor s fra Antom Jurićem Talajom

(ŽUPNIK OD 1984. DO 1991.)

Fra Ante, kada ste 1984. g. došli u župu Presvetoga Trojstva Slivno, kakav ste dojam stekli o župi i njezinim vjernicima?

Prva svećenička služba bila mi je u Metkoviću, dvije godine kapelan. Zatim sam bio dvije godine župnik u Lečevici i Radošiću. I poslaše me u Njemačku. Učio sam njemački jezik na *Goethe institutu*. Nešto više od pet godina djelovao sam kao kapelan u više župa Biskupije Limberg am Lahn. Potom me vratiše u Provinciju.

Jednom zgodom susretnem se s nekolicinom fratara. Pridružio nam se jedan subrat. Smatralo se da je bio utjecajan. Jedan ga upita: „Što mislite koju će župu sada dobiti fra Ante?“ A on će kao iz topa: „Tko je posljednji umro?“ Smrću fra Dane Milasa župa Slivno je ostala bez župnika. *Kocka je bačena*. Uskoro sam postao župnikom župe Presvetog Trojstva, Slivno.

Svakako da sam za Slivno čuo. Ali u Slivnu nisam nikad bio. Pješice sam iz Splita hodočastio Gospi u Međugorje. Iz Zagvozda uputio sam se prema Slivnu. Na pogledu na Rake u sebi se upitah je li ovo Slivno? Je li ovo moja buduća župa? Ta me je misao pratila sve dok ne stigoh u Slivno. Inače, od Zagvozda do Slivna susretao sam ljude. Doznajući da iz Splita hodočastim u Međugorje svi su se pomolili da ustrajem.

Evo, kakav sam dojam stekao o župi Slivno i o njenim vjernicima: „Tek je deset mjeseci da smo zajedno. Kroz to vrijeme bilo je zaista mnogo lijepih trenutaka. Dijelili smo radost i žalost. Naš je život

sličan jednom danu. Dan može do podne biti sunčan i lijep, a poslije podne oblačan i ružan. Bilo lijepo ili ružno, valjalo nam se zajednički boriti i rješavati zajedničke probleme. Već smo se prilično upoznali. Ja sam s vama veoma zadovoljan, a ja se trudim, koliko god mogu više, da izvršavam svoje dužnosti prema vama. Smatram se počašćenim što me je Božja Providnost odredila da upravo ovdje u Slivnu mogu djelovati kao svećenik propovijedajući vam Isusa Krista raspetoga i uskrsloga. Pomognite mi da spašavajući vaše duše uzmognem spasiti i svoju.“ (Slivno, Presveto Trojstvo, 1985.)

Dakle, Slivno i Slivanjce sam na samom početku doživio onako kako sam i razmišljao: odane Bogu, svojim fratrima i svome hrvatskom narodu. Zato su iz ove sredine poniknula tolika svećenička i redovnička zvanja. Ono što sam osjećao prema svojim župljanima osjećao sam potrebu i javno priznati u gore navedenom tekstu.

Već 1985. godine pokrenut je prvi broj župnog lista *Slivno*. Kako je došlo do te zamisli i s kojim ciljem je list pokrenut?

Fra Ante: Vrijeme provedeno u Njemačkoj bilo je dragocjeno. Njemačka radinost i upornost ostavile su duboki trag u meni. Iako sam kao svećenik djelovao u njemačkoj pastvi, povremeno sam se susretao i s Hrvatima. Bio sam upoznat sa svim njihovim poteškoćama. I eto dođoh u Slivno iz kojeg su se ljudi raselili diljem svijeta.

fra Ante ispred samostana u Splitu na Trsteniku

Već iz prvih redaka župnoga lista *Slivno* vidi se njegov zamisao i cilj: „Dragi moji Slivanjci! Nalazili se vi u Slivnu, na „privremenom radu“ u inozemstvu ili u dalekoj tuđini, ne zaboravite svoga mjesta! Vi koji ste daleko od nas ne zaboravite da mi koji ovdje živimo, mislimo na vas, da vas volimo i da bdijemo kako se ne bi ugasio oganj na kominu na kojem ste se rodili i grijali, vi ili vaši roditelji. Kad nas je već život rastavio, posjećujte nas što češće i održavajte vezu s nama! I to je jedan od razloga pokretanja ovog lista. Kolike bi majke i očevi lakše umirali kada bi još jednom vidjeli svoju djecu i unučad.“ (Slivno, Presveto Trojstvo, 1985.)

Sjetih se prizora iz djetinjstva. Kao da je to bilo jučer. Imočani odlaze u Njemačku. Kao da mi i danas odzvanja ona njihova: „Vrag odnio Njemačku i marke, rastavi me od oca i majke.“ U ono vrijeme jedini i najbolji način doći do svih Slivanjaca bila

je pisana riječ. Naime, u Slivnu nije još bilo ni telefona, jedino u Pošti. Za blagdan Presvetoga Trojstva mnogi su „privremeno zaposleni“ u inozemstvu te iz dalek tuđine dolazili na obiteljsko ognjište. Barem za čas bi zaboravili tuđinu jer su bili okruženi ljubavlju svojih najmiliji. Ovdje su čuli domaću riječ. Na rodnoj grudi ta domaća hrvatska riječ djelovala je kao melem na rane. „Tek kod kuće je blagoslov, a bez svoga zavičaja je teško živjeti, teže još umrijeti; jer svaka ptica svome jatu leti!“

Zamisao o tiskanju župnog lista i njegovog imena podijelio sam s domaćim redovnicima i redovnicama kao i sa svećenicima. Svi su bili oduševljeni. Ovim putem im se zahvaljujem na potpori. Osobito sam zahvalan pok. fra Vjenceslavu koji me je uputio i uveo u posao. Posebnu zahvalnost dugujem Dragici Zeljko Selak kao i pok. Milanu Gliboti.

Kako su župljani reagirali na prvo izdanje? Je li bilo teško prirediti i tiskati župni list u ono vrijeme?

Fra Ante: Blagdan Presvetog Trojstva, 1985. dan je koji će dugo pamtili Slivanjci. Izišao je prvi broj *Slivna*. To je nešto najljepše što im se moglo pružiti. Ubrzo se pokazalo da je list pun pogodak.

Što se tiče tehničkih pomagala, i te kako je bilo teško. Ni telefona nismo imali na raspolaganju. Svu građu dobivao sam u rukopisu. Mnoge sam stvari pripravljaio. Morao sam sve pretipkati pisaćim strojem. U to sam uložio mnogo vremena. Samo tiskanje uvijek je išlo bez problema. Odvijalo se u veoma ugodnom ozračju. Tiskara se isplaćivala u gotovini i to pogodeno u njemačkim markama. Slivanjci u Slivnu i u tuđini bili su i te kako darežljivi. Veliki je problem bila inflacija koja je često bila u toj mjeri da se jedva spajao kraj s krajem. Pokušali smo list tiskati u Hercegovini gdje bi bilo mnogo jeftinije. Rekli su nam da to nije preporučljivo.

Držim da tih godina u Slivnu nitko nije živio u oskudici. Svatko je imao nekoga u inozemstvu. Slivno i Slivanjci nisu bili zaboravljeni. Iseljenici su češće dolazili svojim kućama. Uzajamno su se pomagali i brinuli jedni o drugima, i u tuđini i u Slivnu. Slivno se počelo obnavljati, a po gradovima graditi kuće i kupovati stanovi.

Iseljeni Slivanjci osobito su dolazili svojim kućama u Velikom tjednu, za blagdan Presvetog Trojstva i za Božić. Svakako, župa je bila središte okupljanja i zajedništva. Iz toga je nastala zamisao o zajedničkom slivanjskom druženju i pozivu župnika u Osijek, *radost druženja s rodnom župom*. Bio sam lijepo primljen. Nekoliko puta sam bio u Parizu među Slivanjcima, gdje su me lijepo primili. Dali su mi jedan kat - stan, *da naš župnik odmori*. Posjetio sam grob Bruna Bušića. Kad pomislimo, žive Slivanjci u

Parizu i ništa im ne nedostaje, povela se pjesma: „Kukavica goru razgovara, tko će tebe moja majko stara?“

Osamdesete su bile godine velikih društvenih promjena – kako se tada živjelo u Slivnu i koliko je župa bila središte okupljanja i zajedništva?

Fra Ante: Do polovice osamdesetih bio sam u Njemačkoj. Nazirale su se velike promjene. Mislio sam da je to kod nas nezamislivo. Polovicom 1984. vraćam se u Domovinu. Preuzimam župu Slivno. Nastale su velike promjene. Osjetila se još jača čežnja za slobodom bez koje smo stoljećima živjeli. Uporno i strpljivo smo čekali da se oslobodimo okova koji su nas sputavali poput crne noći. Sve se slobodnije govorilo o promjenama. Kad se govorilo o slobodi sve manje smo se morali obazirati oko sebe tko je oko nas. Znali smo da će nam zora dana donijeti slobodu. I nismo se prevarili. Sunce slobode obasjalo nam je LIJEPU NAŠU.

Kako ste doživjeli razdoblje kraja 80-ih i početak političkih napetosti koje su vodile prema raspadu Jugoslavije?

Fra Ante: Svaki put koji vodi u slobodu trnovit je i težak. Izraelci su vapili Gospodinu da ih izbavi iz egipatskog ropstva. „Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu – nastavi Jahve – i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znane su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz zemlje u dobru i prostranu zemlju kojom teče med i mlijeko.“ (Izl 3,7-8)

Bog im šalje Mojsija da ih izbavi iz ropstva. Ali to se ne postiže bez žrtve. Izraelci su mrmljali. Zar nam nije bilo bolje uz pune egipatske lonce? Zar nije bilo grobova u Egiptu da nas sahraniš? Ali kada se jednom krene putem slobode povratka više nema.

fra Ante u busu s mladima na putu za Međugorje

„Ako se izgubi pouzdanje u ljudski razbor i narod kojem pripadate, preostaje vam samo beznade i očaj. Do zadnjeg daha, međutim, ja vjerujem u smisao razbora i u hrvatski narod“. Te riječi prvog predsjednika Hrvatske, dr. Franje Tuđmana izazov su i provjera za njega samoga, kao i za sve čelnike Hrvatske. Bilo bi neodgovorno sumnjati u njihovu dobronamjernost i poštenje pa i onda ako ne uspiju ostvariti sve obećano, jer znamo u kakvom su stanju preuzeli dužnost i u kakvim zamršenim prilikama živimo“. (*Slivno*, Božić, 1990.)

Zato sam u uvodniku istog broja *Slivno* napisao: „Nemojte se zavaravati misleći da je sve gotovo. Neka nas ne svlada umor dugog bdijenja i čekanja. Svečano i dostojanstveno smo proslavili pobjedu na izborima. Vratimo dostojanstvo svojoj domovini. To je moguće samo s Božjom pomoću i radom. Staro prokušano načelo vrijedi i danas: „Bez Boga ništa“. Zato molimo i radimo: Nemojmo biti samo

promatrači zbivanja. Budimo, svatko na svoj način, stvaraoci boljeg života, vedrije budućnosti i suživota sa svim ljudima dobre volje.“

Koje pastoralne ili duhovne inicijative posebno pamtite iz svojeg mandata u Slivnu?

Fra Ante: U Slivno sam došao u relativno mladim godinama. Rado sam posjećivao obitelji. Tada je u Slivnu još bilo mladeži i djece. Zaželio sam se rada u vinogradu Gospodnjem na hrvatskom jeziku. Trebalo mi je vremena prijeći iz njemačkog načina rada na opušteni rad u župi Slivno. Ubrzo sam sve prihvatio, a s vremenom sam postupno uvodio i ponešto novoga.

Nastavili smo s hodočašćem uoči Male Gospe u Vepric. Išli smo na sva hodočašća prigodom proslava u Imotskoj krajini. Često smo hodočastili u Međugorje. Također smo hodočastili i pješice. Mladi su to

Dječji zbor i Mirjana Ravlić za orguljama

rado prihvatili. Hodočastili smo i u manjim skupinama, a nerijetko i sam.

U Mikruta se preko ljeta, kada je uvijek netko od djece pok. Šimuna bio u Slivnu, molila krunica. Češće sam i ja sudjelovao. U istoj kući se održavao i vjeronauk. U župu je donesen kip Gospe Fatimske. Svaku se večer molila krunica u drugoj obitelji. Gospin kip bi preko noći ostao u obiteljskoj kući u kojoj se te večeri molila krunica. Tijekom dana kip bi preuzela slijedeća obitelj. I tako se izredao veći dio župe. Sve dok nije došla zabrana. Želio bih da se to detaljnije opiše. Neka se ne zaboravi!

Uvijek se rado prisjećam Velikog tjedna. Na Veliki četvrtak obnovljeno je obišašće za Presvetim oko župnog Doca. Na Veliki petak nosio se križ. Nekoliko puta obuhvaćao je sve veći broj zaselaka. Također se iz godine u godinu povećavao broj kantača. Na blagdan Presvetog Trojstva uvijek je bilo lijepo biti Slivanjac i u Slivnu. Za tu prigodu uvijek je dolazio drugi svećenik koji je

predvodio svetu misu i propovijedao. Misno slavlje bi svojim sviranjem i pjevanjem uzveličali naši bogoslovi ili neki duhovni sastav.

Sjećam se pučkih misija. Često su se održavale i duhovne obnove o Božiću, Uskrsu i o blagdanu Presvetoga Trojstva. Sve je to vodio naš pučki misionar pok. fra Silvestar Aračić. To je bilo vrijeme kada bi Slivno živnulo. U crkvu bi se dolazilo u velikom broju. Fra Silvestar bi znao reći: „Za pravog prijatelja, pravo vrijeme.“

Vrijedno je spomenuti da je dr. Ante Glibota (München) darovao župi nove orgulje. Oko tih orgulja okupio sam dječji zbor na čelu s Mirjanom Ravlić, koja je svirala orgulje. Još bih ukratko spomenuo da se dosta i materijalnog radilo. Crkva se uredno održavala. Obnovljena je kapelica izvan groblja, oko nje je ureden okoliš. Kamenom je ograđen prostor koji je pripadao župnoj kući. Napravljeno je igralište.

Odlazeći iz Slivna ostalo mi je u sjećanju, ona ljepota kamenih pločica (grb), oltarna slika Presvetoga Trojstva, predivna čoka (luster), stari kandeliri (svjećnjaci), križne postaje koje je naslikala s. Julijana, a na njima su Slivanjci (npr. fra Ivan Glibotić nosi Križ) i hrvatski stijeg s hrvatskim grbom i s likom Gospe i sv. Nikole Tavelića, kojega su Slivanjci iz Pariza 1972. godine dali izraditi kao i sliku Nikole Tavelića, u čast prvoga hrvatskoga sveca. Stijeg mi se duboko usjekao u pamćenje jer ga je ona vlast zabranjivala nositi u obišaću oko crkve i htjela nam ga oduzeti. Kada sam otišao iz Slivna, ostao sam povezan sa Slivanjcima koji su me bodrili i rado posjećivali u mojim novim župama, a neki su nastavili i sa suradnjom (Milan Glibota, Mirko Anić i Dragica Zeljko) kada sam pokrenuo nove župne listove.

Kad se danas osvrnete, kako vidite značenje i važnost župnoga lista Slivno – tada i sada?

Fra Ante: Mnogi su Slivanjci napustili rodni kraj. Pošli su trbuhom za kruhom. Nastanili su se u velikim gradovima, daleko od svojih i prepušteni sami sebi. Sigurno su bolje zarađivali, ali tuđina im je bila preteška. Dobiti pismo od nekoga, a osobito od najdražih i najbližih i te kako je bio doživljaj. S kakvom čežnjom se to iščekivalo? Odjednom dobijete pismo od koga ste se najmanje nadali. Od koga to niste ni očekivali. A što reći za župni list? Zar i župnik misli na mene? I pročitati ga. U jednom dahu.

Ovaj list, nije tako običan list, on je za nas i te kako vrijedan! On ulazi u povijest i legendu našega kraja i ostaje u sjećanju i u arhivu. On nam je pružio mogućnost da saznamo ono što nismo znali, da saznamo razvoj i pad, odnosno povijest našeg mjesta. Konstatiram: ipak imamo korijen

koji ne treba potkopavati, već ga treba dograđivati. Svaki čovjek, svako mjesto, koje nema svoju povijest, i ne izgrađuje se, i ne doprinosi ništa nova, to je propao čovjek, to je propalo mjesto.

Ovih danas sam ponovno prelistao barem neke brojeve župnog lista *Slivno*, list župe Presvetog Trojstva u Slivnu. List *Slivno* je ispunio svoj cilj i očekivanja. I to kroz svih 40 godina izlaženja. Hvala svima koji su na bilo koji način to omogućili. Želio bih potaknuti sve drage čitateljice i štovane čitatelje, a osobito Slivanjke i Slivanjce na suradnju u listu. U svima nama se krije sposobnost koju samo treba otkriti. List će tada biti još zanimljiviji ako se u njemu nađe više različitih mišljenja, suprotnosti i osjećaja.

Što biste poručili današnjim župljanima koji možda ne znaju kako je sve započelo?

Fra Ante: „Večeras sjedoh da Vam pišem, ruka hoće, pero neće, duša prazna, misli nema, da vam kažem što osjećam u tom svijetu tako stranom, u ravnici bez planina, sad sam dalje nego prije, sad sam sama, svugdje tama. Nigdje sreće nema kao na pragu kuće svoje. Sve je pusto, sve je strano, najljepša je kuća moja, selo malo, zašto si mi tako drago? U srcu ga svome nosim. Slivno moje dobro znade, što mi dade lijepe dane. I sad čujem lišće što šapuće.“ (Slivno, Slivanjka, Božić, 1986.)

Drage Slivanjke i štovani Slivanjci! Ako želite da vas drugi cijeni i drži do vas, morate sami sebe cijiniti i držati do sebe. Niste osobe same za sebe nego ste pozvani biti uzor. Draga mladeži! Nemojte se za mladost grčevito držati kao da nikada neće proći. Kao da je ona jedina vrijednost kojom trebamo cijiniti život. Tek tako vam starost neće ubiti mladost duha. Svijet ne počinje s mladima niti završava sa starima. Zato jedni i drugi živite danas – sada ma gdje god da bili. Vaš fra Ante.

Vrijeme Domovinskog rata i poraća

Razgovor s fra Stjepanom Matićem

(ŽUPNIK OD 1991. DO 2000.)

Fra Stjepane, preuzeli ste župu u vrlo teškom vremenu – početkom Domovinskog rata. Kako je izgledalo to razdoblje u Slivnu? Kako su ljudi nalazili nadu i snagu u vjeri?

Još dok sam bio župnik u Primorskom Docu osjećao se u zraku miris teških dana koji dolaze. Zrak je bio pun napetosti, a narod, iako naviknut na podnošenje žrtve, nosio je strah i neizvjesnost. Kada sam dobio premještaj u Slivno, u jeku početka velikih nemira, bilo je zaista teško gledati naše mladiće i očeve kako odlaze na ratišta. Ta slika je bila bolna, ali i ponosna

– vidjeti branitelje kako se svjesno stavljaju u obranu svoje domovine izazivalo je i tugu i divljenje.

Molili smo punom snagom, svim srcem, da se zdravi i veseli vrata svojim kućama. Kad bi dolazili na kratki odmor, odlazio sam k njima, hrabrio ih, davao savjete da ostanu čvrsti i ustraju, ali i da čuvaju jedni druge. Bili su mladi, željni života, a opet spremni nositi teret daleko veći od svojih godina. Svake smo nedjelje, bez iznimke, molili za njihovo zdravlje, za njihove obitelji i za cijelu domovinu Hrvatsku. Duboko smo bili svjesni da bi poraz značio strašan povratak

fra Stjepan u župnom uredu u Slivnu

fra Stjepan u Puli

u stanje kakvo smo iskusili 1945., s jamama, križnim putovima i nebrojenim tragedijama.

Bilo je i ranjenih. Molili smo i za njih. Jedan od njih bio je Ivan Glibota, satnik HV-a. Zapisao je da nikada neće zaboraviti naše molitve koje smo uputili za njegovo zdravlje. Gdje je sada, ne znam. Ako je živ i ovo čita, šaljem mu srdačan pozdrav, zahvaljujem mu za sve što je učinio za domovinu i želim mu svako dobro.

U Slivno su tada dolazili mnogi prognanici – iz istočne Hrvatske, iz raznih drugih krajeva koji su bili zahvaćeni ratom. Dolazili su slomljeni, zabrinuti, u strahu za svoju budućnost. Primali smo ih s toplinom, hrabрили ih i govorili: „Ne bojte se, Gospodin je uz nas! On je naša snaga i sigurnost!“ U toj smo vjeri nalazili snagu da izdržimo svaki novi izazov.

U tim godinama intenzivno sam obilazio naše Slivanjce koji su živjeli diljem Hrvatske

i Europe – od Dubrovnika, Cavtata, Hvara, Makarske, Splita, Zadra, Pule i Zagreba pa sve do Osijeka. Posebno pamtim susrete u osječkom kraju. Molili smo zajedno, slavili mise i tako održavali vezu s rodnim krajem. Držao sam emisiju na Radio Osijeku, pisao za Glas Slavonije i svjedočio kako je naš mali slivanjski narod ostavljao snažan dojam jedinstva.

Posebno se sjećam novinara Stjepana Filipovića s Radio Osijeka. Bio je mlad, pun entuzijazma. Sa mnom je snimio svoju prvu emisiju koju je vodio – i rado sam mu pomogao. Kada sam čuo da je nedavno preminuo, to me živo pogodilo. Molim za pokoj njegove duše. Slivanjci su me također rado pozivali u Pariz, gdje postoji velika naša zajednica, kao i u brojna mjesta u Njemačkoj. Svugdje sam nailazio na toplinu i zahvalnost.

fra Stjepan na Kupresu braniteljima dijeli list *Slivno*, u pozadini Gojko i Modra munja

Na koje načine je Crkva pomagala ljudima u tim godinama – materijalno, duhovno, moralno?

Treba reći da su najprije dobri ljudi pomagali nama. Posebno se sjećam gospodina Ivana Kusture – Škorušića, koji je potaknuo gospodina Vilija da prikupi veliku pomoć za Slivno. Stigao je veliki kamion pun hrane i odjeće. Okupio sam nekoliko momaka koji su razvrstali sve artikle, a mi smo pomoć podijelili u više od 90 obitelji. Djeca su tada bila posebno sretna – ponajviše zbog bombona.

A i mi smo nastojali pomagati drugima. Slivno je tada obilovalo kvalitetnim krumpirima koje smo, nakon „Oluje“, slali braniteljima i stradalim područjima. Vozili smo krumpir na Kupres – što je tada još bilo opasno. Nedičko Vuletić – Miškanovac, s još nekoliko ljudi, pomagao je voziti krumpire. Branitelji su krumpir zahvalno

preuzeli. Slali smo krumpir i u Imotski, gdje smo slučajno susreli fra Marinka Vukmana s gimnazijalcima iz Njemačke, pa smo i njima darovali slivanjski krumpir. Vozili smo ga i u Knin, Drniš, Visovac, Mirlović i Skradin. Ta gesta nije bila samo pomoć – bila je znak blizine i solidarnosti.

Bilo je i neugodnih trenutaka. Jedne večeri 1993. godine, dok sam gledao emisiju *Slikom na sliku*, zazvonilo je zvono. Kad sam oprezno otvorio vrata, stajao je muškarac koji nije ništa govorio. Rekao sam mu da je bolje da ne prilazi jer je u kući „veliko društvo“. Gledao sam ga potajno kroz staklo – stajao je još 15 minuta. Nije bilo ugodno.

Moram spomenuti i *Modru munju*, moj Renault 4, koji je također stradao. Vraćajući se preko mosta na Vrljici osjetio sam nagli udarac – mislio sam da je neka krhotina, iako sam od tog praska zamalo oglušio.

fra Stjepan pred likom Čudotvorne Gospe Sinjske

Neko vrijeme kasnije mali Ivan Nogalo primijetio je da je auto probušen od metka. U Imotskom mi je načelnik policije Ivan Todorić rekao da je metak prošao samo dva centimetra od spremnika goriva – Bog me sačuvao. Kasnije sam *Modru munju* darovao remeti Gojku.

Nakon rata, kako je tekao povratak u normalni život?

Bili smo veseli, puni radosti. Velika nam je djela učinio Gospodin. Ljudi su se dali na obnovu, na pomaganje. Radost i pjesma i oduševljenje na sve strane u zahvalnosti za dar domovine po žrtvi branitelja. Čovjek bez domovine je kao dijete bez majke. Pjevale su se razne pjesme, među njima i osporavana Bojna Čavoglave. Zanimljivo za Slivno bijaše i što se pjevala pjesma *Kupreška* iz koje M.P. Thompson kasnije uglazbio prvu kiticu u pjesmi *Moj Ivane...* Ministranti su je čak proglasili svojom himnom. Uglavnom, vladala je velika radost kad nam je sloboda darovana. Čak smo Gojko, Vlado Kustura i ja u nezgodno vrijeme obilazili branitelje

na Kupresu te pomagali koliko smo mogli i tako s njima uspostavili prijateljstvo.

Kakvu je ulogu u svemu tome imao župni list *Slivno* – kao glasnik, kroničar i svjedok vremena?

List *Slivno* se čitao od slova do slova. Bio je velika radost svima i obnavljao snagu. Svaki vjerski list mora biti snaga i potpora svima onima koji se nalaze u velikim nevoljama života. List *Slivno* slao sam u 18 zemalja svijeta. Znao sam po 200 primjeraka u jednome danu poštom poslati. List su pisali ne samo Slivanjci već i ljudi iz drugih krajeva. Mnoga sam pisma pohvale za list primio gdje su čitatelji utvrdili da se takvog lista ne bi ni Zagreb postidilo. Tisak je jedna velesila. Gdje mi ne možemo nikada doći, list dolazi a po njemu i sve poruke od kojih je satkan. Ovdje zahvaljujem i fra Anti Juriću Talaji bez kojeg lista *Slivno* ne bi bilo.

Kako danas gledate na te godine i na snagu vjere koja je održala narod u teškim trenucima i što biste poručili čitateljima lista *Slivno*?

Padoše mi sada napamet nogometni turniri koje smo u Slivnu organizirali. Tu bi dolazile skupine sve od Osijeka, Pule, Hvara, Makarske itd. To su bili nezaboravni turniri. Što čovjek u mladosti lijepoga doživi, toga se cijeli život spominje. Često smo organizirali pjevačke sastave i koncerte u Slivnu. Pjevala su obično djeca i mladi, a veselilo se i mlado i staro. To su bile veoma duhom jake godine. Ljudima ništa nije bilo teško i vladalo je iskreno zajedništvo. Pozdravljam sve drage Slivanjce u domovini i inozemstvu, od Slivna do Australije. Svima želim radost i Božji mir i poručujem da je najvažnije držati se u vjeri i ljubavi zajedno. Kad smo zajedno jedni za druge i na putu vjere, onda se budućnosti ne treba bojati.

Razgovarao: fra Jerko Kolovrat

Vrijeme duhovne obnove i svakodnevnih izazova

Razgovor s fra Zoranom Jonjićem

(ŽUPNIK OD 2011. DO 2015.)

Dragi župniče fra Jerko, zahvaljujem ti na prigodi i na povjerenju za suradnju na listu *Slivno* u godini Jubileja 2025. Iskreno pozdravljam tebe i sve tvoje cjenjene župljane i župljanke, te čitatelje vašega župnoga lista.

Fra Zorane, kako ste doživjeli dolazak u Slivno i zajednicu vjernika 2011. godine?

Malo me je iznenadilo imenovanje župnikom Slivna jer sve do tada sam bio župni vikar u više župa i odgovajatelj u sjemeništu u Sinju, te meštar novaka na Visovcu. No, unatoč iznenađenju, prihvatio sam službu župnika s povjerenjem u Boga i s iskrenom željom da budem od koristi zajednici koja mi je povjerena.

Već na samom početku moj prethodnik, fra Rafael Begić, kao i cijela zajednica vjernika, prihvatili su me iznimno srdačno i otvoreno. Osjetio sam toplinu, dobrodošlicu i želju da zajedno gradimo duhovni život župe. To je bilo veliko ohrabrenje i potvrda da me Gospodin vodi tamo gdje trebam biti. Zahvalan sam i Bogu i svim vjericima na tom lijepom početku koji je obilježio moje daljnje djelovanje u Slivnu.

Kakav je bio duhovni život u župi u to vrijeme – koje su bile glavne pastoralne potrebe i izazovi?

Župnik fra Rafael zdušno je nastojao provoditi redovni sakramentalni i molitveni život u župi, tako da sam po dolasku zatekao stabilnu i pastoralno uređenu zajednicu. Brojni vjernici koji su dolazili na nedjeljnu svetu misu imali su mogućnost

fra Zoran ispred samostana u Kninu

redovito se ispovijedati, a vrata crkve, kao i srce župnika, bila su im uvijek otvorena. Njihove su pastoralne potrebe bile omogućene u svako vrijeme: ispovijed, sveta misa, molitveni susreti i osobna duhovna potpora. Moj zadatak bio je dodatno poticati zajedništvo i biti prisutan među vjericima.

Godina 2012. ostat će zapamćena po velikom snijegu koji je pogodio cijelu Dalmaciju. Kako se župa nosila s tim nevremenom?

Koliko se sjećam, župa je gotovo mjesec dana bila prekrivena snijegom koji je na

Snijeg u Slivnu ispred župne kuće 2012. g.

pojednim mjestima prelazio metar visine. Bio je to prizor kakav Slivnjaci rijetko pamte. Budući da promet u to vrijeme nije normalno funkcionirao, dolazak u crkvu bio je velik izazov. Vjernici su na svetu misu dolazili kako je tko mogao. Posebno me dirnulo to što su pojedini vjernici, unatoč snijegu i hladnoći, dolazili i na svakodnevnu misu. To je pokazivalo njihovu veliku vjeru, privrženost crkvi i želju da ostanu povezani u zajednici molitve, bez obzira na vremenske neprilike.

Koje pastoralne aktivnosti, događaje ili projekte iz razdoblja boravka u Slivnu posebno pamтите?

Posebno pamtim svakodnevni hod na svetu misu i kroz snijeg čime su me ugodno iznenadili pojedini vjernici. Također mi je velika milost bilo klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu kojemu su se vjernici rado klanjali. Pobožnost molitve Gospine krunice koju su vjernici molili bila nam je pomoć za

život. Križni put u korizmi kroz cijelu župu Slivno osobito nas je jačao u zajedništvu. Unatoč svemu, naš mješoviti župni zbor neprekidno je slavio Boga pjevanjem i sviranjem. Vjeroučenici u školi i na župnom vjeronauku bili su redoviti i aktivni. Više puta sam organizirao hodočašće Gospi, Kraljici mira, u Medugorje, što je vjericima posebno bilo drago, kao i hodočašća Majci Božjoj u Imotski i Sinj. Zahvalan sam cijeloj zajednici vjernika na svesrdnoj suradnji, a osobito mojim najvjernijim suradnicima Gojku i Ruži Lozina koji su mi cijelo vrijeme bili prvi suradnici u svim pastoralnim i drugim aktivnostima.

Kako biste opisali duh zajedništva među župljanima u vrijeme dok ste bili župnik u Slivnu?

Duh zajedništva bio je snažno prisutan među župljanima. Osjećao se u svakodnevnim susretima, u međusobnoj pomoći, u odnosu prema crkvi i prema župnim aktivnostima. Moj je zadatak kao

fra Zoran predvodi put križa na Veliki petak

župnika bio taj duh njegovati i neprestano poticati, ali i biti nepristran u odnosu prema svima – i prema pojedincima i prema obiteljima. Nastojao sam biti blizu svakome tko je dolazio, bilo da se radilo o radosti, brizi, bolesti ili obiteljskom događaju. Zajedništvo se gradilo u jednostavnosti – kroz svetu misu, sakramente, susrete i razgovore. Vjernici su znali da sam im dostupan i da smo tu jedni za druge. Taj duh zajedništva i danas nosim u lijepom sjećanju.

Kako ste doživljavali ulogu župnog lista *Slivno* kao sredstva povezivanja vjernika i kroničara života župe?

Župni list *Slivno* sve vrijeme nas je povezivao, bilo da smo prebivali u Slivnu, u domovini Hrvatskoj, kao i po cijelom svijetu. Na poseban način, naš slivanjski fratar fra Ljubomir Šimunović bio mi je vjerni suradnik u uređenju lista svake godine na čemu sam mu iskreno zahvalan.

Koja vam je najdraža uspomena ili susret iz vremena vašeg župnikovanja u Slivnu?

Draga su mi bila sva sakramentalna slavlja, osobito kad bih vidio djecu kako sudjeluju i radosno pjevaju slaveći Boga. Svi su mi susreti bili jednako dragi i radovao sam se svakom rastu u Gospodinu.

Ako biste danas mogli poslati poruku župi i čitateljima lista *Slivno*, što biste im poručili?

Oče župniče fra Jerko, tebi i svim tvojim poštovanim župljanima i župljankama, te čitateljima lista *Slivno* ovdje i po cijelome svijetu, iskreno i srdačno poručujem: „Neka vas blagoslovi Gospodin i neka vas čuva! Neka vas Gospodin licem svojim obasja, milostiv neka vam bude! Neka Gospodin pogled svoj svrne na vas i mir vam podari! Bog vas sve blagoslovio i na dobro vam došlo sveto Porodenje Isusovo i sretna vam nova 2026. godina!“

Razgovarao: fra Jerko Kolovrat

Nakon smrti fra Željka Tolića – razdoblje žalosti i duhovne obnove

Razgovor s fra Zoranom Kutlešom

(UPRAVITELJ ŽUPE OD 2022. DO 2023.)

Fra Zorane, došli ste u Slivno u vrlo osjetljivom trenutku – nakon prerane smrti fra Željka Tolića. Kako ste doživjeli taj poziv i dolazak u župu?

Za vrijeme bolesti fra Željka Tolića, iz samostana u Imotskom često smo dolazili pomagati u župu Slivno. Bilo je to zahtjevno i emocionalno teško razdoblje, osobito zato što je fra Željko bio moj rođak i što sam izbliza sve promatrao – njegovu borbu, njegovu ustrajnost i ljubav prema župi.

Poseban dojam na mene ostavila je ponoćka 2022. godine. To je trenutak koji ću pamtili cijeli život. Na Badnji dan ujutro fra Željko je preminuo, a te večeri crkva je bila puna vjernika, ali je vladala neopisiva tišina. Ljudi su molili krunicu za svoga pokojnog župnika, palili svijeće oko crkve, stajali u tišini i dubokoj molitvi. Na mene kao svećenika to je ostavilo iznimno snažan i dubok dojam – osjetio sam koliko je narod volio fra Željka i koliko im je značio.

Nakon toga, u tim posebnim i osjetljivim okolnostima, imenovan sam upraviteljem župe. U to vrijeme bio sam već gvardijan, župnik, dekan i magistar postulanata u Imotskom, tako da je prihvaćanje još jedne službe zahtijevalo mnogo truda. Ipak, znao sam da Slivnjaci trebaju duhovnu blizinu i pastoralnu sigurnost, te sam, unatoč obvezama, tu službu prihvatio ozbiljno i odgovorno.

Kako su vjernici proživljavali to razdoblje tuge, i na koji način ste ih kao pastir nastojali utješiti i ohrabriti?

Vjernici su bili uistinu potreseni – žalost zbog prerane smrti fra Željka bila je duboka, a istodobno je postojao i strah da župa neće dobiti stalnog župnika. U takvoj atmosferi nesigurnosti i tuge nastojali smo ih ohrabriti i biti im blizu.

Zajedno s fra Radom i fra Ivom brinuli smo se da Slivanjci imaju redovitu pastoralnu skrb, bez ikakvih prekida. Preuzeo sam službu veoma ozbiljno, svjestan da je u tom trenutku ljudima najpotrebnije upravo to: prisutnost, utjeha i osjećaj da ih Crkva nije zaboravila.

Vrlo važnu ulogu imala je i naša suradnja s remetom Gojkom i njegovom suprugom Ružom, koji su nam uvijek bili pri ruci i pružali veliku pomoć u svim praktičnim i pastoralnim potrebama župe. Želim zahvaliti i Anti Lozini Pačku te Anti Radalju Roši, koji su se brinuli za urednost okoliša oko župne kuće, posebno Perivoja. U svemu se osjećala jedna velika odgovornost i ljubav prema župi i fra Željkovoj uspomeni.

Koje pastoralne aktivnosti i oblike zajedništva ste poticali u tom kratkom, ali značajnom mandatu?

U tom kratkom razdoblju moj cilj bio je oživjeti i učvrstiti zajedništvo, osobito nakon pandemije koronavirusa, kada se dio vjernika pomalo udaljio od redovitog sakramentalnog života. Posebno sam poticao pristupanje sakramentima, a napose ispovijedi, jer je mnogima trebalo novo duhovno ohrabrenje i pomirenje.

fra Zoran u župnom uredu u Imotskom

Naglašavao sam važnost obiteljske molitve, kao temelja svake vjerničke kuće. Redovito sam obilazio bolesnike, noseći im sakramente i utjehu. Potičući i one koji ne žive stalno u Slivnu, nastojao sam da ostanu povezani sa svojim rodnom krajem i da osjete da su dio jedne velike i razasute, ali povezane zajednice.

Kako ste doživjeli povezanost i vjeru župljana Slivna u tim izazovnim mjesecima?

Vidjelo se da su Slivanjci iznimno složni – i oni koji žive u župi i oni koji su raseljeni diljem Hrvatske i svijeta. Malo stado, ali veliko srce. To je najbolji opis njihove vjere i međusobne bratske ljubavi.

Valja istaknuti da je za vrijeme fra Željкова mandata obnovljeno mnogo toga

i u materijalnom smislu, što je dodatno pojačavalo osjećaj gubitka nakon njegove smrti. Ipak, unatoč tuzi, u Slivnu se osjećala toplina, snaga i čvrsta vjernička povezanost. Primjećujem i danas da se u župi puno radi u duhovnom i materijalnom smislu, što me iskreno veseli, jer govori o živosti zajednice.

Što vam je osobno najviše ostalo u srcu iz tog vremena?

Najveći dojam na mene ostavila je zauzetost vjernika oko proslave Presvetog Trojstva, zaštitnika župe. Bili su spremni učiniti sve što treba, iako ja kao upravitelj nisam stanovao u župi. Njihova organiziranost, zajedništvo i ponos što pripadaju toj tradiciji bili su za svaku pohvalu.

fra Radoslav Tolić i fra Zoran Kutleša

Posebno me dojmila i njihova ljubav i poštovanje prema svećeniku – neovisno o tome tko je on. Čak i ako je neki svećenik imao poneku manu, Slivanjci to nisu širili dalje, nego su čuvali dostojanstvo i zajedništvo. To je velika kršćanska vrlina, i rijetka.

Kako gledate na župni list *Slivno* kao čuvara sjećanja i kontinuiteta župnog života?

Župni list *Slivno* doživljam kao snažnu poveznicu svih Slivanjaca – u župi, u domovini i diljem svijeta. On je kronika župnih događanja, ali i most koji spaja generacije. Sretan sam što sam, unatoč svim pastoralnim obvezama, uspio izdati jedan broj lista, kako se ne bi prekinuo kontinuitet koji traje desetljećima i svjedoči

život jedne župe. Lijepo je istaknuti i da sve župe u Imotskoj krajini, kojima pastoralno služe fratri, imaju svoj župni list. To je znak brige, predanosti i svijesti o važnosti pisane riječi za vjernički identitet.

Što biste poručili župljanima i uredništvu župnog lista povodom 40. obljetnice njegova izlaženja?

Svima od srca čestitam veliku 40. obljetnicu župnog lista *Slivno*. Zahvaljujem svim župnicima, živima i pokojnima, koji su uređivali list i svojim trudom ostavili bogato nasljeđe. Neka župni list i dalje ostane poveznica svih Slivanjaca u domovini i svijetu, mjesto susreta, sjećanja i vjere.

Razgovarao: fra Jerko Kolovrat

JUBILEJI I OBLJETNICE

Jubilarno hodočašće u Asiz, Rim i Loreto

(25. – 31. SVIBNJA 2025.)

U prošlom broju lista Slivno detaljno smo govorili o otvorenju i značenju Jubilarne godine 2025., kao i o povijesti svetih godina koje Crkva slavi kao vrijeme posebne milosti. Hvala Bogu, ove smo godine imali milost ostvariti i dugo planirano hodočašće u Rim, čime smo se na poseban način uključili u proslavu Jubilarne godine nade.

1. Nedjelja (25. svibnja 2025.)

Ukupno 100 hodočasnika iz Slivna i Šibenika (Meterize, Župa sv. Jeronima) okupilo se u trajektnoj luci Split, ispunjeni uzbuđenjem, očekivanjem i zahvalnošću

zbog prilike da posjete središte katoličke vjere. Put prema Italiji, točnije prema Anconi, započeo je u bratskom i molitvenom ozračju. Među hodočasnicima bila su i trojica svećenika: fra Šimun Markulin, fra Ante Vukušić i fra Jerko Kolovrat, čija je prisutnost dodatno obogatila duhovni karakter putovanja. Za stručno vodstvo pobrinuo se fra Šimun, a za duhovno fra Jerko.

2. Ponedjeljak (26. svibnja 2025.)

Dolazak u Anconu u 7 sati protekao je mirno, a hodočasnici su nakon iskrcaja bili raspoređeni u autobuse te su u sigurnim

rukama naših vozača, Josipa i Tomislava, krenuli prema Asizu. Putovanje je proteklo u ugodnom razgovoru, dok su mnogi s radošću iščekivali susret s gradom sv. Franje. U Asiz se stiglo oko 11 sati, nakon čega je uslijedio obilazak najvažnijih duhovnih i povijesnih mjesta: katedrale sv. Rufina, rodne kuće sv. Klare i sv. Franje, bazilike sv. Klare te veličanstvene bazilike sv. Franje, u kojoj se čuvaju zemni ostaci Asiškog siromaška. Poseban trenutak bio je posjet bazilici Svete Marije Andeoske, u kojoj se nalazi porcijunkula, malena crkvića posebno draga sv. Franji. Hodočasnici su imali priliku zadržati se u osobnoj molitvi i tišini na grobovima sv. Franje i sv. Klare, što je mnoge duboko dirnulo. Nakon cjelodnevnog obilaska Asiza, hodočasnici su u večernjim satima stigli u hotel *Oasi San Francesco* u Rimu, gdje su se smjestili i pripremili za predstojeće dane.

3. Utorak (27. svibnja 2025.)

Dan je započeo obilaskom katakombi sv. Kalista, jednog od najznačajnijih ranokršćanskih mjesta gdje su mnogi mučenici položili svoj život za vjeru. U katakombama je slavljena sveta misa koju je predvodio fra Ante Vukušić, naglašavajući životnu snagu vjere prvih kršćana. Slijedio je obilazak bazilike sv. Ivana Lateranskog, majke i glave svih crkava u Rimu i svijetu, te prolazak kroz sveta vrata, čime su hodočasnici primili posebnu milost jubilarne godine. Posebno iskustvo bila je pobožnost na svetim skalama, gdje su se mnogi hodočasnici na koljenima popeli uz stepenice koje po predaji čuvaju otiske Kristove muke, što je ostavilo dubok i neizbrisiv duhovni dojam. Dan je nastavljen posjetom bazilici Svete Marije Velike, uz još jedan prolazak kroz sveta vrata, te razgledavanjem Koloseuma

(Amfiteatra Flavijevaca), gdje su se hodočasnici upoznali s poviješću ranih kršćanskih mučenika. Nakon ispunjenog dana, uslijedio je povratak u hotel.

4. Srijeda (28. svibnja 2025.)

Središnji dan hodočašća bio je posjet Vatikanu i sudjelovanje na općoj audijenciji s papom Lavom XIV. Hodočasnici su bili oduševljeni što su mogli vidjeti novoga Papu iz neposredne blizine dok je prolazio papamobilom te blagoslivljao okupljene vjernike iz cijelog svijeta. Čast nam je bila primiti i poseban pozdrav od strane Hrvatskog veleposlanstva pri Svetoj Stolici, i to od Tee Zupčić, otpravnice poslova, te Marine Šutalo Zaniboni, savjetnice, koje su izrazile dobrodošlicu našim

hodočasnicima. Bazilika sv. Petra ostala je u trajnom sjećanju, osobito trenutak ulaska kroz sveta vrata kao hodočasnika nade, što je nosilo posebnu simboliku Jubilarne godine. Na grobu sv. Petra i grobovima ostalih papa mnogi su hodočasnici zastali u tihoj molitvi. Vrhunac dana bilo je slavljenje svete mise u bazilici sv. Petra, što je za sve bio neponovljiv duhovni dar.

5. Četvrtak (29. svibnja 2025.)

Ovaj dan bio je posvećen upoznavanju bogate povijesti i kulture Rima. Obilazak je obuhvatio Rimski forum (Foro Romano), Carske trgove (Fori Imperiali), Kapitolij i crkvu Ara Caeli, Vittoriano, Piazzu Venezia, Via del Corso, te znamenite rimske trgove i fontane poput Pantheona, Fontane di Trevi, Piazza di

Spagna, Piazza Navona i Piazza del Popolo. Ovi lokaliteti ostavili su snažan dojam zbog svoje ljepote i povijesne važnosti. U 18:30 hodočasnici su sudjelovali na svetoj misi na hrvatskom jeziku u Hrvatskom papinskom zavodu Svetog Jeronima, što je mnogima bio posebno dirljiv trenutak susreta s hrvatskom zajednicom u Rimu. Nakon mise, hodočasnici su se vratili u hotel.

6. Petak (30. svibnja 2025.)

Dan je započeo posjetom bazilici sv. Pavla izvan zidina, jednoj od četiri velike papinske bazilike u Rimu, te prolaskom kroz njezina sveta vrata. Slijedio je polazak prema Loretu, jednom od najpoznatijih marijanskih svetišta na svijetu. Po dolasku u Loreto, hodočasnici su obišli Baziliku

svete nazaretske kućice, mjesto koje po tradiciji čuva kućicu u kojoj je živjela Blažena Djevica Marija. Uslijedila je prilika za osobnu molitvu i sabranost, koju su mnogi doživjeli posebno intenzivno. Nakon toga slijedio je polazak prema Anconi i ukrcaj na trajekt prema Splitu u 19:45 sati.

7. Subota (31. svibnja 2025.)

U ranim jutarnjim satima, oko 7 h, trajekt je uplovio u splitsku trajektnu luku, čime je završio naš bogati i milosni boravak u Italiji. Nakon iskrcaja, hodočasnici su se autobusom uputili prema Slivnu, umorni ali ispunjeni, te su se vratili svojim domovima noseći sa sobom dragocjena duhovna iskustva i uspomene na hodočašće koje će se dugo pamtili.

800. obljetnica nastanka Pjesme stvorova

(1225. – 2025.)

Pjesma stvorova svetoga Franje nastala je od 1224. do 1225. godine, tj. u posljednjim godinama Franjina života. Iako je nastala u vremenu bolesti, sljepoće i teških nutarnjih borbi, pjesma odiše potpuno suprotnim tonom: mirom, povjerenjem i kontemplacijom Božjeg stvaranja. Franjin život tada je bio obilježen fizičkom boli, krizama u Redu te Isusovim ranama koje je primio na svome tijelu, ali upravo iz toga iskustva nastaje tekst koji slavi svu ljepotu svijeta i Božju dobrotu.

Premda se povremeno tumačila kao jednostavna i „naivna“ pjesma, kasnija su istraživanja pokazala da je riječ o promišljeno strukturiranom djelu i to prvom pjesničkom tekstu na narodnom talijanskom jeziku koji koristi srednjovjekovne poetske obrasce, simboliku brojeva i bogatstvo duhovne teološke misli. Franjo u pjesmi navodi sva osnovna stvorenja – nebeska tijela, elemente prirode i samu ljudsku smrtnost – iz kojih izvire njegova zahvalna hvala Stvoritelju.

U ovom kontekstu naša franjevačka zajednica poziva na novo čitanje Pjesme stvorova, osobito danas kada se čovječanstvo ponovno mora suočiti s izazovom brige za „zajednički dom“ i obnovom odnosa prema Božjemu stvorenju.

Unutarnja struktura i antropocentrizam

Pjesma stvorova nije spontani izričaj nego promišljena himna s jasnom unutarnjom logikom. Franjo gradi pjesmu oko ponavljanja „Hvaljen budi, Gospodine moj“, stvarajući ritmičnu strukturu nalik biblijskim hvalospjevima. Redosljed stiha kreće „od gore prema dolje“ – od sunca i zvijezda

prema vodi, vatri, zemlji, te naposljetku čovjeku i smrti.

U pjesmi se prepoznaje prisutnost četiriju klasičnih elemenata (zrak, voda, vatra, zemlja), ali uz jasnu kršćansku interpretaciju: oni nisu božanstva, nego stvorenja koja služe Božjem planu.

Iako se čovjek spominje tek na kraju, on ostaje središnje biće stvaranja – ne zato što posjeduje svijet, nego jer jedini može svjesno uzvratiti hvalu Bogu. To je i razlog zašto neki tumači u pjesmi prepoznaju blagi antropocentrizam: priroda je vrijedna u sebi, ali joj je Bogu okrenuti čovjek smisljeni tumač.

Ne puki ekologizam, nego istinsko poštovanje prema stvorenome

Franjin pogled na svijet temelji se na svetopisamskom uvidu: stvaranje je dobro i odražava Božju slavu. On prepoznaje da svako stvorenje ima svoju svrhu i da je svijet uređen po Božjoj mudrosti. Stvorenje nije dano čovjeku da ga izrabljuje, nego da ga čuva, razvija i predaje novim naraštajima.

U Franjino vrijeme ekološki problemi nisu bili niti približno u današnjim razmjerima, ali je postojala potreba svjedočiti ljepotu i krhkost Božjeg dara. Dok su mnogi srednjovjekovni pisci zagovarali distancu od svijeta, Franjo zauzima sasvim drugi pristup: on promatra ljepotu zemlje, vode, zvijezda i svih živih bića kao put prema Stvoritelju. On ne zastupa „ekologiju radi ekologije“, nego duboko duhovno i bratsko poštovanje prema svemu što je Bog stvorio. Zato sveti Bonaventura, njegov životopisac, piše: „U lijepim stvarima promatrao je Najljepšega.“

fra Jerko Kolovrat

Pjesma stvorova

Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri,
tvoja je hvala i slava i čast
i blagoslov svaki.

Tebi to jedinom pripada,
dok čovjek nijedan dostojan nije
ni da ti sveto spominje ime.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
sa svim stvorenjima svojim,
napose s bratom, gospodinom Suncem:
od njega nam dolazi dan
i svojim nas zrakama grije.
Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno,
slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.

Hvalite i blagoslivljajte
Gospodina moga,
zahvaljujte njemu, služite njemu svi
u poniznosti velikoj.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama
Zvijezdama.
Njih si sjajne i drage i lijepe
po nebu prosuo svojem.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Vjetru,
po Zraku, Oblaku, po jasnoj Vedrini,
i po svakom vremenu tvojem,
kojim uzdržavaš stvorove svoje.

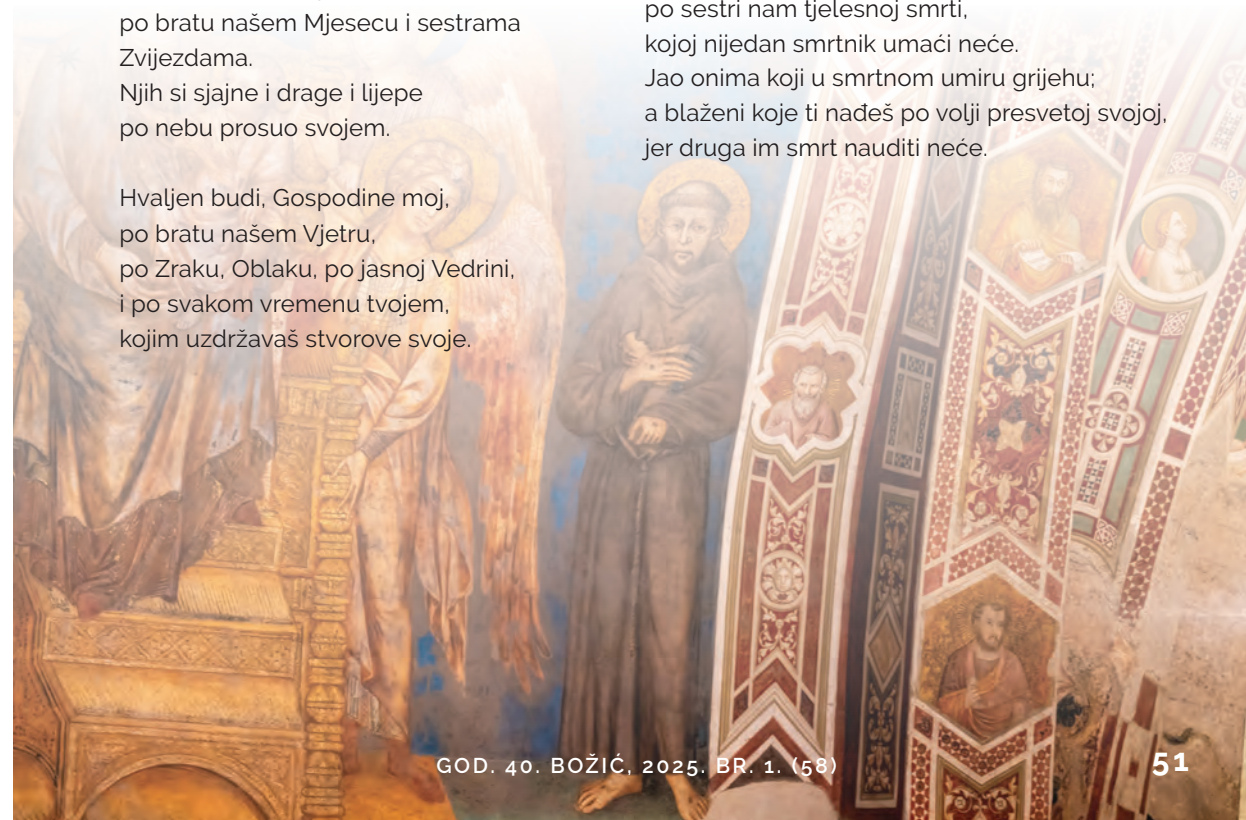
Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestrici Vodi,
ona je korisna, ponizna, draga i čista.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Ognju, koji nam tamnu
rasvjetljuje noć.
On je lijep i ugodan, silan i jak.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri i majci nam Zemlji.
Ona nas hrani i nosi, slatke nam plodove,
cvijeće šareno i bilje donosi.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje
i podnose rado bijede života;
blaženi koji sve podnose s mirom,
jer ćeš ih vječnom okruniti krunom.

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri nam tjelesnoj smrti,
kojoj nijedan smrtnik umaći neće.
Jao onima koji u smrtnom umiru grijehu;
a blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj svojoj,
jer druga im smrt nauditi neće.

1700. obljetnica ekumenskog koncila u Niceji

(325. - 2025.)

Katolička crkva i cijeli kršćanski svijet spominju se sa zahvalnošću i radošću 1700. obljetnice otvaranja Nicejskog koncila 325. godine. Koncil u Niceji prvi je od ukupno sedam kršćanskih općepriznatih ekumenskih koncila, koji su se održali od 4. do 8. stoljeća i koji su definirali temeljne postavke vjere. Cilj koncila (latinski: *concilium* – skup, sastanak) je razjasniti središnja pitanja kršćanske vjere.

Od svibnja/lipnja pa do kraja srpnja 325. okupilo se oko 300 biskupa u ljetnoj rezidenciji rimskog cara Konstantina u Niceji, današnjem Izniku u Turskoj, nedaleko od Konstantinopola. Ovaj je skup imao dva cilja: s jedne strane, raspraviti o božanstvu Isusa Krista, koje je odbacio svećenik Arije, koji je živio u Aleksandriji u delti Nila; s druge strane, pozabaviti se pitanjem datuma slavljenja Uskrsa, budući da su kršćanske zajednice uskrsnuće Isusa Krista slavile u različitim terminima. Koncil je osim spomenutog donio i druge odluke.

Temeljno kršćansko pitanje tiče se odnosa Isusa Krista, Sina Božjega prema Bogu-Ocu; drukčije formulirano: usklađenost vjere u jednoga Boga (monoteizam) s kršćanskim govorom o Ocu, Sinu i Svetom Duhu (Trojstvo). Kao odgovor, koncil u Niceji formulirao je kršćansko vjerovanje. Okupljeni biskupi osudili su Arija i njegovo učenje, koje je Kristovo božanstvo stavilo u pitanje. Nasuprot tome, oni su potvrdili da je Sin Božji „pravi Bog“ i „iste biti s Ocem“ (*homousios to patri*).

Iako su se kontroverze o ovim pitanjima održale i desetljećima nakon koncila, teološka jasnoća Niceje dugotrajno je poticala jedinstvo kršćanstva i stvorila temelj za vjeru u Kristovo božanstvo. Na primjeru Nicejskog vjerovanja vidimo koliko je trajao i kako išao put od pripovijedanja o Isusu do argumentiranja u grčkom jeziku (*koineu*), koliko je dug put od kerigme do dogme, od naracije evanđelja do teologije evanđelja.

Zapravo, srž rasprave crkvenih otaca Istoka i Zapada je prije *egzistencijalno* nego teorijsko pitanje: je li krštenje povezano s 'uvođenjem u sinovstvo' (Bazilije), 's početkom vječnog života u nama' (Grgur Niški), sa 'spasenjem od grijeha i smrti' (Ambrozije)? Sve to nije moguće osim pod uvjetom da je Sin Bog. Tek kada sam Bog postane 'jedan od nas', postoji stvarna mogućnost da čovjek sudjeluje u životu Trojstva, odnosno da bude 'pobožanstvenjen'.

I mi današnji kršćani uvijek iznova stojimo pred pitanjem koje je Isus postavio svojim učenicima: „A vi, što vi kažete, tko sam ja?“ (Mt 16,15) Je li Isus najbolji, najmoralniji čovjek a time apsolutno najuspjeliji uzor svetog i spasenjskog čovjества? Je li on sve to, a istodobno nešto još više odnosno drukčije? Djeluje li on još i danas i nadilazi li ljudske kategorije, koordinate i ograničenja?

Nicejski koncil omogućuje *vidjeti Krista u svojoj njegovoj veličini*. Dakle, pozvani smo ispovjediti vjeru u Kristovo potpuno božanstvo i potpuno čovjektivost. Nekima od

nas je kudikamo lakše prepoznati u Isusu božansku nego ljudsku dimenziju. Vidljivo je to i po samom spominjanju tvrdnje da je Isus čovjek: odmah se „u zraku“ osjeća potreba da se nadoda i Bog. Kao da postoji velika poteškoća u priznavanju Kristovog punog čovjektivosti, upravo kao onog koji se može umoriti (Iv 4,6), biti žalostan i napušten (Iv 11,35), biti ljut (Iv 2,14-15), i koji, zagonetno ali doista, ne zna određene stvari (Mt 24,36).

Vječni Sin odabrao je živjeti sve ono što on jest u beskonačnosti svoje božanske naravi u konačnosti njegove ljudske naravi i po njoj. Isus Krist je, riječima Koncila u Kalcedonu (451.) „istobitan s Ocem“, ali i „istobitan s nama“, pravi Bog (*vere Deus*) i pravi čovjek (*vere homo*). On je Novi Adam: model, primjer što znači živjeti po Božjoj volji i dati se voditi Duhom Svetim.

Obljetnica Ekumenskog koncila sve nas kršćane potiče da se upitamo: Kako učiniti Krista „relevantnim“ za današnje ljude? Zašto je za mnoge kršćane danas Krist postao dalek povijesni lik? Zašto je prestao biti djelatna, živa sila u njima, odnosno čimbenik u njihovu životu?

„Biti kršćanin nije rezultat neke etičke odluke ili neke velike ideje, već je to susret s događajem, s Osobom, koja životu daje novi obzor i time konačni pravac.“ (Benedikt XVI., *Deus caritas est*, br. 1) Isus je Događaj koji možemo susresti i koji zatim mijenja život pojedinca. Ljudi koji su susreli Isusa Krista to potvrđuju. Oni svjedoče da se može iskusiti utješiteljska i ohrabrujuća snaga vjere: na jednom je pridošla utjeha, niknula nada, darovan je novi početak koji se prije nije mogao ni zamisliti.

Papa Franjo proglašujući jubilejsku godinu 2025., piše: „Nicejski je koncil prekretnica u povijesti Crkve. Njegova obljetnica poziva kršćane da se ujedine u slavljenju i zahvaljivanju Presvetom Trojstvu, a posebice Isusu Kristu, Sinu Božjemu, koji je „iste biti s Ocem“ i koji nam je objavio to otajstvo ljubavi“ (usp. *Spes non confundit*, 17.). Nicejski koncil ukazuje na neprocjenjivo blago vjere u Isusa Krista. On poziva Crkvu na obnovu, a sve kršćane na obraćenje i nasljedovanje Isusa Krista.

fra Andelko Domazet

Nekadašnja Niceja, a današnji Iznik u Turskoj

1100. obljetnica Hrvatskoga Kraljevstva

(925. – 2025.)

Kralj Tomislav, prvi hrvatski kralj, predstavlja jednu od najvažnijih figura u povijesti Hrvata. Legenda o njegovoj krunidbi na Duvanjskom polju početkom 10. stoljeća označila je ključni trenutak u formiranju Hrvatskog Kraljevstva. Ovaj povijesni događaj predstavlja temelj stvaranja današnje Hrvatske. Tomislav je bio sin Mutimira (koji je vladao od 845. do 862. godine), a naslijedio ga je 910. godine. Kad je proglašen knezom, oslobodio je područje Posavske Hrvatske između Drave i Save, a potom proširio svoju vlast na Bosnu i Hum. Prema narodnoj predaji, zlatnom krunom ovjenčan je na Duvanjskom polju 925. godine.

Duvanjsko polje prikladno je za ovaj značajan događaj zbog svog strateškog položaja, povezujući obalu i unutrašnjost te zbog svoje važnosti kao raskrižje puteva još od rimskog doba. Osim toga, prostranost polja omogućila je organizaciju tako važnog skupa. Da Tomislavova krunidba nije bila samo formalnost i simbol domaće političke moći, potvrđuje i Papin blagoslov. Naime, papa Ivan X. poslao je Tomislavu pismo u kojem ga priznaje kao kralja i blagoslivlja njegovu vladavinu, što dokazuje rečenica „Dilecto filio Tamisclao, regi Crouatorum“, što u prijevodu na hrvatski znači - „Ljubljenom sinu Tomislavu, kralju Hrvata“. Ovo pismo, koje je izuzetno važno za povijest države i crkve u Hrvatskoj, potvrđuje Tomislavov kraljevski status i naglašava podršku Katoličke crkve njegovoj vladavini. Pod njegovom vladavinom, Hrvatsko Kraljevstvo doživjelo je značajan teritorijalni i politički rast. Uspješno je ujedinio hrvatske

dalmatinske prostore s panonskim i prostorima današnje Bosne i Hercegovine.

Kralj Tomislav ostvario je ključnu pobjedu nad Mađarima u bitci na Dravi oko 925. godine, čime je učvrstio sjeverne granice svog kraljevstva i osigurao teritorijalnu stabilnost. Nedugo zatim, potukao je vojsku bugarskog cara Simeona, što se, prema povjesničarima, dogodilo negdje na prostoru istočne Bosne. Ove vojne pobjede osigurale su njegovu dominaciju i učvrstile Hrvatsku kao značajnu političku i vojnu silu tog vremena. Uz vojne uspjehe, Tomislav je razvio snažnu flotu, koja je postala jedna od najmoćnijih na Jadranu. Njegova pomorska snaga osigurala je kontrolu nad dalmatinskim gradovima i morskim putovima, što je dodatno učvrstilo gospodarsku i stratešku važnost Hrvatske.

Na prvom Splitskom saboru 925. godine ustanovljeno je 15 točaka kojima je uređeno crkveno stanje u državi. Ove odluke bile su presudne za daljnji razvoj crkve u Hrvatskom Kraljevstvu i njezinu organizaciju, osiguravajući ravnotežu između različitih dijelova zemlje. Na tom saboru bio je prisutan i kralj Tomislav. Točna godina smrti kralja Tomislava nije poznata, jer povijesni izvori o njegovoj smrti ne postoje. Smatra se da je vladao do 928. godine, nakon čega se njegovo ime više ne spominje u povijesnim izvorima. Tomislavova vladavina donijela je mir i stabilnost, omogućujući rast i razvoj trgovine, kulture i vjerskog života. Njegova krunidba označila je početak kraljevske tradicije u Hrvatskoj, a njegovo ime ostalo je trajno upisano u hrvatskom identitetu.

Izvor: www.1100-hrvatsko-kraljevstvo.com

Izvor: min-kulture.gov.hr
Mato Celestin Medović: „Splitski crkveni sabor 925.“, Hrvatski institut za povijest
Oton Iveković: „Krunidba Tomislava“ i „Vivat rex“, Nacionalni muzej moderne umjetnosti
Robert Frangeš Mihanović: „Kralj Tomislav“, Trg kralja Tomislava

IZ ŽIVOTA ŽUPE

Gostovanje Župnog zbora iz Šibenika (Meterize)

U subotu, 1. ožujka 2025. godine u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, pjevanje na svetoj misi u 16 sati animirao je Župni zbor Župe sv. Jeronima Meterize (Šibenik) pod vodstvom prof. Dijane Gaši. Svetu misu predvodio je njihov župnik, mr. sc. Šimun Markulin, OFM.

Naši dragi gosti iz Šibenika svojim predivnim pjevanjem razveselili su Sliva-

nje, a fra Šimun je u propovijedi naglasio kako i dalje trebamo u nevinosti i čistoći djetinjega srca graditi mostove suradnje između Imotskog, Slivna i Šibenika. Plodovi takve suradnje vidljivi su i u zajedničkom hodočašću u Asiz, Rim i Loreto. Šibenčanima i njihovom župniku od srca zahvaljujemo na toplini srca i pjesme i radujemo se budućim susretima.

Posjet franjevačkih bogoslova župi Slivno

Bogoslovi Franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja, zajedno sa svojim magistrom fra Sinišom Balajićem, u subotu 8. ožujka 2025. godine, posjetili su Župu Presvetog Trojstva - Slivno. U jutarnjim satima korizmenu duhovnu obnovu održao im je župnik fra Jerko Kolovrat. Nakon ručka bogoslovi su imali priliku prošetati centrom Slivna i čuti nešto o povijesti samoga mjesta. Svetu misu u 16 sati predvodio je fra Siniša, a pjevanje na misi animirali su bogoslovi.

Fra Siniša je u propovijedi naglasio kako Božje opraštanje uvijek prethodi obraćenju. Bog nam oprašta, a kao rezultat

tog oprosta jest naše obraćenje. Takvi bismo i mi trebali biti jedni prema drugima - ne čekati da se moj bližnji popravi kako bih mu oprostio već mu oprostiti kako bi se popravio.

Hvala svim župljanima koji su svojim dolaskom na svetu misu i molitvama podržali rad i nastojanja naših bogoslova. Hvala i svima koji su napravili kolače, donijeli hranu i piće i darovali bogoslovima svoje novčane priloge. Svim bogoslovima želimo da ustraju na putu franjevačkog života, a njihovom magistru fra Siniši zahvaljujemo što je odabrao župu Slivno za mjesto njihove korizmene duhovne obnove.

Korizmeni koncert Crkvenih kantača iz Kaštel Kambelovca

U subotu, 22. ožujka 2025., u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, pjevanje na misi u 16 sati animirali su Crkveni kantači iz Kaštel Kambelovca, a nakon mise održali su kratki korizmeni koncert. Svetu misu predvodio je župnik fra Jerko Kolovrat.

Slivanjski puk imao je prilike čuti tradicijske kambelske korizmene napjeve, poput: "Ja se kajem, Bože mili", "Pomiluj mene, Bože" itd. Slivanjci su bili vidno oduševljeni i ugodno iznenađeni ne samo ljepotom glasova naših dragih gostiju iz Kambelovca, već i njihovom vjerom i osjećajima koje su uspjeli prenijeti na svoje slušatelje, što je izmamilo i suze na licu

pojedinaca. Zasigurno to ne bi bilo tako da "Crkveni kantači - Kaštel Kambelovac" ne odišu slogom i zajedništvom pod vodstvom njihova predsjednika Ivica Čelana i njihovog voditelja prof. Mirka Jankova.

Našim dragim gostima iz Kaštel Kambelovca želimo i dalje obilje uspjeha u njihovom radu i nastojanjima, a osobito u prenošenju i svjedočenju vjere budućim naraštajima pomoću jednog od najizvršnijih medija kojeg Crkva priznaje od početaka i daje važno mjesto u slavlju liturgije - crkvena glazba, tradicijski napjevi i nadareni glasovi složni u pjevanju hvale Bogu.

Procesija na Veliki petak

Na Veliki petak, 18. travnja 2025., u našoj župi Slivno održan je tradicionalni put križa, nadaleko poznat kao najduži u Hrvatskoj. Ova duboka i zahtjevna pobožnost, duga čak 27 kilometara, i ove je godine privukla velik broj vjernika koji su kroz molitvu, pjesmu i šutnju željeli sudjelovati u otajstvima Kristove muke.

Jutro je započelo otvaranjem crkve u 7 sati, kako bi se hodočasnici mogli sabrati i pripremiti za polazak. U 8 sati bratimi su započeli s tradicionalnim kantanjem Muke. Njihovo višestoljetno pjevanje, koje se u našoj župi prenosi iz generacije u generaciju, stvorilo je posebno svečano i pokajničko ozračje, svojstveno obredima Velikog petka.

Nakon što su odjeknule završne riječi „Uputi se tužna Mati“, procesija je krenula na put. Tijekom pobožnosti vjernici su prolazili

kroz različite predjele župe, mnoge od njih strme i fizički zahtjevne, čime je križni put dobio još dublji duhovni smisao. Prvu i posljednju postaju predmolio je župnik fra Jerko, dok su ostale postaje preuzeli župljani, članovi bratovštine i sudionici procesije, noseći križ i izmjenjujući se tijekom cijelog puta. Mnogi sudionici istaknuli su kako im ovaj put križa svake godine predstavlja osobitu duhovnu obnovu.

Po završetku križnog puta, u župnoj crkvi održani su obredi Velikog petka. Ti su obredi bili vrhunac dana i zaključili su pobožnost Velikog petka u zajedništvu cijele župne zajednice. Zahvaljujemo svim sudionicima, osobito križonošama, kantačima i poslušnicima i svima koji su pomogli da i ovogodišnji put križa protekne u miru. Ovaj događaj ostaje trajni znak vjere, tradicije i zajedništva naše župe.

Proslava sakramenta potvrde

Na nedjelju Duhova, 8. lipnja 2025. godine u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, don Mijo Šurlin, ekonom Splitsko-makarske nadbiskupije, podijelio je sakrament potvrde Juri Glavašu, Ivani Kustura i Petru Lozini. Don Mijo je naglasio kako nam Duh Sveti otvara oči i uši srca da možemo vidjeti Božju prisunost u ovom svijetu i čuti njegovu riječ koja pročišćava naša srca od svega onoga što donosi tamu

i grijeh. Srce koje vidi i čuje jest radosno i mirno srce. Zato nije dovoljno samo poznavati vjeru nego ju oživotvoriti darom Duha Svetoga koji nas uvodi u svu istinu i čini dionicima zajedništva Presvetog Trojstva. Od srca čestitamo ovogodišnjim krizmanicima, njihovim kumovima i roditeljima i želimo im u životu obilje plodova Duha Svetoga čije su darove u punini primili.

Proslava svetkovine Presvetog Trojstva

U nedjelju 15. lipnja 2025. godine, svetkovina Presvetog Trojstva na poseban je način proslavljena u Slivnu u kojemu se slavi i kao naslovnik župe. Proslavi je prethodila trodnevna priprava koju su predvodili fra Ante Jurić i don Mario Čagalj. Na samu svetkovinu misno slavlje u 8 sati predvodio je don Klement Radosoljić, upravitelj Župe Srca Isusova u Krstaticama.

Središnje misno slavlje pored crkve Presvetog Trojstva započelo je procesijom u 10:30 sati u kojoj je sudjelovalo mnoštvo Slivanjaca i hodočasnika iz susjednih mjesta. Za vrijeme procesije, u kojoj je nošen kip Blažene Djevice Marije, uz hrvatske i vatikanske zastave, pjevale su se litanije i marijanske pjesme. Svetu

misu predvodio je fra Ivica Omazić, župnik Župe Gospe od Karmela Runovići. U koncelecijaciji su bili fra Zoran Kutleša, fra Nediljko Šabić „Anušić“ i fra Jerko Kolovrat.

Na misi je pjevanje animirao župni zbor pod vodstvom prof. Marije Mihaele Vidak, a uz župne ministrante u liturgiji su služili bogoslovi fra Stjepan, fra Frano i fra Silvio.

Na kraju misnog slavlja riječi zahvale uputio je župnik fra Jerko Kolovrat i dekan fra Zoran Kutleša, a potom su svi otpjevali slivanjsku himnu „Usred Slivna imotskoga“, koju je napisao dr. fra Ivan Glibotić, a harmonizirao prof. Ivan Glibota - Crni. Nakon mise bogoslov fra Silvio odsvirao je nekoliko nota na diplama na radost i veselje svih okupljenih.

Susret hodočasnika u Slivnu

U četvrtak, 19. lipnja 2025., na svetkovinu Presvetog Tijela i Krvi Kristove, u župnoj kući organiziran je zajednički ručak i druženje za hodočasnike proteklog hodočašća u Asiz, Rim i Loreto (25. - 31. svibnja 2025.). Okupilo se 44 hodočasnika iz Slivna i Šibenika zajedno s voditeljima hodočašća fra Šimunom Markulinom i fra Jerkom Kolovratom. Ovaj je susret „točka na i“ cijelog hodočašća, a to potvrđuje i radosno raspoloženje i pjesma među samim hodočasnici. Fra Šimun se u nekoliko

rečenica osvrnuo na itinerarij hodočašća, dok su hodočasnici imali priliku podijeliti vlastite dojmove i upečatljive trenutke s hodočašća. Potom je fra Jerko proveo hodočasnike kroz perivoj Ivana Pavla II. i progovorio o njegovoj mladoj ali vrijednoj povijesti te je svim hodočasnici pokazao crkvu Presvetog Trojstva u Slivnu. U crkvi je Vid Dodig izveo „mini koncert“ na novim crkvenim orguljama. Potom su se hodočasnici razišli u veselom tonu ali samo do idućeg susreta.

Izlet u Omiš i Pučišća

U petak, 4. srpnja 2025. godine, za devetero djece iz Slivna organizirli smo izlet u Omiš i Pučišća. Polazak je bio u 8 sati, a na dolasku u Omiš dočeka nas je naš Slivanjac, ugostitelj Ivan Puljiz. Nakon kratkog osvježenja krenuli smo na vožnju gliserom do Pučišća na otoku Braču gdje nas je sretno i spretno dovezao Ivan Mimica. U Pučišćima smo posjetili crkvu sv. Jeronima i poznatu klesarsku školu te imali slobodno vrijeme za kupanje. Vrativši se iz Pučišća u Omiš, ponovno nas je dočeka Ivan Puljiz koji nam je pripremio obilan ručak u svom restoranu Bastion, na čemu mu od srca zahvaljujemo. Pridružili su nam se i njegovi sinovi Matej i Roko. Nakon ručka krenuli smo na kupanje na obližnju plažu, a potom na sladoled i dir po gradu. Budući da je Luka Kustura odabran za vođu puta, određivao je i kojim će se redom dobivati sladoled. Kaže Luka: „Prvi rođak Mate, drugi ja, a dalje kako ih volja!“. Nakon poštene rasporedbe sladoleda i dira po

gradu, imali smo priliku poslušati tonsku probu za poznati Festival dalmatinskih klapa u Omišu. Nakon kratkog osvježenja, u večernjim satima krenuli smo prema Slivnu te smo uz pjesmu, šale i smijeh, sretno stigli kući. U čuvanju djece pomogla nam je Ana Luetić kojoj od srca zahvaljujemo.

Proslava svetkovine sv. Ivana Pavla II.

Prvu subotu nakon Velike Gospe, u Župi Presvetog Trojstva u Slivnu, slavi se svetkovina sv. Ivana Pavla II. kojemu je posvećena kapelica i perivoj ispred župne kuće. Ove godine svetkovina je bila u subotu 16. kolovoza 2025., a započela je u 18:30 sati procesijom od župne crkve do perivoja. U procesiji su se nosili župni barjaci i hrvatske i vatikanske zastave. Križ sv. Ivana Pavla II. nosio je Anđelko Vučko, a svečevu sliku Ante Lozina Pačak. Svetu misu predvodio je fra Šimun Markulin, župnik Župe sv. Jeronima na Meterizama u Šibeniku. Koncelebrirao je župnik fra Jerko, a pjevanje na misi animirao je župni zbor pod vodstvom prof. Marije Mihaele Vidak.

Fra Šimun je u propovijedi posebno naglasio važnost uloge pape Ivana Pavla

II. u teškim vremenima Domovinskog rata te važnost diplomatskih odluka pape Ivana Pavla II. u kontekstu međunarodnog priznanje Hrvatske. Istaknuo je i važnost svečevih savjeta u vidu formacije moralne kršćanske savjesti koja je oblikovana prema Božjem zakonu i njegovoj volji.

Na kraju misnog slavlja župnik fra Jerko izrekao je riječi zahvale te uručio papinski blagoslov Anti Radalju Roši koji je ove godine proslavio 70. rođendan. Naime, Ante Radalj Roša rado pomaže u održavanju perivoja uz Antu Lozinu Pačka što je na ponos svim Slivanjcima i ljubiteljima Slivna. Potom je župnik blagoslovio motocikle i motocikliste i pozvao sve na zajedničku okrjepu ispred župne kuće.

Hodočašće u Ramu

U ponedjeljak, 8. rujna 2025. godine na blagdan Male Gospe, pod vodstvom župnika fra Jerka hodočastili smo iz Slivna u Ramu u omiljeno Gospino svetište. Ukupno je bilo 39 hodočasnika iz naše župe. Po dolasku u Ramu bila je prilika za svetu ispovijed i obavljanje pobožnosti, a sveta misa koju je predvodio župni vikar na Širokom Brijegu, fra Valentin Vukoja, započela je u 11 sati. Po već ustaljenoj tradiciji, nakon mise uslijedilo je druženje i veselje na platou ispred crkve.

U Rami smo sreli naše prijatelje iz Šibenika iz Župe sv. Jeronima - Meterize zajedno s njihovim župnikom fra Šimunom Markulinom. Zajedno smo se uputili prema Karmelu sv. Ilije na Buškom jezeru gdje je fra Šimun Markulin hodočasnici protumačio crkvu sv. Ilije proroka i karmelsku duhovnost. U prijateljskom i bratskom duhu prošlo je zajedničko vrijeme u crkvi i vrtu Karmela sv. Ilije, nakon čega smo krenuli našim kućama.

Franjevački novaci posjetili Slivno

Susret Franjevačkih novaka Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Slovenije održao se u Imotskom od 22. do 25. rujna 2025. godine. U utorak, 23. rujna 2025. novaci su posjetili Slivno zajedno sa svojim odgojiteljima, imotskim gvardijanom i župnikom fra Zoranom Kutlešom i župnikom Runovića, fra Ivicom Omazićem. Novaci su bili oduševljeni Perivojem sv. Ivana Pavla II. i crkvom Presvetog Trojstva gdje su izmolili krunicu i večernju molitvu iz časoslova. Nakon molitve druženje se nastavilo na večeri koja je bila u župnoj dvorani.

Novicijat je razdoblje u kojem novak, nakon ulaska u Franjevački red, kroz godinu dana iskušava život prema franjevačkom Pravilu. Tijekom tog vremena, novak preispituje svoju duhovnost, poziv i sposobnost za zajednički život, molitvu i kontemplaciju. Pod vodstvom odgojitelja, novak se upoznaje s poviješću Reda, zavjetima, liturgijom i duhovnošću, te se priprema za život u Redu. Ključne komponente novicijata su molitva, rad (intelektualni i fizički) i život u bratstvu. Novi članovi trebaju biti otvoreni evanđelju, poučljivi i predani.

Hodočašće u svetišta Južne Italije

(9. - 15. STUDENOG 2025.)

Nedjelja, 9. studenog 2025.

U nedjelju, 9. studenog 2025., započelo je naše hodočašće u svetišta Južne Italije. Na put je krenulo 50 hodočasnika (Župa Presvetog Trojstva, Slivno i Župa sv. Jeronima – Meterize, Šibenik), s duhovnim voditeljem fra Jerkom Kolovratom i stručnim vodičem fra Šimunom Markulinom. U 20 h isplovili smo iz Splitske trajektne luke trajektom Marco Polo prema Anconi. Hodočašće je uvijek put vjere, zahvalnosti i susreta s Bogom, a posebno u ovoj Jubilarnoj 2025. godini, pozvani smo obnoviti srce i vjeru kroz molitvu, zajedništvo i dar hodočašća.

Ponedjeljak, 10. studenog 2025.

Naše hodočašće nastavilo se prekrasnim iskustvima i susretima. Ujutro smo uplovili u talijansku luku Anconu i krenuli autocestom prema jugu Italije. Prva postaja bio je posjet moliškim Hrvatima u Mundimitru. Domaćini su nam bili Fabiana Giorgetta i Mario Giorgetta, koji su nas srdačno ugostili i upoznali s poviješću, sadašnjošću i budućnošću svojih zajednica. Pomolili smo se u Župnoj crkvi sv. Luce, a zatim u Cannetu zajedno s moliškim Hrvatima uživali u ručku i zajedništvu. Nakon toga posjetili smo svetište sv. Timoteja u Termoliju, gdje smo upoznali život i poslanje ljubljeno

učenika svetoga Pavla, te razgledali prekrasno izvedena liturgijska žarišta unutar crkve, koja odišu duhovnošću i umjetničkom ljepotom. U tom smo svetištu slavili Euharistiju kojom je predsjedao fra Jerko. Dan smo završili dolaskom u San Giovanni Rotondo, gdje smo se smjestili u hotel, večerali i nastavili radosno druženje uz molitvu i pjesmu.

Utorak, 11. studenog 2025.

Trećega dana hodočašća posjetili smo dva velika svetišta Južne Italije: Svetište Padre Pija u San Giovanni Rotondu i Svetište svetoga Mihovila Arkandela u Monte Sant'Angelo. U San Giovanni Rotondu molili smo na mjestu života, služenja i smrti svetoga Padre Pija, franjevca čiji su poniznost, molitva i ljubav prema Bogu promijenili živote milijuna vjernika. To svetište, sa svojim prekrasnim crkvama i relikvijama svetoga Pija, poziva svakog hodočasnika

na obraćenje, tišinu i mir duše. U Monte Sant'Angelu posjetili smo svetište svetoga Mihovila Arkandela, jedno od najstarijih svetišta u Europi, izgrađeno oko pećine u kojoj se arkandeo Mihovil ukazao u 5. stoljeću. Središnji trenutak dana bilo je slavlje Euharistije u pećini ukazanja, gdje je fra Jerko Kolovrat predsjedao, a fra Šimun Markulin koncelebrirao. Nakon Euharistijskog slavlja izvršili smo posvetu hodočasnika svetom Mihovilu, moleći propisanu molitvu i preporučujući se njegovoj zaštiti. To je mjesto na kojem se snažno osjeća Božja prisutnost i nebeska zaštita.

Srijeda, 12. studenog 2025.

Četvrtoga dana našeg hodočašća boravili smo u metropolitanskom gradu Bariju. U Bariju smo pohodili Papinsku baziliku sv. Nikole, biskupa – jedno od najvažnijih svetišta na svijetu posvećenih ovom svecu. Molili smo na njegovu grobu koji se nalazi u predivnoj romaničkoj kripti iz 12. stoljeća. Bazilika je sagrađena krajem 11. i početkom 12. stoljeća kako bi primila moći sv. Nikole, koje su pomorci 1087. godine prenijeli iz

Mire u Bari. Od tada je važan most između Zapadne i Istočne Crkve, mjesto gdje se zajedno mole katolici i pravoslavci. Potom smo posjetili Katedralu sv. Sabina, rimsko-apulijski dragulj iz 12. stoljeća, gdje smo se kratko zadržali u molitvi. Nakon toga obišli smo povijesni centar Barija, Bari Vecchium, njegove stare ulice i prostore bogate poviješću i tradicijom. Tamo smo imali i zajednički ručak tijekom slobodnog vremena. Nakon obilaska Barija uputili smo se u Bitetto, gdje smo molili pred svetim tijelom blaženoga Jakova Zadarskoga, franjevca opservanta, poznatog po poniznosti, ljubavi prema siromasima i svetosti svakodnevnog života. Njegovo neraspadnuto tijelo počiva u franjevačkoj crkvi u Bitettu, gdje ga vjernici stoljećima časte. U svetištu blaženoga Jakova slavili smo Euharistiju, kojom je predsjedao fra Jerko Kolovrat, a koncelebrirao fra Šimun Markulin. Nakon obilaska svetišta i franjevačkog samostana, uputili smo se natrag prema San Giovanni Rotondi, gdje smo se u večernjim satima vratili u naš hotel i nastavili druženje uz pjesmu, molitvu i razgovor.

Četvrtak, 13. studenog 2025.

Petog dana hodočašća u Svetišta Južne Italije najprije smo posjetili Grotte di Castellana (Castellanske špilje) – jedan od najpoznatijih i najveličanstvenijih speleoloških sustava u Italiji. Nakon razgledavanja špilja, uputili smo se u Alberobello, jedinstveni grad poznat po kućicama trulli i činjenici da je povijesna jezgra od 1996. godine uvrštena na UNESCO-vu listu svjetske baštine. Ovdje smo imali i ručak, te slobodno vrijeme za razgledavanje. Potom smo posjetili Monopoli, prekrasni primorski grad

poznat po staroj jezgri, luci i povijesnim zidinama koje se spuštaju prema moru. Posebno se ističe renesansna tvrđava Karla V. U 18.30 h krenuli smo prema našem hotelu u San Giovanni Rotondi, gdje smo se vratili u večernjim satima i nastavili hodočasničko druženje uz molitvu, pjesmu i razgovor.

Petak, 14. studenog 2025.

Na šesti dan hodočašća, naših je 50 hodočasnika pod vodstvom duhovnog voditelja fra Jerka Kolovrata i stručnog vodiča fra Šimuna Markulina nakon doručka u hotelu La Perla del Gargano napustilo San Giovanni Rotondo, pozdravljajući Padra Pija. Krenuli smo prema Luceri, gradu u kojem se čuva sveto tijelo blaženoga Augustina Kažotića. U katedrali smo imali slavlje ispovijedi i molitvu krunice, nakon čega je uslijedilo Euharistijsko slavlje kojim je predsjedao fra Jerko, a koncelebrirao i propovijedao fra Šimun. Nakon molitve na grobu blaženoga Augustina Kažotića pozdravili smo katedralu i grad. Blaženi Augustin Kažotić bio je hrvatski dominikanac, biskup poznat po svojoj učenosti, brizi za siromašne, promicanju školstva i dubokoj duhovnosti. Umro je na glasu svetosti, a njegovo tijelo počiva u Luceri. Nastavili smo prema Lancianu i pohodili svetište euharistijskoga čuda. Tamo se čuva najveće i najpoznatije euharistijsko čudo u povijesti Crkve – hostija pretvorena u stvarno Kristovo Tijelo i vino u stvarnu Krv. Nakon Lanciana uputili smo se prema Anconi. U Anconu smo stigli oko 18 h, ukrcali se na trajekt Marko Polo i u 20 h isplovili prema Splitskoj trajektnoj luci. U Split smo stigli idući dan, 15. studenog u 7 sati. Bogu hvala na predivnom hodočašću i nezaboravnom duhovnom iskustvu.

RAZNO

Iva Nogalo osvojila srebrnu medalju

Na Prvenstvu Hrvatske za kade-
tkinje u boksu do 54 kg, održanom
u Zagrebu od 6. do 9. veljače
2025. godine, Slivanjka Iva Nogalo
osvojila je srebrnu medalju. Pokazala je
zavidnu hrabrost i ostvarila veliki uspjeh.
Valja napomenuti da je Iva odlična

učenica u školi i da je 2024. godine
osvojila zlatnu medalju na Prvenstvu
Hrvatske u kategoriji mladih kadeta. Ivi
i njenim roditeljima od srca čestitamo i
želimo obilježiti uspjeha u daljnjem radu i
nastojanjima.

Slivanjaku Nikoli Prgometu uručena nagrada za najboljeg kadeta

Na Sveučilištu u Zagrebu održana
svečana promocija kadeta diplo-
mskih i prijediplomskih studija
Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i
upravljanje na kojoj je promovirano
97 kadeta među kojima je najboljim
proglašen Nikola Prgomet.

U svečanoj dvorani Sveučilišta u
Zagrebu, 28. veljače 2025. godine održa-
na je svečana promocija 17. naraštaja
diplomskih studija te 16., 17. i 18. naraštaja
prijediplomskih studija Vojno inženjerstvo
i Vojno vođenje i upravljanje. U ovoj
prigodi rektor Sveučilišta u Zagrebu,
prof. dr. sc. Stjepan Lakušić i zapovjednik
Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo
Tuđman", general-bojnik dr. sc. Slaven
Zdilar čestitali su svim promoventima
zaželjevši im uspješan nastavak karijere.

Diplome Sveučilišta u Zagrebu primilo
je 97 kadeta, od kojih 20 žena, a među
njima i 6 stranih polaznika – pet kadeta
iz Bosne i Hercegovine i jedan kadet
iz Republike Kosovo. Prije početka
svečanosti uručivanja diploma, najbolja
kadetkinja 16. naraštaja, poručnica korve-
te Antonija Buha svečano je uručila
prijelaznu sablju, najboljem kadetu 17.
naraštaja poručniku Nikoli Prgometu,
čime su simbolički obilježeni njihovi
iznimni uspjesi.

Diplomske studije uspješno je završilo
30 kadeta 17. naraštaja od kojih je 14
kadeta završilo smjer Vojnog inženjerstva,
a 16 smjer Vojnog vođenja i upravljanja.
Također, prijediplomske studije završilo

je 67 kadeta, od kojih je 24 studiralo
Vojno inženjerstvo, a 43 Vojno vođenje i
upravljanje.

Zajedničkim fotografiranjem simbolički
je obilježen kraj jednog, ali i početak
novog životnog puta, a svoje školovanje
na diplomskom studiju Vojno inženjerstvo
i Vojno vođenje i upravljanje nastavlja
32 kadeta koji su time zakoračili u novu
fazu svog profesionalnog rasta i razvoja.
Kadeti su iskazali veliko zadovoljstvo i
ponos što su primili sveučilišne diplome,
smatrajući to važnim korakom u njihovoj
profesionalnoj karijeri i životnom putu.

Izvor: morh.hr

Slivanjski Mačkari

(2. ožujka 2025.)

Održan okrugli stol: „Manje pure, više fiskulture”

U Muzeju Mrkonjić u Slivnu, u subotu 1. svibnja 2025. godine, održan je okrugli stol, o hrani i zdravlju, naslovljen *Manje pure, više fiskulture*, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Udruge za očuvanje zavičajne baštine *Slivno*.

Na skupu se raspravljalo o hrani i zdravlju s filozofsko - biološkog i teološko - pasto-

ralnoga aspekta. Uvodno izlaganje imao je prof. dr. sc. Anđelko Mrkonjić *Manje pure, više fiskulture*. Potom su, u prvom dijelu izlaganja imali profesori s KBF-a u Splitu: prof. dr. sc. don Alojzije Čondić: *Pastoralni pogled na pitanje zdravlja i odnosa prema hrani*, prof. dr. sc. don Mladen Parlov: *Teologija hrane: biblijsko-teološki pogled*, mr. sc. fra Jerko Kolovrat: *Filozofski pogled*

na hranu i zdravlje i prof. dr. sc. don Ivan Bodrožić: *Hrana u monaškoj tradiciji zapadnog kršćanstva: Odnos prema hrani u askezi svetog Jeronima*.

U drugom dijelu izlaganja su imali: prof. dr. sc. Frane Strikić sa studija Mediteranske poljoprivrede: *Ekološka proizvodnja hrane i njezina važnosti za zdravlje*, književnica i novinarka Dragica Zeljko Selak, *Slivanjski običaji vezani uz hranu i zdravlje* i hrvatski alpinist, putopisac, redatelj dokumentarnih filmova i emisija, zaposlenik HRT-a, član HGSS-a, Stipe Božić, *Vlastita iskustva – sport kao lijek*.

Osim ovih spomenutih izlagača, trebali su još izlagati prof. dr. sc. Sanja Stanić s Filozofskoga fakulteta, o poremećaju u prehrani pod sociološkim vidom i novinari i književnik Mladen Vuković o hrani u narodnoj književnosti, poslovicama i zagonetkama. Nakon kratke rasprave, u ime priređivača okrugloga stola, don Mladen Parlov pozvao je sve sudionike (nazočne i izočne) da svoje radove dostave do polovice kolovoza da bi se na vrijeme mogao tiskati zbornik radova koji bi se u Slivnu predstavio do kraja 2025. godine.

Dragica Zeljko Selak

Održan 23. Gangafest Slivno

U subotu, 9. kolovoza 2025. godine, u središtu Slivna, ispred škole održana je 23. smotra „Gangafest Slivno“, u organizaciji *Udruga mladih Slivno*. Ova smotra ponovno je okupila brojne raseljene Slivanjce, kao i mnoštvo žitelja iz susjednih sela, općina i gradova, ljubitelje gange iz Imotske krajine i susjedne Hercegovine.

Večer je započela molitvom, koju je predvodio župnik fra Jerko Kolovrat, pozdravivši i blagoslovivši sve nazočne: slušatelje, gledatelje i izvođače. Nakon toga, prigodnim je riječima smotru *Gange* svečano otvorio načelnik Općine Runovići, gosp. Mario Repušić. Ove godine, među nazočnim posjetiteljima gostovao je gosp. Josip Popovac (HRT).

Na pozornici se tijekom večeri izmijenilo dvadesetak izvođača, gangaških skupina i guslara, a tradicionalno su je otvorili slivanjski gangaši. A program su s puno duha i topline vodili Ivica Prgomet - Paškić i Dragica Zeljko Selak, koja je krasnoslovila najstariju slivanjsku i imotsku *Nazdravicu*, zapisanu u Slivnu, davne 1895. i objavljene u *Pučkom listu*, 22. srpnja 1895. godine.

Tradicionalno, prije gange, za najmlađe je izvedena dječja predstava u režiji Duška Mucala, koja je razveselila i djecu i roditelje. Glazbeni ugođaj dodatno je obogatio i uljepšao bend „Non stop“, uz čiju se bogatu svirku pjevalo i veselilo duboko u noć.

Uz bogatu lutriju, domaću hranu i piće, sve je proteklo u ozračju zajedništva i ponosa na domaću riječ i gangu i pjesmu. Svim izvođačima podijeljene su zahvalnice i prigodni darove, a ove godine posebno oduševljenje izveo je nastup KUD-a iz Primoštena, koji je svojim nastupom dao dodatni šarm slivanjskoj večeri.

Dragica Zeljko Selak

*VOLIM SLIVNO, RODNO MISTO MOJE,
NIKAD NEĆU ZABORAVITI JA KORIJENE SVOJE.
MJESTO SLIVNO I GANGA U TEBI,
ZA PARIZ TE JA MIJENJAO NE BIH.*

Naši Slivanjci u „Oluji“

Naši Slivanjci, pripadnici 6. Domobranske pukovnije 1. i 4. Interventne bojne, zajedno sudjeluju u skoro svim borbenim akcijama i operacijama za oslobađanje Republike Hrvatske.

Za vrijeme Oluje postrojbe su djelovale na području između Dinare i Svilaje, prostorom Peručkog jezera. Pukovnja je imala jako tešku zadaću, držala je područje Moseća do lijeve strane jezera Peruča, pravac Potravlje – Otišić – Vrljka, između Moseća, Svilaje i Dinare. Kompletno područje tada je pokrivala samo 6. Domobranska pukovnja.

Za vrijeme Oluje, Pukovnja je dobila zadatak osloboditi brdo Obodin iznad Svilaje, koje je bilo najjače četničko uporište u to doba. To je izvorno bio pravac koji je trebala odraditi 4. brigada HV-a, ali taj zadatak je zapravo dobila 6. Domobranska pukovnja i o njoj je ovisilo ako se taj klin Svilaje oslobodi, lijeva i desna strana može dalje napredovati u akcijama.

4. interventna bojna 6. Domobranske pukovnije prije same Oluje izvršavala je izviđanje ulascima u neprijateljski teritorij kako bi se mogao utvrditi pravac ulaska i likvidirati centralna neprijateljska uporišta. Operacija se zvala „Kozjak 95“. Cilj 1. bojne 6. Domobranske pukovnije bio je osloboditi kote poviše Knina. Napadi su se odvijali diverzantski, sa manjom skupinom ljudi, preko minskih polja okružiti neprijatelja. Prva uporišna točka, kota Lisina, koja je bila danima bitan neprijateljski položaj na Svilaji, oslobođena je već u 5:50 sati, na samom početku Operacije Oluja. Nakon Oluje, kada je oslobođen teritorij Hrvatske i kada su prestala borbena djelovanja na području Hrvatske, pukovnja nastavlja

borbena djelovanja sve do studenoga 1995. na području Bosanskog Grahova, Bihačkog džepa, oslobađanju Drvara, a svoj ratni put završava dajući potporu snagama u operaciji „Južni potez“.

6. Domobranska pukovnja stvorena je od prethodnica 1. bojne 114. brigade HV-a (Škverska brigada), osnovana 18. siječnja 1991. i 158. brigade HV-a stvorene u siječnju 1992. godine. Sudjeluje u borbenim operacijama: Zima '94., Oluja, operacija Ljeto '95., operacija Maestral, operacija Južni potez. Znakovlje 6. domobranske pukovnije je crna beretka.

Naši Slivanjci, kao i ostali hrvatski branitelji, nisu junaci iz knjiga i filmova već obični ljudi, sinovi, očevi, prijatelji koji su jednom stajali ondje gdje je domovina gorjela i gdje se branila dahom i krvlju. U njihovim srcima tada nije bilo straha koji slama, već ljubav i žudnja za slobodom i domovinom, domovinom koja je naš dom, kuća, miris kruha, cvrkut ptica i topla ruka djeteta. Hvala im!

Željko Glibota

Bože, ova pečenica lipa, ista moja!

U našem selu Slivnu, zbog škrte zemlje, bila je nestašica i brašna i mesa, pa i vina, ali nije nikada manjkalo druženja, igre, pisme, *berikinade*, *buleskarija* i zajedničkoga rada te svakodnevnoga podnevnog i večernjeg sila. Meso se, il' štogod lipšega, jilo samo o velikin blagdanin, o Svi Svetima, Božiću, Uskrsu, Svetomu Trojstvu, na Mijovilo, na Brguji, za bolesti ili ako ti je stiga kakav gost: učitej, dotur, kurat oli fratar.

U svakon slivanjskon zaseoku uvik se u svakoj kući družilo i komedijalo. Tako je u Mrkonjića zaseoku živila jedna dobra i plemenita udovica *Ane Zmajeva*. Nadimak *Zmajevica* dobila je po pokojnom mužu Miji, kojega su zvali *Zmaj*. Strina Ane je bila rodnom iz Zejaka, a nadasve je bila plemenita i vesela žena, koja se volila družiti i šaliti. Imala je i lipe i stasite divojke, prispile za udaju, pa se kod nje, oko ognjišća, oli ti komina, često i rado okupljala sva seoska mladarija, oli ti po slivanjsku, *mularija*.

Posebno u one duge zimске večeri, kad se sililo, duvan listalo i uz to razdragano gangalo:

*Gango moja, ti si mi pri kraju,
mi smo zadnji što te se sićaju.*

*Vidi mi je, kako mi se vije,
da je take u derneku nije.*

I tako, jedne zimске večeri, okupilo se kod strine Ane poznato društvo - već unaprid došlo s namirom izvesti kakvu *budaleskariju* i *berekinadu*, o kojoj će se

kasnije, uz kakav teški posal, pripovidat i veselo smijat. Mularija je vrebala svoju zgodu, i taman kad je strina Ane na tren bila izišla vanka, u obor po drva, da spotakne i rasčara vatru da još bolje gori, jedan *mulac Ikolica* iz konšiluka iskoristi prigodu! Brzo se pope drvenin skalan na pletenu lisu i svojim *brtuliničen* osiče i spremi u džep lip bokun pečenice što se sušila i dimila na lisi pod Aninin šuviton.

Kad se Ane vratila s narankon drva u rukama i stavila ga na ognjišće, taj *mulac* reče: „Kad ovako dobro plamca vatra i ima lipe žere, iden ja odman, strina Ane, skoknit do svoje kuće i donit nan jedan bokunić pečenice, pa da se, kad smo se već ovako lipo okupli, i počastitmo!“ Izide on i ubrzo se vrati s onin lipin bokunon što ga je malo prije bio osika, pa ga dadne Ani. Ane ga isiče na tanke bokuniće, natakne na prajke i odman stavi i drito na žar da se lipo čvrljaju.

Razveselila se cila berekinska družina. Zamiruši cila kužina, pa će strina Ane: „Bože moj, kad si tako bijo dobar i pošten mladić, i nisi žalijo straja ič svojoj kući i donit pečenicu, eee, bome, ne ću ni, strina Ane, onda, žalit donit kruva i bukaru crnjaka iz stare konobel!“ Odman ustane, izvadi iz dubove skrinje krov, vrne se do škancije u zidu po žmul i po bukaru vina. Kad se vratila, side i ona uz vatru, upeče noge i počne zajedno s Mrkonjića mladarijon blagovat. Neton što uze prvi zalogaj, Ane će: „Je brite moj, ova pečenica slatka i lipa... Ma, Bože, Bože moj, ista moja!“

Priredila: Dragica Željko Selak

IZ ŽUPNE
KRONIKE

IZ ŽUPNE KRONIKE

(OD 8. PROSINCA 2024. DO 24. STUDENOG 2025.)

8. PROSINCA 2024.

Proslavljena svetkovina Bezgrešnog začeca BDM

U nedjelju, 8. prosinca 2024. godine, na drugu nedjelju došašća, proslavili smo svetkovinu Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije. Budući da je bilo kišno vrijeme, otkazana je tradicionalna procesija do kipa Bezgrešne uz groblje. Stoga smo molitve Bezgrešnoj uputili u crkvi. Župnik fra Jerko u propovijedi je naglasio kako nam se u Marijinom životu na najizvrsniji način očituje Božja ljubav i nježnost prema svakome čovjeku. Bog nije daleko od nas već unatoč našoj neznatnosti postaje jedan od nas, i to u krilu Blažene Djevice Marije, bez grijeha začete.

13. PROSINCA 2024.

Magla i mraz u Slivnu

Slivno je u jesenskim i zimskim mjesecima jako često u jutarnjim satima zavijeno maglom i mrazom. Nekad se takve vremenske prilike znaju zadržati skoro do podneva. Tako je bilo i u petak, 13. prosinca 2024. godine na blagdan sv. Lucije. Temperatura je bila ispod ništice i

svugdje se uhvatio mraz uz gustu maglu. Mraz, kristalići leda koji se u obliku ljusaka, iglica, pera ili lepeza hvataju na izloženim površinama za vedrih noći bez vjetera pri temperaturi zraka nižoj od 0 °C. Nastaju izravnim prijelazom vodene pare iz sloja zraka neposredno iznad površine tla u led (depozicijom). Mraz se u nekim dijelovima Hrvatske naziva slana. Slična pojava je inje.

13. PROSINCA 2024.

Božićna jelka u slivanjskoj crkvi

U petak, 13. prosinca 2024. godine, okitili smo Božićnu jelku. U kićenju su sudjelovali Ante Lozina "Pačak", Ante Radalj "Roša", Gojko Lozina "Remeta" i fra Jerko Kolovrat. Za predivnu jelku, kao i dosadašnjih godina, pobrinuo se Hrvoje Lozina na čemu mu od srca zahvaljujemo.

22. PROSINCA 2024.

Jaslice u Slivnu

Hvala Petru i Anti Lozini koji su i ove godine napravili jaslice pored crkve Presvetog Trojstva u Slivnu.

23. PROSINCA 2024.

Ispovijed i prve sniježne pahulje

U ponedjeljak, 23. prosinca 2024. godine, u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu s početkom u 14 sati održana je Božićna ispovijed nakon koje je slavljen sveta misa. Zahvaljujemo imotskom gvardijanu i župniku fra Zoranu Kutleši i župnom vikaru fra Radoslavu Toliću koji su unatoč zahtjevnim vremenskim uvjetima došli u Slivno ispovijedati. Susnježica i snijeg započeli su padati u jutarnjim satima pa sve do večeri. Palo je nekoliko centimetara snijega, a najviše ga je bilo u susjednim Krstaticama.

25. PROSINCA 2024.

Božićna recitacija

Na Božić, 25. prosinca 2024. godine, nakon svete mise, u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, učenici PŠ Slivno: Mate, Anamarija, Mladenka, Josipa i Luka, izveli su prigodnu Božićnu recitaciju. Hvala učiteljici Mirni Barić koja ih je pripremila.

27. SIJEČNJA 2025.

Blagoslov župne kuće

Običaj je da se u imotskom samostanskom okružju, svake godine kroz mjesec siječanj, blagoslove župne kuće i fratri koji u njima žive. Tako je u ponedjeljak, 27. siječnja 2025. godine bio blagoslov župne kuće u Slivnu. Prisutni su bili fratri iz imotskog samostana i okolnih župa te župnik iz Krstatica. Blagoslovnu molitvu predvodio je imotski gvardijan, župnik, vikar Provincije i dekan fra Zoran Kutleša, na čemu mu od srca zahvaljujemo.

27. VELJAČE 2025.

Popravlak grijanja u crkvi

Nakon dva tjedna poteškoća sa sustavom grijanja u crkvi, kvar je konačno otklonjen zahvaljujući meštru Jošku koji već nekoliko godina vodi brigu o sustavu grijanja u crkvi i župnoj kući. Postavljen je novi plamenik i tlačna posuda, a na proljeće su u planu radovi u pogledu sanacije dovodnih cijevi u radijatore.

20. TRAVNJA 2025.

Uskrsna recitacija i blagoslov kipa Uskrslog Isusa

U nedjelju, 20. travnja 2025. godine, na svetkovinu Uskrsnuća Gospodinova, župnik fra Jerko Kolovrat blagoslovio je kip Uskrslog Isusa kojeg su darovali Stanko i Mirjana Glibota, na čemu im od srca zahvaljujemo. Na kraju svete mise, učenici PŠ Slivno (Josipa Barić, Anamarija Glavaš, Luka Kustura i Mate Kustura) izveli su prigodnu uskrsnu recitaciju, a pripremila ih je učiteljica Mirna Barić. Prisutni su ih nagradili gromkim i dugotrajnim pljeskom.

7. LIPNJA 2025.

Košnja trave

U subotu, 7. lipnja 2025. godine, članovi udruge Čuvari slivanjske baštine, organizirali su se pokosili travu u fratrovom docu, oko ambulante i pošte, oko crkve i groblja, oko spomenika i škole te oko stećaka u Mrkonjića, Barića i Zeljaka. Ova vrijedna akcija završila je zajedničkim ručkom u župnoj dvorani, a janjeći gulaš pripremio je Hrvoje Lozina. Članovi udruge koji su sudjelovali u akciji: *Ante Radalj Roša, Ante Lozina pačak, Mario Lozina, Ante Marinović Marić, Ivica Jukić, Dane Parlov, Gojko Lozina Remeta, Jozo Lozina, Hrvoje Lozina, Iko Mrkonjić, Braco Glibota, Bili Mrkonjić, Ivanko Mrkonjić, Ante Mrkonjić, Ivan Prgomet Inić, Tiho Barić, Petar Barić, Jozo Marinović, Hrvoje Zeljko, Ivica Zeljko, Ivan Barić pok. Vlade, Andrija Radalj i Anđelko Vučko.*

14. LIPNJA 2025.

Postavljanje rasvjete na zapadnoj stazi u groblju

U subotu, 14. lipnja 2025. godine, meštar Mirko Gadžo postavio je podnu rasvjetu na stazi sa zapadne strane groblja koja je jedina ostala neosvijetljena. Sada je cijelo groblje osvijetljeno što doprinosi sigurnosti onih koji u večernjim satima obilaze grobove svojih pokojnih i daje ljepotu samom groblju kada padne noć.

14. LIPNJA 2025.

Ministranti i dječji zbor iz Splita (Brda) posjetili Slivno

U subotu, 14. lipnja 2025. godine, 50-ak djece iz splitske župe Materinstva Blažene Djevice Marije (Brda) posjetilo je Slivno pod vodstvom župnika don Bože Plazibata. Ovaj je izlet bio nagrada za ministrante i

članove dječjeg zbora za uloženi trud u protekloj nastavnoj godini. Svetu misu u crkvi Presvetog Trojstva s početkom u 10 sati predvodio je don Božo, a nakon mise djeca su imala priliku provozati se do Perivoja Ivana Pavla II. u kočiji svima nam poznatog Čede, gdje im je o povijesti i važnosti Perivoja govorio Ante Radalj "Roša". Nakon toga za sve je bio organiziran ručak u obiteljskoj kući Bože i Renate Kustura, nakon kojeg su djeca uživala kupajući se u bazenu kojeg su im domaćini rado ustupili.

14. LIPNJA 2025.

Uoči svetkovine Trojstva održan malonogometni turnir

Dugogodišnja je tradicija da se uoči svetkovine Presvetog Trojstva u Slivnu organizira malonogometni turnir. Tako je bilo i ove godine u subotu, 14. lipnja 2025., a sudjelovalo je preko 20 ekipa. Pobjednički pehar zlatnoga sjaja odnijela je ekipa "Ravlića gomila". Od srca čestitamo!

22. LIPNJA 2025.

Krštenje Nikol Marinović i Mile Puljiz

U crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, u nedjelju 22. lipnja 2025., župnik fra Jerko Kolovrat podijelio je sakrament krštenja NIKOL MARINOVIĆ i MILI PULJIZ. Nikol je kćer Ante i Marije Marinović, a Mila Denisa i Danijele Puljiz. Kume su bile Irena Štrljic (Nikol) i Ana Vilić (Mila). Obiteljima i kumovima od srca čestitamo!

29. LIPNJA 2025.

Krštenje Adriana Josipa Glavaša

U nedjelju, 29. lipnja 2025., krštenje je primio ADRIAN JOSIP GLAVAŠ, sin Jeroslava i Antee. Kum je bio Borna Bojčić. Obitelji i kumu od srca čestitamo.

19. SRPNJA 2025.

Demontaža zvona i preslice

U subotu, 19. srpnja 2025., skinuta su zvona i demontirana preslica s crkve Presvetog Trojstva u Slivnu. Budući da je preslica dotrajala i u jako lošem stanju po pitanju statike, demontirana je te će biti izrađena nova preslica koja će biti replika stare. Izrada je povjerena tvrtki Kor d.o.o. Također, zvono sa zapadne strane je napuklo te je izrađeno novo zvono (Antišino zvono dobrote) koje će biti montirano kada bude gotova nova preslica. Posebne zahvale idu Hrvoju Zeljku koji u dogovoru sa župnikom fra Jerkom vodi cijeli projekt. Hvala Neditljk Mrkonjiću Bilom koji je donirao skelu za spomenuti projekt. Svima koji su radili na demontaži preslice i zvona od srca zahvaljujemo, a to su: Neditljo Mrkonjić Bili, Ivan Barić, Petar Barić. Luka Ravlič, Ivica Marinović, Ante Marinović Marić, Joško Anić, Robert Marinović, Ivica Zeljko i Hrvoje Zeljko.

26. SRPNJA 2025.

Postavljanje priključka za vodu u Perivoju sv. Ivana Pavla II.

Kroz mjesec srpanj postavljen je novi priključak za vodu u Perivoju sv. Ivana Pavla II., radi snažnijeg tlaka prilikom zalijevanja. U tu svrhu izvršeni su iskopi na županijskoj prometnici ispred župne kuće u Slivnu na čemu zahvaljujemo načelniku općine Runovići gosp. Mariju Repušiću te Vodovodu Imotske krajine. U radovima prilikom saniranja prokopanog dijela županijske prometnice, iskopima u Perivoju i izradi priključka vode sudjelovali su: Ante Lozina Pačak, Željko Marinović, Dane

Parlov, Ivan Lozina Kikić, Ante Radalj Roša, Ivica Jukić i Mate Vučko. U organizaciji i financiranju samih radova pomogla je udruga „Čuvari slivanjske baštine“ na čelu s gosp. Anđelkom Vučkom. Svima koji su na bilo koji način sudjelovali od srca zahvaljujemo!!!

1. KOLOVOZA 2025.

Hodočasnički dan župe Slivno u devetnici Gospi od Anđela u Imotskom

U petak, 1. kolovoza 2025., u devetnici Gospi od Anđela u Imotskom bio je hodočasnički dan za Župu Presvetog Trojstva - Slivno. Svetu misu u 19 sati na drevnoj Topani predvodio je slivanjski župnik fra Jerko Kolovrat, a koncelebrirali su fra Zoran Kutleša, fra Ivan Vuletić i fra Nediljko Brečić. Pjevanje na misi animirao je župni zbor iz Slivna pod vodstvom prof. Ane Marije Ćosić. Prvo čitanje čitao je Mirko Barić, psalam je pjevala Marija Bekavac, durgo čitanje čitao je Gojko Lozina Remeta, a molitvu vjernika Ivana Kažimir. Već tradicionalno Slivno ima svoj dan na zadnji dan devetnice, tj. na samu uočnicu te se na taj način zajedno s ostalim vjernicima i hodočasnicima pripremaju za proslavu svetkovine Gospe od Anđela koja je zaštitnica grada Imotskog i Imotske krajine.

11. RUJNA 2025.

Radovi na preslici

Hvala *Luki Ravličiću, Frani Aniću, Mariju Lozini, Jošku Aniću i Anti Lozini Mladenovom* koji su šalovali i nalili temelje preslice. Hvala *Tihomiru Šimunoviću* koji se pobrinuo za statiku te *Hrvoju Zeljku* koji je donirao armaturu, ankere i epoksil.

13. RUJNA 2025.

Uređivanje staze puta križa

Udruga Čuvari slivanjske baštine uređivala je dionicu staze puta križa Zeljci – Mrkonjići i površinu oko stećaka. Hvala

svima koji su sudjelovali, a to su: *Ivan Anić „Raba“, Tomislav Vučko, Željko Mrkonjić, Ante Lozina „Paćak“, Drago Glavaš, Anđelko Vučko, Ivan Prgomet „Inić“, Tiho Barić, Hrvoje Zeljko, Ivica Zeljko, Iko Mrkonjić, Ante Marinović „Marić“, Ante Radalj „Roša“ i Hrvoje Lozina.*

20. RUJNA 2025.

Radovi u selu

Udruga Čuvari slivanjske baštine, u subotu 21. rujna, uredila je fratrov dolac, površinu oko stećaka u Mrkonjića te dionicu staze puta križa Zeljci – Mrkonjići i uredila površine za postavljanje kućica s istočne strane crkve. Hvala svima koji su sudjelovali, a to su: *Ante Lozina „Paćak“, Ante Radalj „Roša“, Anđelko Vučko, Jole Jakovina, Ban Jakovina, Ivo Zeljko, Hrvoje Zeljko, Iko Mrkonjić Rastin, Drago Glavaš, Joko Talaja, Branko Katavić, Gojko Lozina, Jozo Lozina, Dane Parlov, Ivan Prgomet „Inić“, Tiho Barić, Tomo Vučko, Hrvoje Lozina, Ivica Jukić, Iko Zeljko.*

20. RUJNA 2025.

Okupljanje obitelji pok. Milana i Matije Glibota

Na svetoj misi za svoje pokojne okupila se obitelj Glibota. Obiteljska druženja, gdje je cijela obitelj vesela i gdje se prisjeća i priča o svojim korijenima i kako su naši djedovi i bake razvijali i podizali svoje selo kao što je Slivno jako je važno. Sve sa pogledom u zdravlju, stabilniju i napredniju budućnost svih, kako na selu tako i u gradovima u kojima živimo. Svakako samo u miru i razumijevanju.

18. LISTOPADA 2025.

Betoniranje platoa za kućice

Udruga Čuvari slivanjske baštine na čelu s predsjednikom gosp. Anđelkom Vučkom betonirala je platoe za kućice pored crkve. Prva kućica biti će montažna koja će služiti kao ured i arhiv Udruge, a druga je stara drvena kućica koja je već bila pored crkve

ali je sada renovirana. Radove su izveli: Iko Zeljko, Ante Lozina Pačak, Ante Radalj Roša, Ante Marinović Marić, Ivica Jukić, Jole Jakovina, Gojko Lozina Remeta, Ivan Prgomet Inić, Hrvoje Lozina, Milan Čale i Anđelko Vučko.

18. LISTOPADA 2025.

Vjenčanje i krštenje u obitelji Grepo

U subotu, 18. listopada 2025., u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, Antonio Grepo i Matea Opačak sklopili su sakrament kršćanskog braka te krstili blizance Juru i Mira. Antoniju i Matei od srca čestitamo i želimo obilje Božjeg blagoslova u zajedničkom životu i odgoju djece.

19. LISTOPADA 2025.

Postavljena obnovljena drvena kućica

Članovi udruge Čuvari slivanjske baštine postavili su 19. listopada 2025.

godine obnovljenu drvenu kućicu na novosagrađeni betonski plato. Kućica je na ovaj način sačuvana od propadanja i vjerujemo da će i dalje biti omiljeno mjesto susreta za Slivanjce, kako nakon svetih misa, tako i za vrijeme ostalih važnih događaja u Slivnu.

23. LISTOPADA 2025.

PŠ Slivno: Dani kruha

U četvrtak, 23. listopada, u PŠ Slivno proslavili smo dane kruha. Učenici PŠ Slivno pod vodstvom svojih učitelja i učiteljica priredili su prigodne pjesme i recitacije, a vrijedne majke pripremile su razne vrste jela koje je blagoslovio župnik fra Jerko. Cijeli događaj bio je obilježen radošću. Čestitke učenicima i učiteljima PŠ Slivno na predivno organiziranom i pripremljenom događaju.

25. LISTOPADA 2025.

Izgradnja pristupne staze ispred župne kuće

Zahvaljujemo udruzi Čuvari slivanjske baštine i predsjedniku udruge gosp. Anđelku Vučku koji su u subotu, 25. listopada 2025. izgradili betonsku pristupnu stazu ispred župne kuće prema lokaciji gdje će biti smješteni ostaci stare preslice. Radove su izveli: Ante Lozina „Pačak“, Ante Radalj „Roša“, Ivica Jukić, Jole Jakovina, Ivan Prgomet „Inić“, Iko Zeljko, Jozo Lozina, Ante Marinović „Marić“, Ivan Mrkonjić „Bili“, Hrvoje Zeljko, Gojko Lozina „Remeta“ i Anđelko Vučko.

26. LISTOPADA 2025.

Recitacija za dane kruha

U nedjelju, 26. listopada 2025., u crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu, nakon svete mise učenici PŠ Slivno izveli su prigodne recitacije i pjesme za dane kruha i zahvalnosti za plodove zemlje. Hvala njihovim učiteljicama koje su ih pripremile te sada umirovljenoj učiteljici Mirni Barić na oltarnoj dekoraciji i pripremanju s djecom. Po završetku programa svi su bili pozvani na druženje, piće i kolače koje su pripremili roditelji učenika u obnovljenoj drvenoj kućici ispred crkve na čemu od srca zahvaljujemo. Za djecu je organiziran ručak u župnoj kući, a hranu je pripremio i darovao Vlatko Kustura.

28. LISTOPADA 2025.

Radovi na preslici

U utorak, 28. listopada 2025., župnik fra Jerko Kolovrat i gosp. Hrvoje Zeljko pregledali su završne radove u izradi nove preslice. Preslica bi uskoro trebala biti gotova i napravljena po svim najnovijim standardima struke i u suglasnosti s konzervatorskim uredom u Imotskom.

1. – 2. STUDENOG 2025.

Molitva za pokojne na svetkovinu Svih svetih i na Dušni dan

Na svetkovinu Svih svetih, 1. studenog 2025. godine, u sumrak je (po starom običaju) uz upaljeni i blagoslovljeni oganj bila molitva za pokojne koju je predvodio župnik fra Jerko i udijelio odrješenje svim pokojnima koji počivaju na slivanjskom groblju. Oganj simbolizira svjetlo i toplinu koju Uskrsli Krist donosi u ljudska srca te pobjedu svjetla nad tamom, pobjedu života nad smrću. Stoga je svetkovina Svih Svetih radostan dan u kojem se prisjećamo svih onih koji su ulaskom u Nebo postali sveti po onome koji sve posvećuje i svemu daje život, a to je Trojedini Bog, kojemu je i posvećena Župa Slivno. Dan kasnije, na Dušni dan 2. studenog 2025. godine, izmolili smo odrješenje za sve pokojne na četiri strane groblja.

6. STUDENOG 2025.

Sprovod Jean-Michela Nicoliera

U gradu Vukovaru održan je 6. studenoga sprovod Jean-Michel Nicoliera, francuskog dragovoljca koji je došao u Hrvatsku 1991. i uključio se u obranu zemlje. Njegovo tijelo, ekshumirano krajem rujna blizu Ovčare, pokopano je s najvišim državnim počastima na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru. Sprovodne obrede predvodio je fra Dragutin Bendečić, vikar Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, a među prisutnim svećenicima bili su i fra Jerko Kolovrat, župnik Župe Presvetog Trojstva (Slivno) i fra Šimun Markulin, župnik Župe sv. Jeronima (Meterize - Šibenik) te fra Ivan Šimunac, župnik u Vrlici.

Prema svjedočenjima preživjelih, Nicoliera su na Ovčari tražili pripadnici srpskih paravojskih postrojbi među zatočenim braniteljima i civilima, zatim ga brutalno pretučenog izveli iz hangara, ubili i pokopali zajedno s još dvojicom branitelja: Zorislavom Gašparom i Josipom Batarelom. Na pokopu u Vukovaru bila je i njegova majka Lyliane Fournier i brat Paul Nicolier, koji su se od pok. Jeana oprostili u suzama. Među prisutnima bili su brojni državni dužnosnici, branitelji, predstavnici francuskog veleposlanstva itd. Također je istaknuto da je francuski veleposlanik Fabien Fieschi najavio kako je pokrenut pravni postupak da počinitelji odgovaraju te da francuska policija surađuje s hrvatskim pravosudnim sustavom.

15. STUDENOG 2025.

Proslava 50. godišnjice braka Stanka i Mirjane Glibota

U subotu, 15. studenoga 2025., u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Slivnu svečano je proslavljena 50. godišnjica braka Stanka i Mirjane Glibota. Jubilej je okupio njihovu obitelj, rodbinu i prijatelje, koji su se s radošću i zahvalnošću pridružili ovom važnom životnom trenutku. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je župnik fra Jerko Kolovrat. U sklopu misnoga slavlja Stanko i Mirjana obnovili su svoje bračne zavjete, zahvalivši Bogu za sve primljene darove te moleći snagu i blagoslov za godine koje su pred njima. Na kraju liturgijskog slavlja, fra Jerko im je svečano uručio papinski blagoslov, kao priznanje za dugogodišnju vjernost i svjedočanstvo kršćanskog braka. Proslava je nastavljena u obiteljskom zajedništvu, uz čestitke, molitvu i radost zbog svega što je Bog kroz 50 godina učinio u životu slavljnika.

15. STUDENOG 2025.

Blagoslov lovačke kuće

U subotu, 15. studenoga 2025., u Slivnu je svečano održan blagoslov obnovljene lovačke kuće, događaj koji je okupio brojne lovce i njihove prijatelje. Ovaj važan trenutak za lovačku zajednicu obilježen je zahvalnošću, zajedništvom i dobrim raspoloženjem. Obred blagoslova

predvodio je fra Jerko Kolovrat, koji je izrekao molitve i zazvao Božji blagoslov na novoobnovljeni prostor, kao i na sve koji će se u njemu okupljati. Fra Jerko je poželio da lovačka kuća bude mjesto dobrih susreta, sigurnosti i prijateljstva. Blagoslov lovačke kuće tako je postao lijep trenutak zahvalnosti i slavlja, potvrđujući živu tradiciju i snažnu povezanost lovaca u Slivnu.

16. STUDENOG 2025.

Proslava 91. rođendana Ivana Talaje

U nedjelju, 16. studenoga 2025., u Slivnu je svečano obilježen 91. rođendan Ivana Talaje, dugogodišnjeg i cijenjenog člana župne i mjesne zajednice. Proslava je započela sudjelovanjem na svetoj misi, nakon koje je slavljnik zajedno s obitelji, prijateljima i rodbinom nastavio slavljeničko druženje na zajedničkom ručku u školskoj dvorani. Tijekom okupljanja, župnik fra Jerko Kolovrat izrekao je molitvu zahvalnosti

te čestitao Ivanu njegov 91. rodendan, poželjevši mu obilje Božjeg blagoslova, zdravlja i radosti u danima koji su pred njim. Svojom prisutnošću proslavu je uvećao i fra Dinko Bošnjak, koji je uputio podršku i bratske čestitke slavljenuku.

17. STUDENOG 2025.

Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i žrtvu Vukovara i Škabrnje

U ponedjeljak, 17. studenoga 2025., u Slivnu je obilježen Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata te žrtvu Vukovara i Škabrnje. Komemoracija je održana u 17 sati ispred spomenika poginulim Slivanjcima, gdje su se okupili mještani kako bi odali počast svima koji su položili život za slobodu Domovine. Program su obogatila djeca iz Područne škole Slivno, koja su izvela prigodnu recitaciju pod nazivom „Vukovar u srcu“. Posebnu simboliku činu sjećanja dali su mladi koji su posložili svijeće te njima ispisali riječ „Vukovar“, a uz nju oblikovali i svjetleći križ. Nakon recitacije, župnik fra Jerko Kolovrat predvodio je molitveni dio programa te izrekao molitve odrješenja za sve poginule i preminule branitelje. Obilježavanje Dana sjećanja u Slivnu proteklo je u dostojanstvu, molitvi i tihoj zahvalnosti, potvrđujući da se herojska žrtva Vukovara, Škabrnje i svih hrvatskih branitelja trajno čuva u srcima slivanjskoga naroda.

22. STUDENOG 2025.

Snježne pahulje u Slivnu

Dana 22. studenog 2025. Slivno je nakratko prekrilo tanki pokrivač prvog ovogodišnjeg snijega. Iako pahulja nije bilo mnogo, njihov dolazak donio je u selo onaj prepoznatljiv osjećaj radosti i zimskog ugođaja. Kratkotrajno zahlađenje najavilo je približavanje zime, a djeca su s veseljem dočekala svaki trag snijega koji se zadržao na krovovima i travnatim površinama. Mještani su komentirali kako je "malo, ali slatko", jer je i taj skromni nalet zime bio dovoljan da razvedri lica i podsjeti na dane kada su snježne zime bile češće i bogatije. Slivno je još jednom osjetilo čar prve pahulje — simbol dolaska hladnijeg razdoblja, ali i sitne, neplanirane radosti koje priroda zna darovati.

22. STUDENOG 2025.

Blagdan sv. Cecilije

U subotu, 22. studenog 2025., župa Slivno svečano je proslavila blagdan svete Cecilije, zaštitnice pjevača i glazbenika. Misno slavlje uvećao je župni zbor animirajući pjevanje. Nakon svete mise uslijedilo je druženje župnog zbora u opuštijem ozračju u župnoj dvorani. Za sve okupljene pripremljena je zajednička večera, a pjesma se, kao i svake godine, spontano nastavila i za stolom. Zbor je izvan liturgijskog okvira zapjevao i nekoliko tradicionalnih pjesama, što je dodatno naglasilo radost i ljepotu zajedničkog pjevanja. Blagdan sv. Cecilije još jednom je pokazao koliko glazba obogaćuje život župe te koliko je važno njegovanje zajedništva među pjevačima i vjernicima. Uz pjesmu, smijeh i druženje, večer je protekla u toplom i radosnom duhu, ostavljajući lijepu uspomenu svima koji su sudjelovali.

23. STUDENOG 2025.

Postavljanje bazne ploče za novu preslicu

Dana 23. studenoga 2025. u župi Slivno izvedeni su preparni radovi za postavljanje nove preslice. Tijekom dana uspješno je postavljena bazna ploča koja će služiti kao temelj za novu konstrukciju. Radovi su obavljani uredno uz sudjelovanje i pomoć nekoliko župljana. Istoga dana

dovezeni su i sačuvani ostaci stare preslice. Trenutno su odloženi u župno dvorište, gdje će biti privremeno pohranjeni. U narednom razdoblju planira se izraditi prikladan i dostojanstven prostor u kojem će se ovi povijesni dijelovi trajno čuvati, kako bi se sačuvala uspomena na prijašnji izgled crkvenog zvonika i župne baštine. Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u pripremnim radovima i pridonijeli napretku ovog važnog projekta za našu župnu zajednicu.

PJESNIČKI KUTAK

Ljubav je od svega jača

Volim Slivno i za njega živim,
Slivno naše uvijek ti se divim.
Kud god krenem puteljcima:
kamen, trava, gora, kupina i drača,
samo ljubav prema rodnom kraju
od svega je jača.

Ova brda mala, što oko stoje,
osjećaji moji kažu, da u mome srcu
uvijek ti si Slivno moje.
Na usnama Slivno, tvoje ime stoji,
svojom vjerom to su meni
predali roditelji moji.

Ta se ljubav nikad ugazit ne može!
I kad s ovog svita odem,
čuvaj Slivno dragi Bože!

Ivica Prgomet „Paškić“

Slivno

Slivno meni puno znači.
Uvijek kada vidim natpis „Slivno“
srce mi kuca sve jače i jače.

U Slivnu je prekrasno.
Sve miriše na svježe voće i povrće. Cvijeće je posvuda.
Trava raste. Ima puno ptica i drugih životinja.
Uvijek se igram po cijele dane!
Volim otić u „Studentca polizat jedan KonTiki ili Snjeguljicu“.
Uvijek prošetamo do kipa Ivana Pavla II.

Nedjeljom idemo na groblje i na misu.
Svake godine idemo na Gangafest i uživamo,
plešemo i pjevamo.

I evo još da vam kažem da je na kraju za sve zaslužan
jedan jedini Trojstveni Bog!

Iva Strikić (10 god.)

Oda Slivnu

Dok se zlatno sunce smije
na pristave i na cmilje,
sa Kitice odjekuje,
Jajna nebu poručuje:
*Bože čuvaj rodni kraj,
čuvaj Bože narod taj.*

Od Banj doca do Buronje
nek se zida, nek se žanje.
Na Velimu vatra sijeva,
u klesara čekić pjeva:
*Bože čuvaj rodni kraj,
čuvaj Bože narod taj.*

Otišli su u tuđinu,
sveder ljubeć domovinu.
Pa ako se i ne vrate,
nek ih naše misli prate:
*Bože čuvaj rodni kraj,
čuvaj Bože narod taj.*

Sveto Trojstvo još će dati
da se Slivnu život vrati.
Domovina da nam draga
cvjeta ispred našeg praga:
*Bože čuvaj rodni kraj,
čuvaj Bože narod taj.*

Mirko Barić

IN MEMORIAM

ANTE VULETIĆ (1953. – 2025.)

Dana 16. svibnja 2025. godine, nakon kratke i teške bolesti preminuo je naš neprežaljeni suprug, otac, djed, svekar i brat Ante Vuletić. Rođen je 26. kolovoza 1953. godine u Slivnu od oca Mate i majke Vinke. U ranoj dobi ostao je bez oca te mu je život bio obilježen siromaštvom i mukotrpnim radom za opstanak.

Nakon završene osnovne škole u Slivnu odlazi u Split pohađati srednju školu gdje je stekao zvanje trgovca. U potrazi za boljim životom sa svojom suprugom Ankom, s kojom je dobio troje djece,

seli u Makarsku 1981. godine gdje je proveo ostatak života. Svojim radom i snalažljivošću uspio je svima nama osigurati lijep i ispunjen život i na tome smo mu neizmjereno zahvalni.

Iako se preselio u Makarsku, svaki slobodan trenutak koristio je za dolazak u svoje Slivno, a i nama djeci je prenio ljubav prema našem zavičaju. Volio je ljude, društvo i svakome je nastojao pomoći koliko god je mogao. Od svega je najviše volio gangu i nijedan GANGA FEST u Slivnu nije prošao bez njega, a mi sad s ponosom čuvamo njegovu medalju osvojenu za pjevanje gange.

Svim njegovim prijateljima i poznanicima zahvaljujemo što su ga ispratili u velikom broju, a mi ćemo nastojati održati obećanje koje smo mu dali, da ćemo nastaviti tradiciju dolaska na svaku proslavu Presvetog Trojstva u Slivnu.

Iako smo bili upoznati s težinom njegove bolesti, nadali smo se drugačijem ishodu. Teško se mirimo s činjenicom da je otišao s ovog svijeta i nedostaje nam puno, ali znamo da nas gleda i čuva s neba i da ćemo se jednog dana opet sresti.

*Njegovi Ankica, kćeri Matilda i Marijana
s obitelji, sin Mateo s obitelji*

DANIEL PRGOMET DANE (1946. – 2025.)

Rodio se u gradu na Dravi, 11. listopada 1929. godine, u vrijeme kad bodljikave košuljice divljih kestena izbacuju plodove po osječkim ravnicama.

Kao i rijeka uz koju je rođen, život ga je nosio od Irana do Alžira, Njemačke i Pariza, a srce ga je vuklo ka surovom krševitom kraju Dalmatinske zagore, tamo gdje je voda tek puka čežnja, tamo gdje će ostaviti najbolji dio sebe. Tamo je u kožnatom kaputu boje noći i cipela napuknutih od prijedjenih koraka osvojio srce jedne Anđelke. Dana 14. veljače 1957. godine zakleli su se pred Bogom da će ostatak života provesti skupa. Gotovo sedam desetljeća zajedničkog života ispunilo im je troje djece, sedam unučadi i osam prauučadi. Naučio nas je da je život poput priče i da su najbolje one ispričane uz rakiju i partiju balota i da su osjećaji uzbudljiviji ako ih ispratiš suzama. U noći 9. svibnja 2025. godine, uz svoje najbliže, zauvijek je utonuo u san i pretvorio se u uspomenu. Narednog jutra i makovi su iskrvarili na polju gdje je nekad sadio krumpir, a "tica kosovica" zapjevala je svoju posljednju pjesmu.

Tvoja obitelj

CVITA LOZINA (1946. – 2025.)

Draga moja Cvita (r. Marinić),

Dana 17. srpnja 2025. godine, zatvorila si svoje preumorne oči tiho i nježno, kao što si i živjela, s ljubavlju u srcu i mirom u duši. Iako te više nema među nama, tvoju prisutnost osjećam svakoga dana. Osjećam je u svakom kutku kuće, u toplini tvoga osmijeha, kojega ću zauvijek pamti, i u onom jednostavnom, ali punom ljubavi „Hej!“, kojim si me posljednji put pozdravila, s blagim osmijehom, kao da si mi htjela reći da će sve biti u redu.

Bila si žena velikoga srca koje kucalo za sve nas, za obitelj, za mir, za dobrotu. U tebi nije bilo ni trunke zla, samo neiscrpna i beskrajna želja da svi oko tebe budu sretni i zdravi, da se poštuju i da se

vole. Bila si čvrsto sidro u oluji, tiha snaga iza riječi i ruka koja nikada nije odbila pomoć.

Naš odnos bio je više od onoga između svekrve i nevjeste, ti si mi bila kao druga majka. Nisi me samo prihvatila, zavoljela si me iskreno, kao da sam tvoja. I na tome ti, draga moja Cvita, beskrajno hvala. Hvala ti za tvoju toplinu i mudrost. Hvala ti na svakom savjetu, na svakom osmijehu i na svakome danu u kojem si bila uz mene. Hvala ti za bezbroj tvojih: „Volim te puno!“, na koja sam ti uvijek s osmijehom odgovarala: „I ja tebe volim puno!“. Zauvijek ću te nositi u svom srcu, s ljubavlju, s poštovanjem i s onom tihom tugom koja neće proći, ali će s vremenom postati nježna pjesma zahvalnosti što sam te imala.

Iako te nismo htjeli pustiti, Gospodin te pozvao k sebi, jer te ljubi beskrajno, kao što smo te i mi voljeli i volimo, svakim dahom, svakim sjećanjem. Dao ti je svoj mir i rajsko svjetlo, da počivaš kraj svoga voljenoga Ivote (1948. - 2006.), tvoga nezaboravnog supruga, koji je bio toliko dobar, duhovit, iskren i pošten. Opet ste zajedno, duše sjedinjene u vječnosti, u nebeskom zagrljaju ljubavi koja ne poznaje kraj. Vi ste sada naši anđeli. Čuvari naših koraka. Pratit ćete nas iz visina i štiti, s ljubavlju, nježnošću i toplinom koja nikada ne umire. Počivaj u miru, draga moja Cvita... i još jednom: „Volim te puno!“

Tvoja Valerija zauvijek

IVAN RADALJ "ZELE" (1954. – 2025.)

Ivan Radalj ostat će u našim srcima kao čovjek koji je uvijek znao pronaći put do ljudi. Volio je druženja, razgovore i jednostavne trenutke koje je pretvarao u posebne uspomene. Uvijek je

nastojao živjeti i raditi pošteno. Bio je čovjek koji je cijenio red, trud i iskrenost.

Njegov odlazak došao je prerano, u kratkom i teškom razdoblju bolesti. Nedugo nakon što je izgubio svoju voljenu Jagodu i sam pošao za njom. Ta blizina njihovih posljednjih dana daje nam neku tihu utjehu – da su ponovno zajedno, onako kako su bili cijeli život. Ipak, praznina koju su ostavili iza sebe teško se opisuje.

Ivana ćemo pamti po njegovoj jednostavnoj ljudskosti. Po savjetima koji su dolazili iz iskustva i dobrote. Po brizi koju je nesebično pružao. Naš dom više nije isti bez njega, ali njegove riječi i djela ostat će dio nas. Zahvalni smo za svaki trenutak s njim. Za svaku uspomenu koja nas sada tješi. I dok ga ispraćamo s tugom, činimo to i s ponosom što smo ga imali. Neka mu je laka zemlja i vječni mir u zagrljaju njegove Jagode.

Obitelj

**NIKOLA „NIKICA“
PARLOV**
(1956. – 2024.)

Nikola je rođen 12. veljače 1956. u Slivnu, od majke Ljubice i oca Vlade. Kao drugo od četvero djece, od malena je naučio na borben i težak život. Kažu stari Slivnjaci da je bio jako vrijedan

i snažan kao dijete. Kao mladić, otišao je iz Slivna da može zarađivati ali se u Slivno uvijek rado vraćao. Imao je specifičnu osobnost, nije bio slatkorječiv ali je bio nesebičan, spreman svima pomoći - pa i na vlastitu štetu. Uz njega se odrastalo sigurno i pošteno. Imao je tu jednu divljinu i upornost. Za njega „ne može“ nije postojao. Budući da je radio razne poslove, upoznao je i mnogo različitih ljudi koji su kasnije bili i naši poznanici. Oni su nam pričali kakav je naš čača.

Slušali smo te anegdote, smijali se i bili ponosni. Razgovori su završavali riječima: „Čača vam je baš čovik!“. Sada više razmišljam, živimo od uspomena i na ponos si nam čača. Znamo kakav si čovik bio, kakvo si srce imao, koje su ti vrijednosti bile važne i zato ti kažemo - hvala, hvala ti Bože jer je Nikola bio naš čača. Do ponovno susreta neka te Gospodin i anđeli čuvaju.

Tvoja djeca i tvoja Nada

RUŽA MRKONJIĆ
(1938. – 2024.)

Dana 12. prosinca 2024. godine preminula je i napustila nas naša voljena majka i baka.

Naša draga majka se rodila 5. siječnja 1938., u Pavičićima u susjednim Krstaticama, a umrla je u Splitu 12. prosinca 2024. godine. Pokopana je u Slivnu 17. prosinca 2024., misa zadušnica slavila se u crkvi Presvetoga Trojstva. Ruža r. Pavičić udala se za Jozu Mrkonjića pok. Petra, 1972. godine, i u braku su dobili dvoje djece. Životni vijek sa svojom obitelji provela je u Splitu. Rado je posjećivala Slivno i sagradila je sa svojim suprugom i kuću, ispred koje su 2000. godine podignuli i kapelicu u zahvalu Gospi Lurdskoj.

Za njom tuguju: sin Nedjeljko, kći Marija s obitelji, brat Mirko, braća i sestre i ostala rodbina. Dragi naša majko i bako, neka ti je laka hrvatska zemlja! *Tko živi i vjeruje u Mene, neće umrijeti nikada!*

Tvoji najmiliji

STIPAN VUČKO
(1935. – 2025.)

Stipan Vučko rođen je u Slivnu 20. siječnja 1935. godine, kao četvrto od desetero djece majke Ive i oca Ivana. Budući da je otac Ivan živio i radio u Americi, na Stipi je, kao starijem bratu, bila velika odgovornost brige o svojim sestrama i obitelji što ga je otpočetka naučilo teškom radu, velikom trudu i odricanju. Kako su godine prolazile, sestre su se udale i otišle iz Slivna, brat je potražio život u Splitu, ali Stipe svoje Slivno nikada nije napustio. Odlazio je raditi, ali se uvijek vraćao kući gdje je teškim radom i žrtvom zarađivao svoj kruh te je kasnije preuzeo i brigu o roditeljima.

Svoju Nedu, ženu toplog srca i zlatnih ruku, oženio je 21. veljače 1965. godine. Njih su se dvoje uvijek rado prisjećali tog snježnog zimskog dana: „Snig je bio do kolina, ali nas to nije spriječilo da pješke odemo u Vrgorac vinčat se i vratimo se nazad.“ Kako toga dana, tako su i tijekom cijelog zajedničkog života hrabro i s mnogo požrtvornosti prihvaćali sve što im je život donosio.

Bog im je podario tri sina: Darka, Ivana i Tomislava - koje su odgajali u vjeri, slozi i ljubavi. Stipi nijedan posao nije bio stran; od poljoprivrede do građevine, marljivo je radio i gradio, uz pomoć svoje Nede djecu uzdizao i gostionicu vodio. Mnogi znaju da njihovi sinovi nisu jedina djeca koju su Stipe i Neda svojim dobrim srcem izveli na pravi put. Vrata njihova doma uvijek su bila širom otvorena za svu obitelj, rodbinu i njihovu djecu, a Neda je često

znala reći: „Kuća nije tisna di čeljad nisu bisna“, pa su se u Vučaka svi uvijek rado vraćali.

Uz sinove, Stipin veliki ponos bili su i njegovi unuci - Darija i Stipe o kojima je uvijek rado govorio i njihovim se uspjesima hvalio. Njihovo je djetinjstvo i život on uvelike zapečatio. Kažu da je Stipe bio did kakvog se samo poželiti može. Bio im je veliki uzor i njihov najveći ponos, njihova vječna inspiracija te izvor mudrosti. „Pravi did, hrabrog srca i kamenih gena!“ Svi koji su Stipu poznavali, pamtit će ga kao velikog domoljuba, poštenog i pravednog čovjeka, čovjeka velikog srca i čvrstih vrijednosti. Obitelj, domovina i vjera za njega su uvijek bili svetinja. Velik je trag Stipan ostavio, kako u životima svoje obitelji i bližnjih, tako i u cijelom Slivnu. Znao je govoriti kako se njegova generacija polako gasila, da mu se gostionica ispraznila pa više nema s kim ni karte zaigrati. Bog ga je odlučio pozvati k sebi da na nekom ljepšem mjestu ponovno okupi svoje društvo i zaigra na karte.

U siječnju 2025. godine naš je Stipe navršio 90 godina života. Rodendan smo mu obilježili 25. siječnja, u toplom krugu najuže obitelji i prijatelja. Bio je to poseban dan, trostruko slavlje: njegov kum, Ante Jukić „Mačkovac“, proslavio je svoj 88. rodendan, a unuk Stipe svoj 27 rodendan. Dan je bio ispunjen veseljem, pjesmom i emocijama. Slavilo se, jelo, pilo i gangalo, baš onako kako su oni voljeli. Stipe i njegova Neda te Ante i njegova Zora, nakon dugo godina, toga su dana ponovno zajedno zagangali.

Nismo mogli znati da će to biti njegova posljednja ganga i zadnji rodendan s nama. Danas znamo da je Stipe otišao na mirnije i ljepše mjesto, ali je zauvijek ostavio trag u našim srcima te bogatstvo uspomena. Svaki kamen koji je isklesao, svaka loza koju je zasadio, svaka riječ mudrosti koju nam je darovao, živi kao uspomena koja nas svakodnevno podsjeća na njegovu snagu, dobrotu i ljubav. Naš Stipan ostatak će zauvijek s nama, u onome što je stvorio i u svima koje je volio.

Obitelj

LJUBICA BRKIĆ (1955. – 2025.)

U Osijeku je 10. studenog 2025. godine preminula Ljubica Brkić r. Katavić u 70-oj godini života. Njezini roditelji, Katavić Božo i Ana r. Glibota su se, kao i mnogi naši Slivanjci, uputili 1964. godine u ravnu Slavoniju s četvero djece, sinom

Antom i kćerima Marijom, Ljubicom i Ružicom. U Višnjevcu su uspjeli izgraditi svoju kuću u kojoj su djeca odrasla, završila školu i pošla svojim životnim putem. Marija i Ružica zasnovale su svoje obitelji u Slavanskom Brodu, gdje su i preminule. Sin Ante s obitelji živi u Višnjevcu, ali je često u Slivnu u svojoj obiteljskoj kući. Ljubica je završila trgovačku školu, te se zaposlila u Hrvatskoj lutriji gdje je provela cijeli radni vijek (40 godina). Godine 1975. udala se za Peru Brkića (1951. – 2025.) s kojim je dobila dvije kćeri. Iza njih su ostale kćeri Anita i Maja, te troje unučadi Ante, Petra i Lara. Iako je kao dijete doselila u Slavoniju, Dalmacija i Slivno ostali su u njezinom srcu. Ljubica je bila izuzetno dobra osoba, uvijek nasmijana i požrtvovna, spremna sve učiniti za svoju obitelj. Najviše je voljela provoditi vrijeme s djecom i unucima. Bez obzira na godine udaljenosti, ostala je dalmatinska duša u srcu Slavonije.

Tvoja obitelj

VLADO BARIĆ (1950. – 2025.)

Dana 27. veljače 2025. godine napustio nas je naš voljeni čovjek velikog srca. Rođen je od majke Mare i oca Ivana na škrtoj zemlji slivanjskoj. Živio je u skromnoj obitelji uz dva brata, Juru i Nedjeljka. Od malih nogu imao je težak život koji ga je naučio skromnosti, odricanju, poštenju i predanosti. Trbuhom za kruhom tako je naš Vlade bio i u dalekoj Australiji. Po povratku u rodnu zemlju oženio je Senku r. Pavešković iz

Tugara s kojom je dobio dvije kćeri i sina, od kojih je kasnije imao sedmero unučadi čije je živote oplemenio svojim djelima, životnim pričama i mudrošću. Svojom blagošću i toplinom unosio je radost u svaki dan. Bezuvjetno je stavljao potrebe drugih ispred svojih. Nikada nije tražio priznanja za svoju dobrotu. Njegova djela, briga za druge i predanost radu govorili su sami za sebe. Neumorno je pomagao svima koji su bili u potrebi. Njegova brižnost i ljubav ostaju utkani u živote svih koji su ga poznavali.

Sjećanje na Vladu nije samo tuga zbog preranog odlaska nego i zahvalnost što smo imali priliku dijeliti život s osobom čije je srce bilo toliko veliko i nesebično. Svakoga dana, svakog trenutka osjećamo njegovu prisutnost. Bog nam ga je iznenada uzeo k sebi u Kraljevstvo nebesko gdje samo odabrani dolaze. Znamo da čuje naše misli i osjeća našu ljubav, a nama preostaje molitva, vjera i ufanje da ćemo se sresti u vječnosti. Do tada će živjeti s nama kroz priče i anegdote kojih se svi rado prisjetimo i prepričavamo. Počivao u miru Božjem!

Obitelj

IVAN ZELJKO (1946. – 2025.)

Ivan Zeljko (Iko Matin) rođen je 1. travnja 1946. godine u Slivnu, od oca Mate i majke Ane r. Prgomet. Preminuo je dana 2. rujna 2025. godine. Djetinjstvo i mladost proveo je u rodnom Slivnu, gdje je završio osnovnu školu, a potom nastavio školovanje u Kaštelima. Svoj je životni put posvetio poljoprivredi, točnije agronomiji, diplomiravši u Banja Luci i stekavši zvanje inženjera agronomije.

Zbog prirode svoga posla, život ga je vodio u različite krajeve naše domovine – od Osijeka do doline Neretve. Na kraju se skrasio u Opuzenu, gdje je pronašao svoj mir i osnovao obitelj s pok. Kornelijom Zeljko (r. Mataga) koja je preminula 13. srpnja 2025. godine. Bog ih je blagoslovio sinom Matom i s dvoje unučadi, Ivom i Ivanom, koji s ponosom i ljubavlju čuvaju uspomenu na njih.

Ivan je bio skroman, predan i uvijek spreman pomoći drugima. Bio je dugogodišnji darivatelj krvi i predsjednik Kluba dobrovoljnih darivatelja

KORNELIJA ZELJKO (1955. – 2025.)

krvi grada Opuzena. Ljubav prema svome rodnom Slivnu i zaseoku „Zeljko“ nosio je u srcu cijeloga života. Sve dok mu je zdravlje dopuštalo, rado se vraćao rodnoj grudi, gdje i danas živi njegov brat Mirko.

Ivanova supruga Kornelija (Nela), rođena je 19. veljače 1955. godine u Podgradini. Osnovno školovanje započela je u Opuzenu, a nastavila u Metkoviću. Svoj je život posvetila radu i obitelji, te ga u cijelosti provela u Opuzenu. Brižna supruga, majka i baka, vesela i srdačna, rado je pružala ruku svakome u potrebi. Sa suprugom Ivanom često je posjećivala Slivno. Ljubav prema tom kraju s radošću je prenosila na sina Matu, a poslije i na unučad, učeći ih vrijednosti obitelji, skromnosti i pripadnosti svojim korijenima.

S radošću i zahvalnošću Vas nosimo u svojim srcima i sjećanjima. Počivajte u miru Božjem!

Sin Mate s obitelji

ŽUPNA
STATISTIKA
DONACIJE

ŽUPNA STATISTIKA

(OD 15. PROSINCA 2024. DO 23. STUDENOG 2025.)

KRŠTENI:

1. Nikol Marinović (22. 6. 2025.)
2. Mila Puljiz (22. 6. 2025.)
3. Adrian Josip Glavaš (29. 6. 2025.)
4. Jure Grepo (18. 10. 2025.)
5. Miro Grepo (18. 10. 2025.)

VJENČANI:

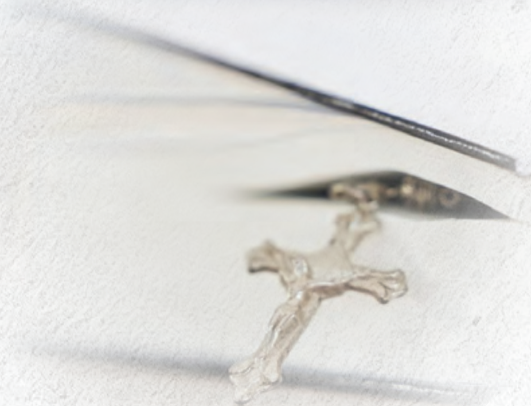
1. Antonio Grepo i Matea Opačak (18. 10. 2025.)

KRIZMANI (8. 6. 2025.):

1. Jure Glavaš
2. Ivana Kustura
3. Petar Lozina

UMRLI:

1. Mate Radalj (25. 7. 1944. – 22. 12. 2024.)
2. Matija Vrdoljak (18. 2. 1942. – 4. 1. 2025.)
3. Vinko Lozina (21. 8. 1938. – 18. 1. 2025.)
4. Vlado Barić (25. 3. 1950. – 27. 2. 2025.)
5. Ante Zeljko (2. 9. 1950. – 2. 3. 2025.)
6. Ante Čale (17. 5. 1961. – 27. 3. 2025.)
7. Stipan Vučko (20. 1. 1935. – 28. 3. 2025.)
8. Miljenko Katavić (27. 7. 1938. – 3. 4. 2025.)
9. Daniel Prgomet (11. 10. 1929. – 9. 5. 2025.)
10. Dragica Nogalo (2. 1. 1961. – 10. 5. 2025.)
11. Ivanka Marinović (29. 1. 1938. – 11. 5. 2025.)
12. Blaženka Mrkonjić (14. 11. 1956. – 12. 5. 2025.)
13. Ante Vuletić (26. 8. 1953. – 16. 5. 2025.)
14. Ivan Radalj (21. 1. 1954. – 28. 5. 2025.)
15. Tomislav Parlov (25. 5. 1941. – 24. 6. 2025.)
16. Cvita Lozina (2. 11. 1946. – 17. 7. 2025.)
17. Sonja Mrkonjić (17. 7. 1947. – 6. 9. 2025.)
18. Zora Mikrut (18. 6. 1954. – 2. 10. 2025.)
19. Ante Vrdoljak (2. 6. 1940. – 12. 10. 2025.)
20. Jozo Anić (7. 12. 1941. – 1. 11. 2025.)

DEKANATSKI URED IMOTSKI

SKRISTOM

tečaj pripreme za sakramentalnu ženidbu
PREDVODI SKUPINA LJEČNIKA, PSIHOLOGA I SVEĆENIKA

TEME:

- Ženidba u Bibliji - Božji plan o ženidbi i obitelji
- Osnovne spoznaje o ženidbi - abeceda ženidbe
- Odgovorno roditeljstvo - prirodne metode planiranja obitelji
- Vjera - temelj ženidbe i obitelji
- Sakramentalnost kršćanske ženidbe
- Život i poslanje kršćanske obitelji u suvremenom svijetu
- Psihološka različitost muža i žene u službi ljubavi i života
- Obiteljski život i problemi ovisnosti

MJESECI ODRŽAVANJA	DANI U MJESECU ODRŽAVANJA
OŽUJAK	07. i 08.; 14. i 15.; 21. i 22.
LIPANJ	20. i 21.; 27. i 28.
SRPANJ	04. i 05.
LISTOPAD	10. i 11.; 17. i 18.; 24. i 25.

2026.

MJESTO ODRŽAVANJA: Franjevački samostan - Imotski, početak u 19 sati
Dekanatski ured, Fra S. Vrljića 21, 21260 Imotski, tel.: 021/841-178
ZA TROŠKOVE TEČAJA ZARUČNICI DOPRINOSE 15€

DONACIJE

(OD 1. PROSINCA 2024. DO 23. STUDENOG 2025.)

ZA PRESLICU

1. Nediljko Marinović Tutić 50 €
2. Ante Grepo pok. Joze 50 €
3. Ante i Mara Vuletić 150 €
4. Jozo Marinović s obitelji 200 €
5. Mičo i Ljubica Lozina 80 €
6. Marija Zeljko ud. Ante 40 €
7. Mate Prgomet Popović 100 €
8. Gojko Lozina 100 €
9. Ivana Lozina pok. Ivana 100\$
10. Jurica Jurić 50 €
11. Ivo Zeljko pok. Zele 200 €
12. Željka Radalj 50 €
13. Mario Lozina Gojkov 50 €
14. N.N. 50 €
15. Vlatko Glibota 100 €
16. Milan i Nera Lozina 100 €
17. Dinko Mrkonjić 50 €
18. Ivica Radalj pok. Božidara 50 €
19. N.N. 50 €
20. Željko Marinović 50 €
21. Nediljko Marinović 50 €
22. Lidija Radalj 50 €
23. Ivica Radalj pok. Mate 50 €
24. Tihomir Barić 100 €
25. Milan Lozina pok. Antasa 50 €
26. Boris Prgomet 50 €
27. Obitelj Andrije Jukića 50 €
28. Darko Radalj 50 €
29. Ivo Anić 100 €
30. Marica Zeljko 50 €
31. Jure Vrdoljak 100 €
32. Branko Jakovina Ban 50 €
33. Antonija Zovko 100 €
34. Nada Vrdoljak 50 €
35. Milica Radalj ud. Vlade 50 €
36. Ante Radalj Jadranovac 50 €
37. Obitelj pok. Mirka Anića 100 €
38. N.N. 50 €
39. Obitelj pok. Stipana Vučka 100 €
40. Jozo Barić 50 €
41. Josip Barić 50 €
42. Mirjana Marinović-Tutić 100 €
43. N.N. 50 €
44. Renata Vučko 50 €
45. Ivica Glibota Jozin 50 €
46. Danko Glibota pok. Ljube 150 €
47. Ante Nogalo Vladin 200 €
48. Milenko Jakovina s obitelji 100 €
49. Ljubica Parlov 50 €
50. Radojka i Ante Marinović 100 €
51. N.N. 50 €
52. Iva Nogalo 40 €
53. Mateo Šimunović Đanijev 50 €
54. Mate Zeljko (Dobit d.o.o.) 500 €
55. Hrvoje Zeljko (Zeljko d.o.o.) 400 €
56. Migan Marinović 50 €
57. Milan Vrdoljak Đulin 40 €
58. N.N. 500\$
59. Ante i Mara Vuletić 100 €
60. Sestre Meri i Josipa 50 €
61. Ante Lozina Pačak 50€
62. Mila Barlović Zeljko 50 €
63. Vlade Lozina 100 €
64. Danko Lozina Aba 50 €
65. Ante Katavić 80 €
66. Ante Marinović Selak 100 €
67. Petar Nogalo 50 €
68. Ante Radalj Roša 50 €
69. Marija Bošnjak r. Glavaš 50 €
70. Miljenko Čale 100 €
71. Ivan Anić Krivušić 170 €
72. Nikša Marinović 100 €
73. Mate Talaja 50 €

74. Ljubo Marinić 200 €
75. Silvia Marušić 100 €
76. N.N. 100 €
77. Jure Lozina 100 €
78. Ante Budimir 200 €
79. Mate i Ivana Lozina 50 €
80. Mirjana Jukić 100 €
81. Vera Radalj 50 €
82. Marija Jukić 50 €
83. Nada Ždero 50 €
84. Ivica Kustura Matin 50 €
85. Slava P. 20 €
86. Zorica Šitum 100 €
87. Znanoslava Tonković 20 €
88. Ivanka Čagalj 50 €
89. Pero Milas 50 €
90. Vesna Bilić 50 €
91. Jozo Soldo 100 €
92. Zdravka Matković 20 €
93. Duško Zeljko 100 €
94. Mara Lozina Bigina 100 €
95. Josip Lozina 50 €
96. Zdravka Budimir 20 €
97. Davorka Budiša 50 €
98. Ivan Marinović 100 €
99. Marija Mihaela Vidak 100 €
100. Duško i Mila Lozina 50 €
101. Obitelj Janković i Jazić 60 €
102. Jadro Marinić 50 €
103. Željka Radalj 100 €
104. Mirjana Müseler 200 €
105. Ursula Vavik 200 €
106. Tonći Kurilj Jabuka 1.000 €
107. Ivo Talaja 500 €
108. Mate Talaja Mata 500 €
109. Mario Kurilj Jabukin 100 €
110. Matilda Vrdoljak Šumelj (Restoran Riva) 500 €
111. Tonći Čović Muzgavac 100 €
112. Ado Audagić 100 €
113. Ivica Batinović (Metal Color) 400 €
114. Fijaker – svirači 100 €
115. Robert Kondža 50 €
116. Marin Šimić Moso 50 €
117. Macola 50 €
118. Ivica Bučan (Restoran Bura) 101 €
119. Paraga 50 €
120. Jolly Autoline 100 €
121. Tome Arnić 50 €
122. Frane Raos (King Trade) 50 €
123. Ivica Urlić Merlin 50 €
124. Osman Škapo 50 €
125. Jakov Bubin 50 €
126. Škaro 150 €
127. Dado 80 €
128. Željko Glibota pok. Ante 100 €
129. Ante Marinović 100 €
130. Davor Katavić (Katavić Commerce) 1.000 €
131. Anamarija i Marko Lozina 80 €
132. Ivica Glibota pok. Joze 100 €
133. Ante Glibota Ivičin 100 €
134. Joze Lozina 50 €
135. Ivica Parlov 50 €
136. Nada Erceg 100 €
137. Silvija Vranješ 100 €
138. Ivan Mikrut pok. Antiše 50 €
139. Miro Jukić 100 €
140. Ivan Lozina pok. Dode 50 €
141. Branko Lozina pok. Antića 90 €
142. Pave Marinović 100 €
143. Dinko Parlov 100 €
144. Pavao Glibota 100 €
145. Ivan Glibota Braco 50 €
146. Jurica Jukić 300 €
147. Dinko Mrkonjić 100 €
148. N.N. 100 €
149. Toni i Anđelka Radalj 100 €
150. Zorka Jukić pok. Joze s obitelji 200 €
151. Ivka i Ljubomir Vrdoljak 100 €
152. Stanko Krešo Marinić 60 €
153. Milan Prgomet pok. Danka 100 €
154. Ante Prgomet pok. Stipe 100 €
155. Ante Glibota pok. Pave 200 €
156. Jasna Glavaš 100 €

157. Obitelj Vesne Kustura 150 €
158. Iko Marinović Šakerija 50 €
159. Jozo Lozina Bili 50 €
160. Dražan i Sandra Mikrut 100 €
161. Anđelka Prgomet ud. Dane 50 €
162. Željko Prgomet pok. Dane 50 €
163. Zvonko Jurica Prgomet 200AUD
164. Marija Puljiz 50 €
165. Željko Mrkonjić 50 €
166. Zdravka Jukić 70 €
167. Ivan Talaja pok. Ante 100 €
168. Marija Zeljko ud. Ante 50 €
169. Ivan Zeljko pok. Ante 50 €
170. Marin Jakovčić 400 €
171. Danijel Marinović (Deltoid d.o.o.) 750 €
172. Ivan Kovačević 100 €
173. Obitelj pok. Cvite Lozina 840 €
174. Ivica Mrkonjić 50 €
175. Josip Barić 100 €
176. Obitelj pok. Ante Vuletića „Vinkića“ 100 €
177. Ante i Radojka Marinović 100 €
178. Vlade Marinović 40 €
179. Zvonimir Vrdoljak 50 €
180. Vlado Glavaš 100 €
181. Teo Marinović 50 €
182. Darko Radalj 50 €
183. Mirjana Strinić 50 €
184. Mario Kovačević 100 €
185. Slivanjski pripadnici 3. IM bojne 300 €
186. Vlatko Kustura 400 €
187. Hrvoje Lozina 100 €
188. Joko i Milka Talaja 100 €
189. Branko Katavić 100 €
190. Anđelko Katavić 100 €
191. Mate Katavić 100 €
192. Iko Katavić 100 €
193. Ivica Zeljko Zelin 500 €
194. Obitelj Vlade Prgometeta 100 €
195. Mario Šimunović 100 €
196. Ivan Karoglan 50 €
197. Marija Prgomet ud. Joze 50 €
198. Nediljko Prgomet Šitumov 50 €
199. Obitelj pok. Vinka Parlova 100 €
200. Mila i Dragica Zeljko 100 €
201. Mirko Barić 100 €
202. Nediljko Ravlić 100 €
203. Obitelj Albina Lozine 100 €
204. Dalibor Kustura 50 €
205. Marija Zovak 150 €
206. Tihomir Barić 100 €
207. Ivan Barić Tihin 100 €
208. Antunica Glibota 50 €
209. Stipe Glibota 50 €
210. Ivan Glibota pok. Pere 50 €
211. Lubica Selak-Zeljko Buba 50 €
212. Edi Parlov 100 €
213. Ante Radalj 50 €
214. Ante i Mara Vuletić 100 €
215. Glibota d.o.o. 300 €
216. Ante Radalj Dunda 70 €
217. Oliver Protrka 1.000 €
218. Boro Čale 50 €
219. N.N. 100 €
220. Nada Vrdoljak s obitelji 100 €
221. Ivan i Monika Brzović 100 €
222. Nediljko Parlov 50 €
223. Joko Ravlić Šilović 100 €
224. Milan Vrdoljak pok. Stanka 100 €
225. Marica Parlov ud. Milana 50 €
226. Ivan Anić 100 €
227. Slobodanka Glibota 100 €
228. Drago Barić 50 €
229. Generacija maturanata 1975. 100 €
230. Robert Marinović pok. Petra 100 €
231. Pašo i Zdenka Lozina 50 €
232. Željka Radalj 100 €
233. Ljubica Parlov 100 €
234. Ivana Kažimir 50 €
235. Mladen Prgomet pok. Ante 100 €
236. Milan Kustura Selak 100 €
237. Neda Zeljko 120 €
238. N.N. 50 €
239. Petar Lozina 50 €
240. Mirko Zeljko Barušin 50 €

241. Marija Zeljko pok. Zele 50 €
242. Vesna Glavaš 50 €
243. Drago Glavaš 50 €
244. Tomislav Vuletić 500\$
245. Slaven Slavko Parlov 500 €
246. Darinka Barić 100 €
247. Ivanka Babić 30 €
248. Marija Kovačević 50 €
249. N.N. 50 €
250. Jozo Marinović (Ukras d.o.o.) 500 €
251. Općina Runovići 4.000 €
252. Vlado i Mila Glibota 50 €
253. Tomislav i Vesna Dragović 100 €
254. Lukas i Bridgite Pervan 50 €
255. Tino Marinović 100 €
256. Ivica Lozina 200 €
257. Joko Jukić 200 €
258. Petra Glibota 50 €
259. N.N. 50 €
260. Splitsko-dalmatinska županija 8.000 €
261. Ante i Marija Prgomet Beran 100 €
262. Sonja Prgomet 100 €
263. Jure i Damir Radić 100 €
264. Rajko i Lada Parlov 200 €
265. Toni Parlov 100 €
266. Ivan Iko Glibota 90 €
267. Jeroslav Glavaš 100 €
268. Ante Katavić 100 €
269. Slavica Matić 50 €
270. Blaženka Bajić 50 €
271. Božo Kustura 500 €
272. Jadranski naftovod 5.000 €
273. Anita Puharić r. Protrka 100 €
274. Ivica Protrka 200 €
275. Mate Glibota pok. Jokana 100 €
276. Ivan Prgomet Mladenov 100 €
277. Marinko Glibota Ivičin 100 €
278. Ivan Glavaš Cvrčkov 50 €
279. Ban i Jole Jakovina 500 €
280. Nada i Ivica Jukić 50 €
281. Ante Glibota 300 €
282. Lovorka Radalj 50 €

283. Jure Vrdoljak 300 €
284. Anđelko Vrdoljak pok. Ivana 100 €
285. Ivan Glavota 100 €
286. Marina Kristić r. Glavota 50 €
287. Anđelko Prgomet Đero 50 €
288. Slavka Anić 50 €
289. Ante Glavaš pok. Maće 50 €
290. Josip Glibota Ivičin 100 €
291. N.N. 50 €
292. Jure Selak 50 €
293. Vlado Grepo pok. Ljube 100 €
294. Mara Ravlić r. Protrka 200 €
295. Slavka Lozina ud. Milana 50 €
296. Mario Nogalo 200 €
297. Ante i Matija Nogalo 100 €
298. Ante Vrdoljak 200 €
299. Ljubica Tolj 100 €
300. Obitelj pok. Ante Gujića 100 €
301. Mara Parlov ud. Milana 30 €
302. Ivanka Vučko 50 €
303. Tomislav Glibota pok. Mirka 200 €
304. Ivanka Lozina pok. Anđelka 100 €
305. Branko Vučko 200 €
306. Pere Zeljko pok. Ante 100 €
307. Ivan i Marija Radalj 50 €
308. Vitomir Vuletić 50 €
309. Ivica Ravlić 100 €
310. Mario i Mirjana Glavaš 100 €
311. Ivan Talaja pok. Joze 100 €
312. Anđelko Vučko (Domus d.o.o.) 1.000 €
313. Vlado Jukić pok. Ivana 100 €
314. Ivica Marinović Kuso 50 €

ZA LIST

1. Nediljko Marinović Tutić 20 €
2. Ante i Mara Vuletić 20 €
3. Mićo i Ljubica Lozina 20 €
4. Ante i Vinka Marinović 50 €
5. N.N. 20 €
6. Ivana Lozina pok. Ivana 50\$

7. Inja 20 €
8. Ante Vrdoljak 20 €
9. Petar Lozina 20 €
10. Veselko Nogalo 50 €
11. Joze Parlov pok. Vručana 30 €
12. Renata Vučko 50 €
13. Željka Radalj 50 €
14. Mihaela Špehar 20 €
15. Mila Barlović 20 €
16. N.N. 20 €
17. Milan i Nera Lozina 50 €
18. Ante Vrdoljak pok. Ikice 50 €
19. Mladen Lozina 20 €
20. Nediljko Parlov pok. Vručana 20 €
21. Milan Parlov pok. Vručana 20 €
22. Ante Grančić 20 €
23. Dinko Mrkonjić 50 €
24. Jure 20 €
25. N.N. 50 €
26. Marija Bošnjak s obitelji 40 €
27. Mate Anić 50 €
28. Ljubica i Jozo Anić 50 €
29. Darko Radalj 20 €
30. Obitelj pok. Jure Barića 100 €
31. Radojka i Ante Marinović 50 €
32. Branimir Mrkonjić 20 €
33. Ivica Protrka 20 €
34. Ljubica Bunda r. Glibota 20 €
35. Ante i Mara Vuletić 20 €
36. Ante Katavić 20 €
37. Ante Radalj Roša 50 €
38. Jolanda Anić pok. Ante 20 €
39. Vera Radalj 20 €
40. Slobodanka Glibota ud. Joze 50 €
41. Ivica Glibota Marjanov 50 €
42. N.N. 50 €
43. Anamarija i Marko Lozina 30 €
44. Josip Mrkonjić 20\$
45. Iva Vrdoljak pok. Gojka 20 €
46. Ivka i Ljubomir Vrdoljak 50 €
47. Ante Glibota pok. Pave 50 €
48. Jasna Glavaš 100 €

49. Iko Marinović Šakerija 30 €
50. Ivica Prgomet Paškić 30 €
51. Anđelka Prgomet ud. Dane 20 €
52. Zvonko Jurica Prgomet 50AUD
53. Marin Jakovčić 50 €
54. Željko Glibota 50 €
55. Josip Barić 30 €
56. Nediljko Ravlić 50 €
57. Mićo Kustura 30 €
58. Ivan Marinić pok. Marijana 50 €
59. Ante Radalj Dunda 20 €
60. Marica Parlov 100AUD
61. Iva Vučko 100AUD
62. Ivan Talaja 20 €
63. Nada Vrdoljak s obitelji 20 €
64. Matija Radalj 60 €
65. Željka Radalj 100 €
66. Marija Bošnjak r. Glavaš s obitelji 30 €
67. Jozo Barić 50 €
68. Marija Zeljko pok. Zele 50 €
69. Filomena Barić 20 €
70. Darinka Barić 30 €
71. Joko Jukić 50 €
72. Stipe Glibota 20 €
73. Ban i Jole Jakovina 100 €
74. Nada i Ivica Jukić 20 €
75. Marica Zeljko 20 €
76. Lovorka Radalj 50 €
77. Petar Lozina pok. Tražimira 20 €
78. Duško Zeljko 20 €
79. Darko Radalj 20 €
80. Ante Prgomet Paškić 30 €
81. N.N. 50 €
82. Slavka Lozina ud. Milana 50 €
83. Tomislav i Dragica Glibota 50 €
84. Obitelj pok. Ante Gujića 100 €
85. Mladen Lozina 20 €
86. Zdenka i Pašo Lozina 30 €
87. Mara Prgomet pok. Stipe 30 €
88. Ivan i Marija Radalj 50 €
89. Obitelj pok. Ante Vuletića 50 €
90. Nada i Ivan Marinić 20 €

- 91. Milenko Jakovina 50 €
- 92. Drago Glavaš 30 €
- 93. Marija Parlov 20 €
- 94. Fra Stjepan Matić 100 €

ZA CRKVU

- 1. Ivan Kovačević 100 €
- 2. Nediljko Marinović Tutić 30 €
- 3. Jurica Lozina 80 €
- 4. Obitelj Nade Parlov 300 €
- 5. Ante i Vinka Marinović 50 €
- 6. N.N. 50 €
- 7. Ivana Lozina pok. Ivana 50\$
- 8. Mate Glibota 40 €
- 9. Ante Jukić 100 €
- 10. Iva Nogalo Vladina 30 €
- 11. Ivan i Ante Nogalo pok. Joke 80 €
- 12. Ante Vrdoljak Nikinić 100 €
- 13. Mate Talaja 100 €
- 14. Milan Vrdoljak Đulin 40 €
- 15. N.N. 50 €
- 16. Milan i Nera Lozina 50 €
- 17. Obitelj Zorke Glibota 70 €
- 18. Ante Vrdoljak pok. Ikice 50 €
- 19. Obitelj pok. Anđelka Glibote 50 €
- 20. Vladimir Glibota Antin 100 €
- 21. Obitelj pok. Vinka Lozine 200 €
- 22. Dinko Mrkonjić 50 €
- 23. N.N. 50 €
- 24. Ivanka Vučko 40 €
- 25. Ivan Vučko lko 100 €
- 26. Ivan Talaja 200 €
- 27. Obitelj pok. Vlade Barića 500 €
- 28. N.N. 50 €
- 29. Obitelj pok. Stipana Vučka 200 €
- 30. Anđelko Anić 50 €
- 31. Jure Vrdoljak 50 €
- 32. Josip Ravlić 60 €
- 33. Jozo Parlov 50 €
- 34. Ante Glavaš Čeco 50 €
- 35. Obitelj pok. Miljenka Katavića 1.000 €

- 36. Ob. pok. Danijela Dane Prgometa 600 €
- 37. Obitelj pok. Ivanke Marinović 350 €
- 38. Branimir Mrkonjić 30 €
- 39. Obitelj Joke Nogala 200 €
- 40. Obitelj pok. Ante Vuletića 500 €
- 41. Obitelj pok. Zele Radalja 100 €
- 42. Ante Vrdoljak Nikinić 50 €
- 43. Ivan Kovačević 100 €
- 44. Vjekoslav Marinić 20 €
- 45. Miljenka Marinić 20 €
- 46. Ante Radalj Roša 50 €
- 47. Dragica Zeljko 50 €
- 48. Anteja Nakić 70 €
- 49. Željko Glibota pok. Ante 50 €
- 50. Josip Mrkonjić 20\$
- 51. Boris Vrdoljak 100 €
- 52. Obitelj pok. Tomislava Parlova 100 €
- 53. Stipe Talaja 100 €
- 54. Anđelko Vučko 240 €
- 55. Obitelj pok. Sonje Mrkonjić 400 €
- 56. Vladimir Glibota Antin 100 €
- 57. Denis Puljiz 50 €
- 58. Općina Runovići 1.000 €
- 59. Ivan Mrkonjić pok. Nikole 50 €
- 60. Vlado Glibota 50 €
- 61. Ante Jakovina 50 €
- 62. Kaja Jerković 50 €
- 63. Obitelj pok. Ante Gujića 100 €
- 64. Zdenka i Pašo Lozina 50 €
- 65. Mara Prgomet pok. Stipe 50 €
- 66. Ivan i Venka Prgomet Beran 200 €
- 67. Jozo Parlov Vrućanov 50 €
- 68. Snježana i Marija Parlov 50 €
- 69. Nada i Ivan Marinić 50 €
- 70. Ante Radalj 30 €
- 71. Zrinka Mikrut 30 €
- 72. Jozo Marinić 50 €
- 73. Obitelj pok. Joze Anića 200 €
- 74. Mirjana i Stanko Glibota 300 €

RASPORED SVETIH MISA U BOŽIĆNOM VREMENU

24. prosinca 2025.: Badnjak, misa ponoćka u 22.30 sati

25. prosinca 2025.: Božić, sveta misa u 11 sati

26. prosinca 2025.: Sv. Stjepan prvomučenik, sveta misa u 9 sati

27. prosinca 2025.: Sv. Ivan, apostol i evanđelist, sveta misa u 9 sati

28. prosinca 2025.: Sveta Obitelj, sveta misa u 11 sati

31. prosinca 2025.: Misa zahvalnica, sveta misa u 16 sati

1. siječnja 2026.: Sv. Marija Bogorodica, sveta misa u 11 sati

2. siječnja 2026.: Prvi petak u mjesecu, sveta misa u 16 sati

4. siječnja 2026.: Druga nedjelja po Božiću, sveta misa u 11 sati

6. siječnja 2026.: Bogojavljenje, sveta misa u 11 sati

11. siječnja 2026.: Krštenje Gospodinovo, sveta misa u 11 sati

RASPORED BLAGOSLOVA OBITELJI

26. prosinca 2025.:

- Dolina, Marinići, Lozine Gornje, Nogale, Mikruti, Vrdoljaci, Grepe, Čale i Vuletići

29. prosinca 2025.:

- Talaje, Vučci, Jukići, Ravlići, Anići, Katavići, Donji Radalji „Tutići“, Glibote i Jurići

30. prosinca 2025.:

- Mrkonjići, Zeljci, Barići, Prgometi i Glavaši, Selaci i Marinovići

31. prosinca 2025.:

- Kusture, Puljizi, Kovačevići, Parlovi, Radalji Gornji, Jakovine, Lozine,
  - Protrke i Šimunovići

2. siječnja 2026.:

- Centar

Blagoslov počinje u 9:30 sati.

Pripremiti na stolu križ, blagoslovljenu vodu, svijeću i Sveto pismo.

